

การสร้างสรรค์โคมไฟจacksานรูปแบบธรรมชาติ

CREATING A NATURAL WICKER LAMP

สิทธิ ศาสนพิทักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชา ทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จํากักรูปแบบธรรมชาติ

สิทธี ศาสนพิทักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชา ทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์

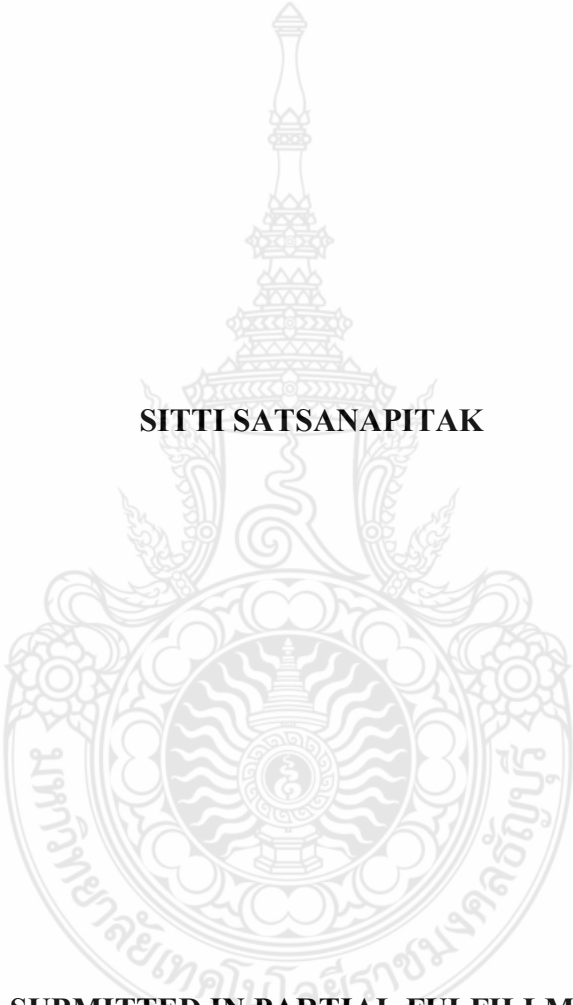
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

CREATING A NATURAL WICKER LAMP

SITTI SATSANAPITAK

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF MASTER OF FINE ARTS
PROGRAM IN M.F. AVISUAL ART AND DESIGN FACULTY OF FINE ARTS
RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY YHANYABURI
ACADEMIC YEAR 2023
COPYRIGHT OF RAJAMANGALA UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY THANYABURI**

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ
                                         Creating a Natural Wicker Lamp
ชื่อ - นามสกุล   นายสิทธิ ศาสนพิทักษ์
สาขาวิชา   ทัศนศิลป์และการออกแบบ
อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ปานฉัตร อินทร์คง, ประ.ด.
ปีการศึกษา   2566

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์รัฐไท พรเจริญ, ประ.ด.)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์สมพร ฐรี, ประ.ด.)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ปานฉัตร อินทร์คง, ประ.ด.)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์รุ่งนภา สุวรรณศรี, ประ.ด.)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อนุมัติการค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มานิช บุญทองเล็ก, ประ.ด.)

วันที่ 23 เดือน ธันวาคม พ.ศ 2566

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ
ชื่อ - นามสกุล	นายสิทธิ ศาสนพิทักษ์
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์และการออกแบบ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ปานฉัตร อินทร์คง, ประ.ด
ปีการศึกษา	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาโคมไฟรูปแบบธรรมชาติเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานโคมไฟจักสาน 2) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลายจักสานเพื่อนำมาพัฒนาผลงานโคมไฟจักสานให้มีรูปแบบร่วมสมัย 3) เพื่อสร้างสรรค์โคมไฟจากเทคนิคจักสานรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาติในรูปแบบโคมไฟติดผนัง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทัศนศิลป์จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบจำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเครื่องจักสานจำนวน 1 คน และผู้ที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรวม 100 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความพึงพอใจในการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

ผลวิจัยพบว่า โคมไฟรูปแบบธรรมชาติที่นำมาใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานโคมไฟจักสาน ต้องสามารถใช้งานได้จริงมีความสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน มีการจัดวางลวดลายจักสานในชิ้นงานได้อย่างประณีตสวยงาม ส่วนเทคนิคการจักสาน มีการจัดวางลวดลายการใช้สีได้อย่างมีเอกลักษณ์และคุณค่า โดยลวดลายพื้นฐานเป็นลายแม่บทที่นำมาใช้เป็นลวดลายต้นแบบในการจัดวางลวดลายด้วยรูปแบบการสานขัดทั้งแนวตั้งและแนวนอนสลับกันได้อย่างสวยงาม และการสร้างสรรค์โคมไฟเทคนิคจักสานรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาติ เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานมีความสะดวกสบาย ด้วยการออกแบบให้มีเส้นโค้งในจุดเชื่อมต่อวัสดุเข้าด้วยกัน และออกแบบแสงสว่างเป็นจังหวะตามโครงสร้างของรูปทรงโคมไฟให้มีความงามด้วยจังหวะลีลาของเส้นสายของรูปทรงโคมไฟได้อย่างสวยงาม

คำสำคัญ: โคมไฟ จักสาน รูปแบบธรรมชาติ การสร้างสรรค์

Thesis Title	Creating a Natural Wicker Lamp
Name – Surname	Mr. Sitti Satsanapitak
Program	Visual Arts and Design
Thesis Advisor	Professor Panchat Inkong, Ph.D.
Academic Year	2023

ABSTRACT

The objectives of the research were to: 1) study lamps in natural patterns for use in the creative design of wicker lamps, 2) examine the basketry patterns for incorporation into the development of contemporary style wicker lamps, and 3) create a lamp from the natural imagination weaving technique in the form of a wall lamp.

The sample group used in this research consisted of one visual arts specialist, one design specialist, one basketry specialist, and 100 people who were interested in wicker lamp products. The research instruments were interview forms and a questionnaire on satisfaction towards the creation of a natural wicker lamp.

The research results revealed that natural lamps, when used in the creative design of wicker lamps, must be practical, convenient, and easy to use. The basketry patterns in the workpieces are arranged neatly and beautifully. The technique of weaving includes patterns and colors that can be used with uniqueness and value. The basic pattern is a master pattern that is used as a prototype in the layout of the pattern with beautiful interchangeable vertical and horizontal weave patterns. The arrangement of the patterns and the use of color with identity and value. Creating the lamps with the wicker technique in the form of imagination from nature was needed to be easy and convenient to use by designing a curve in the connection point of materials together and incorporating a rhythmic lighting according to the structure of the shape and with the rhythm of the lines of the beautiful lamp shape.

Keywords: lamp, basketry, natural pattern, creativity

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวិทยานิพนธ์นี้ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา และความอนุเคราะห์ของ ศาสตราจารย์ ดร.ปานฉัตร อินทร์คงอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้ คำปรึกษา คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี ผู้ทำการศึกษาวิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ ประธานกรรมการสอบ ศาสตราจารย์ ดร.สมพร ฐรี รองศาสตราจารย์ ไชยพจน์ หวลมานพ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุ่งนภา สุวรรณศรี กรรมการสอบ ที่ได้ให้ความกรุณา ในการแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัย รวมทั้งเสียสละเวลาในการเป็นกรรมการสอบในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ และมอบความดีทั้งหมดนี้ให้แก่ คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้อง เพื่อนและคณะครู-อาจารย์ ที่ให้การสนับสนุนและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ และเพื่อนในสาขาทุกคนที่เป็นกำลังใจ สดุด์ท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานค้นคว้าฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ หากการ การศึกษาวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ขาดตกบกพร่อง หรือไม่สมบูรณ์ประการใด ผู้วิจัยขอกราบขออภัยมา ณ โอกาสนี้ ด้วย

สิทธิ ศาสนพิทักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(9)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย.....	15
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	16
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	16
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	16
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	17
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	18
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	19
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ข้อมูลเนื้อหารูปแบบคอมพิวเตอร์.....	20
2.2 แนวคิดภูมิปัญญาไทย.....	29
2.3 แนวคิดหัตถกรรมพื้นบ้าน.....	31
2.4 งานหัตถกรรมจักสาน.....	38
2.5 หลักการออกแบบ.....	46
2.6 ทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	61
2.7 งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง.....	62
2.8 ธรรมชาติ.....	69

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	71
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	72
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
4.2 ผลการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์.....	90

บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย.....	145
5.2 อภิปรายผล.....	146
5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อศึกษาครั้งต่อไป.....	147

บรรณานุกรม.....	148

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบประเมินความพึงพอใจ.....	149
ภาคผนวก ข การเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	158
ภาคผนวก ค ผลงานการสร้างสรรค์.....	166

ประวัติผู้เขียน.....	172

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงวัสดุจากธรรมชาติ.....	45
ตารางที่ 4.1 ตารางวิเคราะห์กลุ่มประชากรคอมพิวเตอร์.....	80
ตารางที่ 4.2 ตารางวิเคราะห์กลุ่มประชากรลายสาน.....	82
ตารางที่ 4.3 ตารางวิเคราะห์รูปแบบคอมพิวเตอร์จักสานรูปแบบธรรมชาติ.....	83
ตารางที่ 4.4 ตารางสรุปการวิเคราะห์การสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จักสานรูปแบบธรรมชาติ.....	89
ตารางที่ 4.5 ตารางคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 1 อริยาบถการว่ายน้ำ.....	90
ตารางที่ 4.6 ตารางคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 2 อริยาบถการผสมพันธุ์.....	91
ตารางที่ 4.7 ตารางคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 3 อริยาบถการพองสู้.....	91
ตารางที่ 4.8 ตารางคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 4 อริยาบถการต่อสู้.....	92
ตารางที่ 4.9 ตารางคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 5 การตัดทอน.....	92
ตารางที่ 4.10 ตารางคัดเลือกลายสานโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	99
ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ.....	100
ตารางที่ 4.12 ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง.....	128
ตารางที่ 4.13 ตารางสรุปผลค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์.....	133
ตารางที่ 4.14 สรุปผลค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้บริโภค.....	135

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 ผังแสดงกรอบแนวความคิดในการออกแบบ.....	18
ภาพที่ 1.2 ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินการวิจัย.....	19
ภาพที่ 2.1 โคมไฟติดเพดาน Down lamp.....	23
ภาพที่ 2.2 โคมไฟติดผนัง Wall lamp.....	23
ภาพที่ 2.3 โคมไฟตั้งโต๊ะ Table lamp.....	24
ภาพที่ 2.4 โคมไฟตั้งพื้น Floor lamp.....	24
ภาพที่ 2.5 แสดงองค์ประกอบของวงจรไฟฟ้า.....	25
ภาพที่ 2.6 แสดงแหล่งจ่ายไฟฟ้าแบบต่าง ๆ.....	25
ภาพที่ 2.7 แสดงอุปกรณ์ที่นำมาใช้ต่อเป็นหลอดตัวนำ.....	26
ภาพที่ 2.8 แสดงอุปกรณ์ที่นำมาต่อเป็นโหลดทางไฟฟ้า.....	26
ภาพที่ 2.9 สวิตช์.....	27
ภาพที่ 2.10 แสดงอุปกรณ์ที่ใช้เป็นฟิวส์ในวงจร.....	27
ภาพที่ 2.11 แสดงวงจรแบบอนุกรม.....	28
ภาพที่ 2.12 วงจรไฟฟ้าแบบขนาน.....	28
ภาพที่ 2.13 วงจรไฟฟ้าแบบผสม.....	29
ภาพที่ 2.14 เส้นตอกที่ได้จากการเหลาจากไม้ไผ่.....	31
ภาพที่ 2.15 ชุดเขียนหมากจัดทำขึ้นโดยการใช้เทคนิคจักสาน.....	32
ภาพที่ 2.16 เครื่องปั่นดินเผาจากแหล่งโบราณคดี.....	33
ภาพที่ 2.17 งานแกะสลักไม้รูปช้างสามเศียร.....	34
ภาพที่ 2.18 หินทุบเปลือกไม้.....	35
ภาพที่ 2.19 หม้อน้ำดินเผา.....	36
ภาพที่ 2.20 งานแกะสลักไม้.....	36
ภาพที่ 2.21 ปิ่นโตโลหะตอกลาย.....	37
ภาพที่ 2.22 กระบุงหาบ.....	37
ภาพที่ 2.23 เปลนอน.....	38

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 2.24 ลวดลายจักสานต่างๆ.....	39
ภาพที่ 2.25 ลายสานแบบขัด.....	40
ภาพที่ 2.26 ลายสานแบบทแยง.....	41
ภาพที่ 2.27 ลายสานแบบขด.....	41
ภาพที่ 2.28 ลายสานอิสระ.....	42
ภาพที่ 2.29 การใช้จุดขนาดต่างๆในการสร้างสรรค์.....	46
ภาพที่ 2.30 เส้นตั้ง.....	47
ภาพที่ 2.31 เส้นนอน.....	47
ภาพที่ 2.32 เส้นเฉียง.....	47
ภาพที่ 2.33 เส้นหยัก.....	48
ภาพที่ 2.34 เส้นโค้งแบบคลื่น.....	48
ภาพที่ 2.35 เส้นโค้งแบบก้นหอย.....	48
ภาพที่ 2.36 เส้นโค้งวงแคบ.....	49
ภาพที่ 2.37 เส้นประ.....	49
ภาพที่ 2.38 เส้นเคลื่อนที่เป็นรูปร่าง.....	49
ภาพที่ 2.39 รูปทรงเรขาคณิต.....	50
ภาพที่ 2.40 ระดับค่าน้ำหนัก (Value of color).....	51
ภาพที่ 2.41 วงจรสี (color cycle).....	51
ภาพที่ 2.42 การใช้สีตามแนวทางต่างๆ.....	52
ภาพที่ 2.43 การเกิดองค์ความรู้การออกแบบทางภูมิปัญญา.....	53
ภาพที่ 2.44 เครื่องใช้จักสาน.....	53
ภาพที่ 2.45 ภาพแสดงการร่างภาพเพื่อการศึกษา.....	54
ภาพที่ 2.46 การตัดทอนรูปทรง.....	54
ภาพที่ 2.47 การจัดองค์ประกอบเรียบเรียงใหม่.....	55
ภาพที่ 2.48 กระบวนการออกแบบ.....	55
ภาพที่ 2.49 ฝ้ายคยนิรันดร์กาล.....	64
ภาพที่ 2.50 Gismonda.....	65

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 2.51 ผลงาน วิจิตรไวยวงศ์.....	66
ภาพที่ 2.52 ผลงานกรกต อารมย์ดี.....	67
ภาพที่ 2.53 ผลงานศุภพงษ์ สองสังข์.....	68
ภาพที่ 3.1 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	74
ภาพที่ 4.1 แบบร่างที่ 1 อิริยาบถการว่ายน้ำ.....	84
ภาพที่ 4.2 แบบร่างที่ 2 อิริยาบถการว่ายน้ำ.....	84
ภาพที่ 4.3 แบบร่างที่ 3 อิริยาบถการว่ายน้ำ.....	84
ภาพที่ 4.4 แบบร่างที่ 1 อิริยาบถการผสมพันธุ์.....	85
ภาพที่ 4.5 แบบร่างที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์.....	85
ภาพที่ 4.6 แบบร่างที่ 3 อิริยาบถการผสมพันธุ์.....	85
ภาพที่ 4.7 แบบร่างที่ 1 อิริยาบถการพองตัว.....	86
ภาพที่ 4.8 แบบร่างที่ 2 อิริยาบถการพองตัว.....	86
ภาพที่ 4.9 แบบร่างที่ 3 อิริยาบถการพองตัว.....	86
ภาพที่ 4.10 แบบร่างที่ 1 อิริยาบถการต่อตัว.....	87
ภาพที่ 4.11 แบบร่างที่ 2 อิริยาบถการต่อตัว.....	87
ภาพที่ 4.12 แบบร่างที่ 3 อิริยาบถการต่อตัว.....	87
ภาพที่ 4.13 แบบร่างที่ 1 การตัดทอน.....	88
ภาพที่ 4.14 แบบร่างที่ 2 การตัดทอน.....	88
ภาพที่ 4.15 แบบร่างที่ 3 การตัดทอน.....	88
ภาพที่ 4.16 แบบร่างภาพ อันดับ 1.....	93
ภาพที่ 4.17 แบบร่างภาพ อันดับ 2.....	94
ภาพที่ 4.18 แบบร่างภาพ อันดับ 3.....	95
ภาพที่ 4.19 แบบร่างภาพ อันดับ 4.....	96
ภาพที่ 4.20 แบบร่างภาพ อันดับ 5.....	97
ภาพที่ 4.21 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญ.....	101
ภาพที่ 4.22 ภาพแสดงอิริยาบถต่างๆของปลากัด.....	102
ภาพที่ 4.23 ภาพแสดงทิศทางการเน้นจุดสำคัญ.....	103

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.24 การเชื่อมเหล็ก.....	104
ภาพที่ 4.25 เส้นแนวตั้งและเส้นแนวนอน.....	104
ภาพที่ 4.26 ขั้นตอนการสานที่ 1 และเส้นที่ 2	104
ภาพที่ 4.27 การแสดงรายละเอียดเพื่อนำไปขึ้นโครงสร้าง.....	105
ภาพที่ 4.28 การกำหนดเส้นตั้ง.....	106
ภาพที่ 4.29 ลวดสังกะสี ขนาด 1.2 มิลลิเมตร.....	107
ภาพที่ 4.30 เหล็กเส้นเหล็ยม ขนาด 4 หุนตัน.....	107
ภาพที่ 4.31 ผนังเส้นเทียม.....	107
ภาพที่ 4.32 ไหมพรม.....	108
ภาพที่ 4.33 คัดเตอร์และใบคัดเตอร์.....	108
ภาพที่ 4.34 กรรไกรตัดผ้า.....	108
ภาพที่ 4.35 เข็มเย็บหนัง.....	109
ภาพที่ 4.36 ครีมนชนิดต่างๆใช้ในการตัด และตัดโครงสร้าง.....	109
ภาพที่ 4.37 หินเจีย ใช้ในการตัดแต่งผลงาน.....	109
ภาพที่ 4.38 ตู้เชื่อมเหล็ก.....	110
ภาพที่ 4.39 ลวดเชื่อม.....	110
ภาพที่ 4.40 อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัย.....	110
ภาพที่ 4.41 สีสเปรย์สำหรับรองพื้นโครงสร้าง.....	111
ภาพที่ 4.42 แบบเพื่อใช้ในการขึ้นโครงสร้าง.....	111
ภาพที่ 4.43 การวัดแบบพอดิและเลย์แบบ.....	112
ภาพที่ 4.44 การตัดลวด.....	113
ภาพที่ 4.45 การตัดในส่วนโค้ง ส่วนตรง ส่วนกลม.....	113
ภาพที่ 4.46 การเชื่อม และวางตำแหน่งเพื่อทำการเชื่อม.....	113
ภาพที่ 4.47 การเจียรเพื่อเก็บรายละเอียด.....	114
ภาพที่ 4.48 การทำความสะอาดด้วยแปรงลวดและการทำความสะอาดด้วยผ้าชุบน้ำ.....	114
ภาพที่ 4.49 การทำสี.....	114
ภาพที่ 4.50 โครงสร้างเสร็จสมบูรณ์.....	115

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.51 การปาดหนังเส้น.....	116
ภาพที่ 4.52 การเริ่มเพื่อทำการสานเส้นตั้ง.....	116
ภาพที่ 4.53 การยัดเส้นตั้งกับโครงสร้าง.....	116
ภาพที่ 4.54 ทำแบบเพื่อแยกส่วนชิ้นงานเพื่อนำไปตัด.....	117
ภาพที่ 4.55 อคลิกที่ถูกตัดสำเร็จเพื่อนำไปติดตั้งบนชิ้นงาน.....	117
ภาพที่ 4.56 การสร้างแพทเทิร์นเพื่อนำไปตัดแผ่นหนัง.....	117
ภาพที่ 4.57 การวางตำแหน่งไฟ.....	118
ภาพที่ 4.58 ผลงานสำเร็จชิ้นที่ 1 การนำไปใช้.....	118
ภาพที่ 4.59 แบบร่างชิ้นส่วนที่จะทำการตัดด้วยเครื่องเลเซอร์.....	119
ภาพที่ 4.60 แผ่นอคริลิกที่ได้จากการตัดด้วยเลเซอร์.....	119-120
ภาพที่ 4.61 การวางตำแหน่งไฟ.....	120
ภาพที่ 4.62 ผลงานสำเร็จชิ้นที่ 2 การนำไปใช้.....	120
ภาพที่ 4.63 การเตรียมแบบที่จะม้วนไหมพรม.....	121
ภาพที่ 4.64 การตัดแต่งเพื่อให้เกิดความฟู.....	121
ภาพที่ 4.65 การนำลงไปประดับลงบนชิ้นงาน.....	121
ภาพที่ 4.66 การติดตั้งไฟ.....	122
ภาพที่ 4.67 ผลงานสำเร็จชิ้นที่ 3 การนำไปใช้.....	122
ภาพที่ 4.68 แพทเทิร์น (Pattern).....	123
ภาพที่ 4.69 การเตรียมชิ้นงานหนัง.....	123
ภาพที่ 4.70 การวางตำแหน่งไฟ.....	124
ภาพที่ 4.71 ผลงานสำเร็จชิ้นที่ 4 การนำไปใช้.....	124
ภาพที่ 4.72 การปาดหนังเส้น.....	125
ภาพที่ 4.73 การเริ่มเพื่อทำการสานเส้นตั้ง.....	125
ภาพที่ 4.74 การยัดเส้นตั้งกับโครงสร้าง.....	125
ภาพที่ 4.75 การวางตำแหน่งไฟ.....	126
ภาพที่ 4.76 ผลงานสำเร็จชิ้นที่ 5 การนำไปใช้.....	126
ภาพที่ 4.77 โคมไฟจักสาน ชุดที่ 2 อริยาบถการผสมพันธุ์.....	129

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.78 โคมไฟจักสาน ชุดที่ 3 อิริยาบถการพองสู้.....	130
ภาพที่ 4.79 โคมไฟจักสาน ชุดที่ 5 การตัดทอน.....	130
ภาพที่ 4.80 โคมไฟจักสาน ชุดที่ 4 การเผชิญหน้าคู่ต่อสู้.....	131
ภาพที่ 4.81 โคมไฟจักสาน ชุดที่ 1 การว่ายนน้ำ.....	131
ภาพที่ 4.82 ภาพแสดงผลค่าเฉลี่ยด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ.....	135
ภาพที่ 4.83 ภาพแสดงผลค่าเฉลี่ยด้านความงามในผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสาน.....	136
ภาพที่ 4.84 ภาพแสดงผลค่าเฉลี่ยด้านการใช้งาน.....	136
ภาพที่ 4.85 ภาพแสดงผลค่าเฉลี่ยด้านประโยชน์ใช้สอย.....	137
ภาพที่ 4.86 ภาพแสดงผลค่าเฉลี่ยด้านการบำรุงรักษา.....	137
ภาพที่ 4.87 โครงสร้างการเน้นถึงจุดสำคัญ ชุดที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์.....	140
ภาพที่ 4.88 โครงสร้างการเน้นถึงจุดสำคัญ ชุดที่ 3 อิริยาบถการพองสู้.....	141
ภาพที่ 4.89 โครงสร้างรูปสามเหลี่ยมชุดที่ 5 การตัดทอน.....	142
ภาพที่ 4.90 โครงสร้างรูปสามเหลี่ยมชุดที่ 4 การเผชิญหน้าคู่ต่อสู้.....	143
ภาพที่ 4.91 โครงสร้างการเน้นถึงจุดสำคัญ ชุดที่ 1 รูปแบบการว่ายนน้ำ.....	144

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัจจุบันผู้บริโภคนิยมนำโคมไฟมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการตกแต่งอาคารบ้านเรือน โคมไฟจึงมีความจำเป็นการใช้ชีวิตประจำวัน สะท้อนถึงความงามและความอบอุ่นด้วยการใช้แสงสว่างที่ได้จากหลอดไฟสะท้อนผ่านตัวโคมไฟและกำหนดทิศทางของแสงไฟเพื่อให้ตรงตามความต้องการในใช้งานในที่นั้นๆ ในขณะเดียวกันแสงสว่างเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการในการดำรงชีวิตของมนุษย์ จึงทำให้มีการพัฒนารูปแบบการให้แสงสว่างโดยการใช้โคมไฟเพื่อเป็นการบังคับทิศทางของแสง หรือเพื่อใช้ในการประดับตกแต่งที่อยู่อาศัยเพื่อประโยชน์ใช้สอยและความงาม การตกแต่งโคมไฟมีการนำวัสดุที่ไม่เหมือนกันมาใช้ขึ้นอยู่กับนำเทคนิคที่ต่างกัน เช่น เทคนิคเชิงอุตสาหกรรม เป็นการผลิตที่เน้นจำนวนมาก เทคนิคทางภูมิปัญญา เป็นการผสมผสานวัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติมาใช้ร่วมกัน เทคนิคที่สืบทอดกันมาจากการทำขึ้นเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อแสดงถึงความต้องการของตนเองในด้านการนำมาใช้สอยเป็นต้น

เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีมานานโดยมนุษย์ได้มีการค้นพบมูลเหตุที่บ่งบอกเกี่ยวกับการทำงานจักสาน ไม่ว่าจะเป็นที่อียิปต์ แอฟริกา อเมริกา สำหรับในประเทศไทยได้มีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญเกี่ยวกับการทำเครื่องจักสาน โดยพบเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่เป็นลายขัดสองเส้น ในยุคหินใหม่มีอายุประมาณ 4000 ปีมาแล้วที่บริเวณถ้ำ ในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี นับว่าเป็นเครื่องจักสานที่เก่าแก่กว่าเครื่องจักสานที่พบจากแหล่งโบราณคดีอื่นๆ (วัฒนธรรม จุฑะวิภาต, 2552, น.58)การจักสานเป็นกรรมวิธีการใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น ไม้ หวาย ฟาง ใบไม้ เชือก ป่าน ปอ เถาวัลย์ ไบสาน ใบมะพร้าว กก คล้า กระจุต แห้ง เตย ลำเจียก ย่านลิเภา มาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือ ภาชนะ เครื่องใช้ต่างๆ เครื่องจักสานเป็นผลผลิตทางความคิดของมนุษย์ที่คิดขึ้น เพื่อช่วยให้ตนเองเกิดความสุขสบายและทุนแรงในการหาอาหารและการดำรงชีวิต ซึ่งในประเทศไทยก็เช่นเดียวกันมีการคิดค้นและทำเครื่องจักสานเพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น คราด สุ่มไก่ ลอบ สุ่ม ไช นอกจากนี้ยังมีภาชนะที่ใส่สิ่งของและอาหาร เช่น กระบุง กระจาด ชะลอม กระติบ กล่องข้าว การสานเสื่อลำแพน ฝาขัดแตะใช้ในการทำฟ้ายาว วัสดุที่นิยมนำมาใช้ไม้ไผ่ เป็นต้น(วัฒนธรรม จุฑะวิภาต, 2552, น.59)ซึ่งต่อมาได้มีการใช้เทคนิคการจักสานมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ในงานออกแบบเพื่อใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์รวมไปถึงการตกแต่งที่อยู่อาศัยตอบสนองความสวยงาม และความต้องการของผู้บริโภคเป็นต้น

ผู้วิจัยจึงเกิดความประทับใจในเทคนิคการจักสานมาใช้ประกอบการสร้างรูปแบบโคมไฟเพื่อแสดงถึงภูมิปัญญาที่โดดเด่นมีอัตลักษณ์และสวยงามโคมไฟดังนั้นโคมไฟจึงเป็นผลิตภัณฑ์ใช้สอยที่ใช้ตกแต่งที่อยู่อาศัยให้มีความสวยงามเหมาะสมกับการใช้สอยต่างๆ โดยเฉพาะการใช้ชีวิตของมนุษย์ ที่ต้องการแสงสว่างจากแสงธรรมชาติเพื่อให้ทำกิจกรรมต่างๆได้สะดวกและปลอดภัย โดยแสงไฟสามารถช่วยสร้างอารมณ์ ความรู้สึก และบรรยากาศ ที่แตกต่างกันออกไปได้ ซึ่งโคมไฟก็เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการสร้างความรู้สึกเหล่านั้นได้ด้วย ปัจจุบันมีการพัฒนาโคมไฟไปในรูปแบบต่างๆ แล้วแต่ความต้องการ

ของผู้บริโภค ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบจากธรรมชาติ ซึ่งจะเป็นการสร้างสรรคผลงานโดยใช้เทคนิคจักสานเป็นลวดลายภูมิปัญญาประจำท้องถิ่นเพื่อเป็นการส่งเสริม และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนและร่วมสมัย ดังนั้นผู้วิจัยเกิดความประทับใจในลวดลายจักสาน และได้นำลายขัดซึ่งเป็นลายพื้นฐานมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โคมไฟให้มีรูปแบบที่แสดงอัตลักษณ์มีความสวยงาม สร้างคุณค่าและมูลค่าได้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน

ทั้งนี้การสร้างสรรคผลงานโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาตินี้เป็นผลงานโคมไฟที่พัฒนางานโดยการนำเอาศิลปหัตถกรรมและภูมิปัญญาการจักสานมาประยุกต์ใช้ร่วมกันในการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปหัตถกรรมจักสาน ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เป็นการส่งเสริม เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าและน่าสนใจในผลงานที่สร้างสรรค์โดยใช้ภูมิปัญญาและศิลปหัตถกรรมมากขึ้น ด้วยผสมผสานการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันผสมผสานภูมิปัญญาการจักสาน จึงให้การสร้างสรรค์โคมไฟมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ร่วมสมัย ซึ่งมีรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาติมาสร้างสรรค์ในรูปแบบกึ่งนามธรรม มาใช้ในการออกแบบผลงาน การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบจากธรรมชาติที่สะท้อนความอบอุ่นที่เกิดจากแสงไฟที่สาดส่องผ่านตัวโคมไฟและความเป็นอยู่ของธรรมชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับโคมไฟรูปแบบธรรมชาติของปลากัด
- 1.2.2 เพื่อศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการจักสาน
- 1.2.3 เพื่อสร้างสรรค์โคมไฟจากเทคนิคจักสานรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาติ

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

การออกแบบโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาตินั้น จะต้องปลอดภัยและง่ายต่อการใช้งานและบำรุงรักษา มีความงามทั้งในขณะเปิดและปิดในการใช้งาน ในการสร้างสรรค์โคมไฟตัวโคมจะเป็นการนำเอาภูมิปัญญาจักสานมาใช้ในการตกแต่ง กำหนดทิศทางและปริมาณของแสงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ในการใช้งานโคมไฟ แสงไฟของผลงานจะเกิดความสุข สนุกสนาน ช่วยสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก สร้างบรรยากาศที่อบอุ่น แก่ผู้บริโภค และเป็นการส่งเสริมสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาในด้านการจักสาน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาการสร้างสรรคผลงานครั้งนี้เป็นการศึกษาการสร้างสรรคโคมไฟจักสานรูปแบบจากธรรมชาติ โดยการใช้เทคนิคจักสานมาสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะตน

1.4.1 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.4.1.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโคมไฟรูปแบบธรรมชาติ เนื่องด้วยโคมไฟรูปแบบธรรมชาติที่มีอยู่ทั่วไปส่วนใหญ่ นำเอารูปแบบทรัพยากรที่มีอยู่ในธรรมชาติ มีทั้งทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้น และทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดสิ้น มาสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคเฉพาะของตัวของช่างที่แตกต่างกันออกไป

1.4.1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคจักสาน เนื่องด้วยเทคนิคการสานเป็นการนำวัสดุขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ที่เป็นเส้นตรง นำมาวางขัดกันไปมา ต่อมาได้มีการพัฒนาผลดลยให้แปลกใหม่ไปจากเดิม แต่ก็ยังเป็นการนำมาขัดกันเหมือนเดิมแต่จะแตกต่างกันออกก็ตรงระยะห่างของการขมการยอกที่แตกต่างกันออกไป

1.4.1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์โคมไฟเทคนิคจักสานรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาติ ด้วยนำแนวคิดทางด้านการออกแบบ และทฤษฎีมาใช้ควบคู่กับการออกแบบ โดยมีการจัดองค์ประกอบตามหลักองค์ประกอบศิลป์ ในด้าน เส้น สี แสงเงา เพื่อมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน

1.4.2 ขอบเขตด้านการวิเคราะห์

1.4.2.1 หลักการออกแบบ

1.4.2.2 ทฤษฎีที่นำมาใช้

1.4.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง – ผลงานศิลปินและนักออกแบบ

1.4.3 ขอบเขตของการสร้างสรรค์

1.4.3.1 การออกแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ ในรูปแบบกิ่งนามธรรม

1.4.3.2 เทคนิคการจักสาน

1.4.3.3 สร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ จำนวน 3 ชิ้นงาน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

โคมไฟ หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้ลดความสว่างของแสงไฟจากหลอดไฟ

จักสาน หมายถึง การขัดไปมาของวัสดุเพื่อให้เกิดแรงยึด การใช้เทคนิคจักสานจากหนึ่งเส้นเพื่อใช้บังคับทิศทางของแสงไฟในการเพิ่มความงามแก่ผลิตภัณฑ์

รูปแบบธรรมชาติ หมายถึง ปลากัด เป็นที่รู้จักกันดีของคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน เนื่องจากว่าปลากัดมีลักษณะพิเศษ คือ เป็นปลาที่สวยงาม และมีนิสัยนักสู้ ทรหด อดทน ซึ่งเป็นเหตุให้คนนำมาเลี้ยงเพื่อความสวยงาม หรือกัดแข่งขันกันจนกลายเป็นเกมกีฬาที่คนไทยนิยมเล่นกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ

การสร้างสรรค์ หมายถึง ขบวนการคิดแก้ปัญหาและพัฒนาจนสามารถประดิษฐ์ผลิดผลใหม่ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง และสังคม

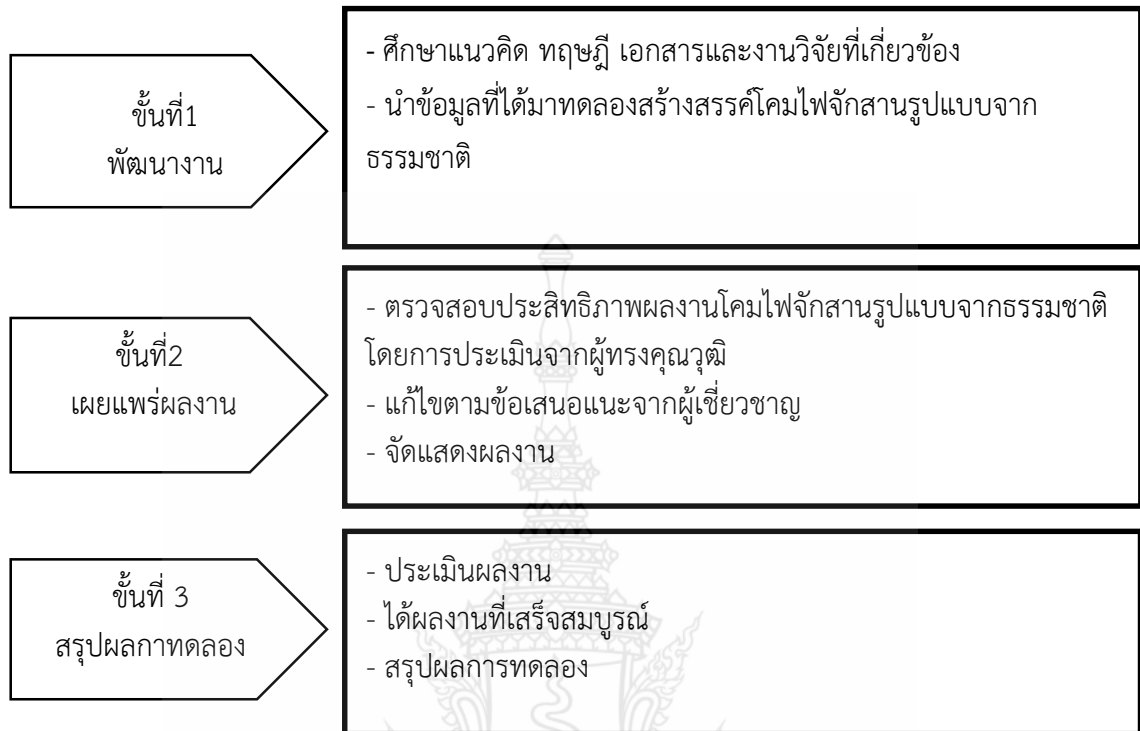
ภาพที่ 1.1 ผังแสดงกรอบแนวคิดในการออกแบบ

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบจากธรรมชาตินั้นเป็นการเป็นงานออกแบบทางการตกแต่งหรือความงาม (Decorative-Aesthetic) ซึ่งเป็นการออกแบบที่ไม่มีกลไกภายใน โดยเนื้อหาสำคัญของงานออกแบบกลุ่มนี้ รูปทรงที่ปรากฏจำเป็นต้องสร้างให้เกิด อารมณ์ และความรู้สึก น่าสนใจต่อรูปร่างรูปทรงที่จัดทำขึ้น โดยการสร้างสรรค์ผลงานนั้นเป็นการนำเอาเทคนิคจักสานมาสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเทคนิคจักสานนั้น เป็นเทคนิคที่มีมายาวนานเดิมเป็นการสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อประโยชน์ใช้สอยจนถึงปัจจุบันและมีการนำมาพัฒนาสำหรับนำไปใช้เพื่อการตกแต่งสะท้อนถึงความรักความอบอุ่น

ผลงานโคมไฟจักสานนั้นเป็นการนำเอาลวดลายที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่แก่ชุมชน ซึ่งลวดลายที่จะเลือกนำมาผลิตผลงานจะเป็น ลายขัด ซึ่งรูปแบบในการสร้างสรรค์นั้นเป็นการนำเอารูปแบบธรรมชาติมาสร้างสรรค์โดยใช้ การตัดทอนรูปทรง ในรูปแบบกึ่งนามธรรม โดยการใช้หลักการออกแบบ และทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการออกแบบผลงานการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะตน

1.6.1 ขั้นตอนการวิจัยการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 1.2 ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ได้ทราบถึงองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จักษุแบบจากธรรมชาติ
- 1.6.2 ได้เข้าใจถึงองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ลดตายจักษุ
- 1.6.3 สร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จักษุแบบจินตนาการจากธรรมชาติที่แสดงถึงความอบอุ่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์โคมไฟจักษารูปแบบธรรมชาตินั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาและศิลปหัตถกรรมการจักสาน เป็นการวิจัยและการออกแบบพัฒนาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์โคมไฟ ด้วยการศึกษารูปแบบลวดลายกรบนการจักสานเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบร่วมกับผลิตภัณฑ์โคมไฟติดผนังที่เหมาะสมกับบริบทในแต่ละวัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษารูปแบบและลักษณะของโคมไฟติดผนังรวมไปถึงกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายจักสาน เพื่อนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ในรูปแบบร่วมสมัยและสอดคล้องกับความต้องการและรสนิยมของผู้บริโภค ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ดังนี้

- 2.1 ข้อมูลเนื้อหาารูปแบบโคมไฟ
- 2.2 แนวคิดภูมิปัญญาไทย
- 2.3 แนวคิดหัตถกรรมพื้นบ้าน
- 2.4 งานหัตถกรรมจักสาน
- 2.5 หลักการออกแบบ
- 2.6 ทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างสรรค์
- 2.7 งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 ธรรมชาติ

2.1 ข้อมูลเนื้อหาารูปแบบโคมไฟ

2.1.1 ประวัติโคมไฟ

แสงสว่างมีความจำเป็นต่อการดำรงต่อสิ่งมีชีวิตประจำวันอย่างมากและมีคุณค่า เมื่อมนุษย์ได้รู้จักไฟครั้งแรกสมัยดึกดำบรรพ์ คงจะเกิดความตื่นตระหนกด้วยแสงแห่งเปลวไฟและความร้อนจนคุ้นเคยความตื่นกลัวก็ค่อยๆ คลายลงไปรู้จักสังเกตเห็นคุณประโยชน์ของไฟที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นต้นว่าท่อนไม้ที่เกิดไฟใช้หุงหรือไล่สัตว์ร้ายไม่ให้เข้ามาใกล้ตัวและสิ่งสำคัญเปลวไฟที่ติดเชื้อฟืนไว้จะจัดทำภาชนะอันจะได้รองรับเชื้อเพลิงให้สามารถติดแสงสว่างอยู่ได้นานด้วยคุณสมบัติของไฟและความปรารถนาอันก่อเกิดให้แก่มนุษย์ (วุฒิพงษ์ศิริระวงษ์, มปป, น.52) มนุษย์จึงไม่อาจจะหยุดรอเพื่อพึงธรรมชาติอย่างเดียว จำเป็นต้องเอาชนะธรรมชาติ การค้นพบไฟฟ้าถูกค้นพบครั้งแรกอยู่ราว พ.ศ. 1340 โดยนักวิทยาศาสตร์ชาวกรีกชื่อ เทลีส ต่อมาเมื่อนักวิทยาศาสตร์อีกหลายคนก็ค้นพบไฟฟ้าจนมาถึงปัจจุบัน ไมเคิล ฟาราเดย์ทดลองเอาขดลวดเคลื่อนที่ตัดสนามแม่เหล็กอันเป็นหลักสำคัญของเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ในปัจจุบัน นักวิทยาศาสตร์ที่โด่งดังอีกหลายคนก็ค้นคว้าและประดิษฐ์อุปกรณ์เกี่ยวกับไฟฟ้า เช่น โทมัส เอดิสัน ซึ่งเขาได้ประดิษฐ์ผลงานของเขาเกี่ยวกับอุปกรณ์ไฟฟ้ามากมาย (สวัสดี อุดมโภชน และคณะ, มปป, น.211-214) การออกแบบแสงไฟจึงเป็นสิ่งที่เป็นสไตล์และความน่าสนใจของงานตกแต่งเช่นกัน (แสงไฟเพื่อบรรยากาศของบ้านสวน (ออนไลน์): มิถุนายน 2547) โคมไฟก็เป็นอุปกรณ์ไฟฟ้า

ชนิดหนึ่งที่มีความนิยมและมีรูปแบบหลากหลายแตกต่างกันออกไป โคมไฟนั้น หมายถึง อุปกรณ์ที่ควบคุมการกระจายแสงของหลอดไฟและป้องกันไม่ให้หลอดไฟได้รับอันตรายพัฒนาจากภายในทั่วไปมาเป็นไฟเฉพาะจุด คือ ให้แสงสว่างเฉพาะที่ การใช้งานก็จะแตกต่างกันออกไป ใช้เป็นอุปกรณ์ประดับตกแต่งภายในและภายนอกโดยทั่วไปโคมไฟที่มีความน่าทึ่งใจอย่างมาก ซึ่งเป็นของแต่งบ้านได้เท่ากับของที่มีประโยชน์ให้แสงสว่างเพิ่มเติมจากไฟพื้นฐาน(ขานาญ ห่อเกียรติ, 2540, น.10-30) โคมไฟ ถ้าดูเผินๆ ก็เหมือนกับกล่องที่นำมาห่อหุ้มหลอดไฟเท่านั้น แต่โคมไฟในยุคปัจจุบันมีพัฒนาการที่แตกต่างออกไป เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ การแสดงภาพ แสง-สี ให้ได้อารมณ์ ความรู้สึกสัมผัสและจินตนาการ

2.1.1.1 แสง แสงที่เหมาะสมสำหรับงานศิลปะแสงสีและเงา เป็นบ่อเกิดของจินตนาการจุดกำเนิดของแสงสี ก็คือ หลอดไฟและโคมไฟ ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1) ความเข้มหรือความสว่าง ความสว่างของแสงกับการมองเห็นเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง เราต้องสามารถควบคุมปริมาณของแสงสว่างให้ได้ตามที่ต้องการ จึงจะทำให้การจัดแสงทำได้สะดวก

2) ขนาดของลำแสง จะทำให้เราสามารถกำหนดพื้นที่รับแสงได้เหมาะสม

3) สีและอุณหภูมิแสง สีของแสงมีผลโดยตรงกับวัตถุที่ทำให้วัตถุเด่นขึ้น อุณหภูมิแสง (Degree-Kelvin) จะขึ้นอยู่กับชนิดของหลอดไฟที่เป็นแหล่งกำเนิดแสงส่วนแสงสีนั้นสามารถปรับเปลี่ยนได้จากแผ่นกรองแสง (Color Filters)

4) ความร้อน ต้องไม่มีความร้อนในกรณีของการแสดง นักแสดงต้องการแสดงออกซึ่งจินตนาการ แต่ถ้าในขณะที่ทำการแสดงนั้นได้รับแสงสว่างมาก พร้อมกับความร้อนรับรองได้ว่าการแสดงนั้นไม่เป็นไปด้วยความร้ายรื่นนักรวมไปถึงการแสดงงานศิลปะมีศิลปะมากมายที่อาจเสื่อมสภาพลงอันเกิดจากความร้อน อย่างเช่น รูปปั้นทำจากขี้ผึ้งภาพวาด - เขียนเพื่อให้ได้แหล่งกำเนิดแสงที่เหมาะสมทำให้เทคโนโลยี “โคมไฟ” มีการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการโคมไฟจะมีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 ส่วน คือ ตัวโคม แหล่งกำเนิดแสง และระบบเลนส์

2.1.1.2 ตัวโคม เป็นโครงสร้างหลักเพื่อให้เกิดการจับยึดอุปกรณ์อื่น ๆ ให้เข้ากันได้ จึงมักมีโครงสร้างสำหรับการจัดยึด ระบบระบายความร้อน ส่วนประกอบรวมอื่นๆ เช่น ระบบ Dimmer , ระบบปรับมุม

2.1.1.3 แหล่งกำเนิดแสง หลอดไฟ เป็นแหล่งกำเนิดแสง ชนิดของหลอดไฟ จะก่อให้เกิดความสว่างมากน้อยแตกต่างกันไป หลอดไฟบางชนิดจะต้องการกำลังมากจึงจะสามารถให้แสงที่สว่างได้อย่างแตกต่างกันไป หลอดไฟบางชนิดจะต้องการกำลังมากจึงจะสามารถให้แสงที่สว่างได้อย่างเช่น หลอดไส้แบบ Halogen ที่ต้องการกำลัง 600 – 1200 Watt ส่วนหลอดประเภท Arc Lamp จะต้องการอายุการทำงานของหลอด หลอดบางชนิดมีอายุการทำงานเฉลี่ยประมาณ 500 ชั่วโมง แต่หลอดบางชนิดมีอายุมากกว่า 10000 ชั่วโมง อายุการทำงานนี้เองที่มีผลกระทบต่อการใช้ค่าใช้จ่ายเพราะราคาของหลอดนั้นแพงพอสมควรทีเดียว

2.1.1.4 กระจกสะท้อนแสง ระบบที่ดีจะต้องมีกระจกรวมแสง ที่เป็นกระจกโค้งแบบ Parabola ที่สามารถรวบรวมแสงสว่างให้พุ่งออกไปทางตรงให้มากที่สุด ระบบกำจัดความร้อน แสง

ประกอบขึ้นจากแสงที่เป็นความร้อน (ความยาวคลื่นมากกว่าแสงสีแดง) กับแสงสว่างที่ตามนุษย์สามารถมองเห็นได้แหล่งกำเนิดแสงที่ذيจะต้องมีกระบวนการกำจัดความร้อนออกจากแสงสว่าง

2.1.1.5 ระบบเลนส์ เป็นความสามารถในการจัดการกับลำแสงให้มีขนาดเป็นไปตามความต้องการลำแสง จึงมีลักษณะพุ่งตรง ขนาดไม่บานออกมากนัก จากคุณสมบัตินี้เอง ทำให้มีการพัฒนาจนกระทั่งสามารถฉายภาพได้ด้วย จึงทำหน้าที่คล้ายกับเครื่องฉายสไลด์ โดยทำภาพไว้ด้านบนแผ่นฟิล์ม ใช้สำหรับงานแต่งสถานที่เพื่อให้เกิดสีสันตามที่ต้องการ (เทคโนโลยีของโคมไฟ (ออนไลน์): กันยายน 2547)

2.1.1.6 ประเภทของโคมไฟที่ใช้ในการตกแต่งทั่วไปแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม คือ

1) ไฟเพดาน คือ ไฟทุกประเภทที่ใช้กับเพดานโดยการติดห้อย หรือฝังและติดยาวเสมอระดับเพดานรวมทั้งไฟที่ติดเหนือหัวมันและมีกระบังปิดเพื่อมิให้เห็นตัวหลอด จะมีเพียงแสงสาดลงมาโดยมันหรือ ฝาผนัง วิธีนี้เรียกว่า CORNICE หรือ SOFFIT ไฟประเภทนี้นอกจากให้แสงสว่างแล้วยังทำให้รู้สึกว่ามันสูงขึ้นอีกด้วย

2) ไฟผนัง คือ ไฟทุกประเภทที่ติดกับผนัง อาจเป็นไฟที่ซ่อนอยู่ในกล่องหัวมัน VALANCE หรือไฟที่ติดผนังขาว ๆ มีที่บังหลอดไฟแสงสว่างเฉพาะให้แสงขึ้นบนและลงล่างเพื่อลดผนังและให้แสงกลางที่นุ่มนวลทั่วห้อง

3) ไฟที่ใช้ปลั๊กเสียบเฉพาะตัว สามารถย้ายที่ได้ตามความต้องการ ไฟโคมพวกนี้ใช้เพื่อจะทำกิจกรรมเฉพาะอย่าง ส่วนมากจะเป็นโคมมีโปะหลอดโดยให้แสงตกลงบนส่วนที่จะทำงานโดยเฉพาะ เช่น โคมไฟตั้งโต๊ะ โคมไฟเขียนแบบ เป็นต้น

2.1.1.7 หลอด LED คือไดโอดเปล่งแสง ย่อมาจากคำว่า(Light-Emitting Diode) ซึ่งสามารถเปล่งแสงออกมาได้แสงที่เปล่งออกมาประกอบด้วยคลื่นความถี่เดียวและ เฟสต่อเนื่องกัน ซึ่งต่างกับแสงธรรมดาที่ตาคนมองเห็น โดย หลอดLED สามารถเปล่งแสงได้เมื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และประสิทธิภาพในการให้แสงสว่างก็ยิ่งดีกว่าหลอดไฟขนาดเล็กต่างๆ ไป LED โดยทั่วไปมี 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือLED ชนิดที่ตาคนเห็นได้ กับชนิดที่ตาคนมองไม่เห็นต้องใช้ทรานซิสเตอร์เป็นตัวรับแสงแทนตาคน เซมิคอนดักเตอร์ ทำให้เทคโนโลยีของ LED ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วตามไปด้วย. LED ได้ถูกพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในด้านสีของแสงที่เปล่งออกมา ไม่ว่าจะเป็นสีแดง ,สีเขียว ,สีส้ม หรือที่ผลิตได้ท้ายสุด และทำให้วงการแอลอีดีพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วคือสีน้ำเงิน ซึ่งการเกิดขึ้นของแอลอีดีสีน้ำเงินนี้ทำให้ครบแม่สี 3 สี คือ สีแดง สีเขียว และสีน้ำเงิน และเกิดเป็นจุดเริ่มต้นของจอแอลอีดี และแอลอีดีในงานไฟประดับต่างๆ, ทั้งยังใช้ประโยชน์แพร่หลายมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น ในเครื่องคิดเลข สัญญาณจราจร ไฟท้ายรถยนต์ ป้ายสัญญาณต่างๆ ไฟฉาย ไฟให้สัญญาณของประกาศาร จอภาพยนตร์ขนาดใหญ่ ยิ่งไปกว่านั้น หน้าจอ LCD ของโทรศัพท์มือถือที่เราใช้กันทั่วไป เกือบทั้งหมดจะให้แสงสว่างด้วย LED (หลอดไฟLEDคืออะไร (ออนไลน์): ธันวาคม 2566)

2.1.2 ประเภทโคมไฟ

2.1.2.1 โคมไฟติดเพดาน (Down lamp) เป็นโคมไฟที่ติดตั้งอยู่บริเวณส่วนบนของเพดานอาคาร มีการให้แสงที่ครอบคลุมมากที่สุดลักษณะการให้แสงของโคมไฟติดเพดาน จะมีแสงส่องลงที่พื้นเพื่อให้เกิดการกระจายตัวของแสงสว่างอยู่ด้านล่าง เพื่อช่วยเพิ่มความสว่างให้มากขึ้นในจุดที่แสงสว่างจากแหล่งพลังงานอื่นเข้าไม่เพียงพอ

ภาพที่ 2.1 โคมไฟติดเพดาน Down lamp

ที่มา : Globalhouse.(2564:ออนไลน์)

2.1.2.2 โคมไฟติดผนัง (Wall lamp) เป็นโคมไฟที่นิยมติดตั้งได้ตามกำแพงผนังหรือรั้วของตัวอาคารบ้านเรือน ส่วนใหญ่มีแสงกระจายออกด้านข้างแสงจะกระทบเพดานและพื้น นิยมใช้งานเพื่อเป็นการตกแต่งเพื่อเพิ่มความงามไม่ว่าจะเป็นทั้งภายในและภายนอก ลักษณะของโคมไฟติดผนังนั้นจะเป็นโคมไฟที่ให้แสงสว่างในปริมาณที่น้อยกว่าโคมไฟชนิดอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นการตกแต่งเพิ่มความสร้างบรรยากาศที่ช่วยกระตุ้นอารมณ์และความรู้ และเป็นการตอบโจทย์การใช้สอยในวงพื้นที่จำกัด

ภาพที่ 2.2 โคมไฟติดผนัง Wall lamp

ที่มา : crystalsymphonylighting.(2564:ออนไลน์)

2.1.2.3 โคมไฟตั้งโต๊ะ (Table lamp) เป็นโคมไฟที่ให้แสงสว่างเฉพาะจุดโดยขึ้นอยู่กับรูปแบบของตัวโคมที่ใช้บังคับทิศทางของแสงและประเภทการใช้งาน ลักษณะของแสงจะกระจายเป็นมุมแคบ จึงมีความเหมาะสมกับการใช้งานการอ่านหนังสือ หรือวางไวห้วเตียง และยังสามารถนำไปใช้ได้หลากหลายพื้นที่เพื่องจากเคลื่อนย้ายตำแหน่งได้ง่าย ด้วยลักษณะที่มีความเล็กกว่าโคมไฟชนิดอื่นๆ

ภาพที่ 2.3 โคมไฟตั้งโต๊ะ Table lamp
ที่มา : aliexpress.(2564:ออนไลน์)

2.1.2.4 โคมไฟตั้งพื้น (Floor lamp) เป็นโคมไฟที่ให้แสงสว่างเฉพาะจุดซึ่งมีความคล้ายกับโคมไฟตั้งโต๊ะ แต่โคมไฟตั้งพื้นนั้นจะให้ปริมาณแสงที่มากกว่าโคมไฟตั้งโต๊ะ ลักษณะของแสงส่วนใหญ่จะการให้แสงกระจายออกรอบด้าน เนื่องจากผู้บริโภคนิยมนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มความสว่าง ให้กับห้องที่มีมุมมืดหรือต้องการแสงสว่างเพียงเล็กน้อย ซึ่งอาจจะถือได้ว่าเป็นเฟอร์นิเจอร์อย่างหนึ่งเลยก็ว่าได้

ภาพที่ 2.4 โคมไฟตั้งพื้น Floor lamp
ที่มา : commansfurniture.(2564:ออนไลน์)

2.1.3 วงจรไฟฟ้า

2.1.3.1 วงจรไฟฟ้า (Electrical circuit) คือ ระบบการเดินทางของกระแสไฟฟ้า จะประกอบด้วย แหล่งพลังงาน ตัวพากระแสไฟ อุปกรณ์ไฟฟ้า

ภาพที่ 2.5 แสดงองค์ประกอบของวงจรไฟฟ้า

ที่มา : sa-thai.(2566:ออนไลน์)

ในวงจรไฟฟ้า กระแสตรงจะต่อจากขั้วบวกไปยังขั้วลบและใช้สวิตช์เป็นตัวเปิดปิดการไหลของกระแสไฟฟ้า การที่จะทำให้แรงดัน และกระแสไหลผ่านโหลดได้จะต้องมีองค์ประกอบของวงจรไฟฟ้า ดังนี้

2.1.3.1 องค์ประกอบของวงจรไฟฟ้า

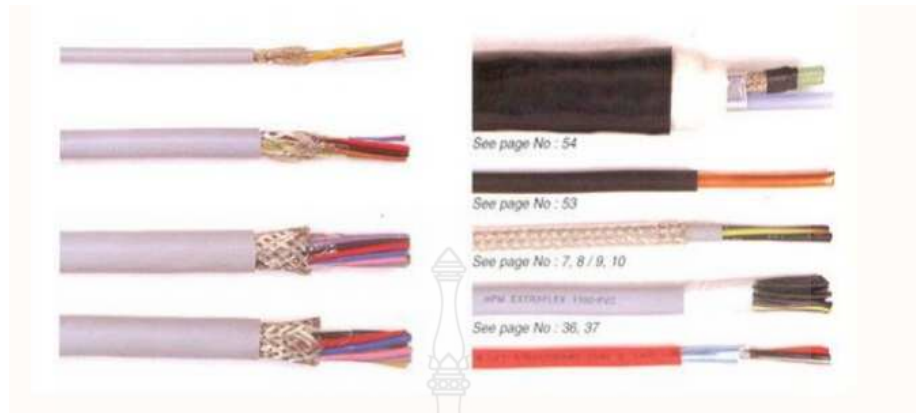
1) แหล่งจ่ายไฟฟ้า คือ อุปกรณ์ที่ทำหน้าที่ในการจ่ายแรงดันและกระแสให้กับวงจร เช่น แบตเตอรี่ , ถ่านไฟฉาย , เครื่องจ่ายไฟ , ไดนาโม และ เจนเนอเรเตอร์ เป็นต้น

ภาพที่ 2.6 แสดงแหล่งจ่ายไฟฟ้าแบบต่าง ๆ

ที่มา : sa-thai.(2566:ออนไลน์)

2) ลวดตัวนำ คือ อุปกรณ์ที่นำพากระแสไฟจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่ง มีหลากหลายชนิดให้เลือกใช้งาน

ภาพที่ 2.7 แสดง อุปกรณ์ที่นำมาใช้ต่อเป็นลวดตัวนำ
ที่มา : sa-thai.(2566:ออนไลน์)

3) โหลด คือ อุปกรณ์ทางไฟฟ้า

ภาพที่ 2.8 แสดงอุปกรณ์ที่นำมาต่อเป็นโหลดทางไฟฟ้า
ที่มา : sa-thai.(2566:ออนไลน์)

4) สวิตช์ คือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปิดหรือเปิดวงจร ในกรณีที่เปิดวงจรก็จะทำให้ไม่มีกระแสไฟฟ้าจ่ายให้กับโหลดในทางปฏิบัติการต่อวงจรไฟฟ้า จะต้องต่อสวิตช์เข้าไปในวงจรเพื่อทำหน้าที่ ตัดต่อ และควบคุมการไหลของกระแสไฟฟ้า

ภาพที่ 2.9 สวิตช์

ที่มา : sa-thai.(2566:ออนไลน์)

5) ฟิวส์ คือ อุปกรณ์ที่ทำหน้าที่ ในการป้องกันไม่ให้อุปกรณ์ไฟฟ้าหรือ อุปกรณ์ ได้รับความเสียหาย เนื่องจากการทำงานผิดปกติของวงจร เช่น โหลดเกิน หรือ เกิดการลัดวงจร เมื่อเกิด การผิดปกติฟิวส์จะทำหน้าที่ ในการเปิดวงจรที่เรียกว่า ฟิวส์ขาดนั่นเอง

ภาพที่ 2.10 แสดงอุปกรณ์ที่ใช้เป็นฟิวส์ในวงจร

ที่มา : sa-thai.(2566:ออนไลน์)

2.1.3.2 แบบวงจรไฟฟ้า

ส่วนสำคัญของวงจรไฟฟ้าคือการต่อโหลดใช้งาน โหลดที่นำมาต่อใช้งานในวงจรไฟฟ้าสามารถต่อได้เป็น 3 แบบด้วยกัน

1) วงจรไฟฟ้าแบบอนุกรม การต่อวงจรที่มีการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีมาก 2 ตัวขึ้นไป จะทำให้กระแสไปเกิดการเดินได้ทางเดียว (วงจรไฟฟ้าเบื้องต้น (ออนไลน์): ธันวาคม 2566)

ภาพที่ 2.11 แสดงวงจรแบบอนุกรม
ที่มา : sa-thai.(2566:ออนไลน์)

2) วงจรไฟฟ้า แบบขนาน เป็นวงจรที่มีการต่อปลายสายนิวต론ที่ออกจากแหล่งพลังงานไฟฟ้านำไปต่อกับอุปกรณ์ไฟฟ้าอีกตัวหนึ่ง เพิ่มกันต่อไปเรื่อยๆตามความต้องการในการใช้งาน ส่วนสายลายทำการต่อผ่านสวิตช์ควบคุมและนำไปต่อเข้ากับตัวอุปกรณ์ไฟฟ้า

ภาพที่ 2.12 วงจรไฟฟ้าแบบขนาน
ที่มา : sa-thai.(2566:ออนไลน์)

3) วงจรไฟฟ้าแบบผสม เป็นการใช้เทคนิคการ ต่ออนุกรม และแบบขนาน มาผสมผสานกัน เหมาะแก่การที่ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่แรงดันที่แตกต่างกันออกไป

ภาพที่ 2.13 วงจรไฟฟ้าแบบผสม
ที่มา : sa-thai.(2566:ออนไลน์)

2.2 แนวคิดภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย เมื่อรวมกันจึงหมายถึง พื้นความรู้ความสามารถของคนไทย ชาตินไทยและประเทศไทย

ธวัช ปุณโณทก ให้ความหมาย ภูมิปัญญา หมายถึง ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ในการศึกษาเล่าเรียน การที่ชาวบ้านรู้จักวิธีการทำนา การไถนา การนำควายมาใช้ในการไถนา การรู้จักนวดข้าวโดยการใช้ควาย รู้จักการสานกระบุง ตะกร้า เอาไม้ไผ่มาทำเครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน

ปรีชา อุตตะกุล ให้ความหมาย “ภูมิปัญญาไทย” ดังนี้ ภูมิปัญญาเป็นเรื่องส่งสมกันมาตั้งแต่อดีต และเป็นเรื่องของการจัดความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติแวดล้อม คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณี วิถีชีวิตการทำงานากิน และพิธีกรรมต่าง ๆ ทุกอย่าง เพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างความสัมพันธ์เหล่านี้

นันทสาร สีสลับ ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและเทคนิคการตัดสินใจ ผลิตผลงานของบุคคล อันเกิดจากการสะสมองค์ความรู้ทุกด้านที่ผ่านกระบวนการสืบทอด พัฒนาปรับปรุง และเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดี สามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

สิริกร ไชยมา ภูมิปัญญา หมายถึง การแก้ไขปัญหาด้วยประการณ์ ด้วยความรู้ ความสามารถ ในการพัฒนาและแก้ปัญหา ในการดำรงชีวิตของมนุษย์

ภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom) หมายถึง ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตประจำวัน สะสมและพัฒนาขึ้นมาจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อประโยชน์ใช้สอย

เอี่ยม ทองดี ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญาคือนามธรรม มีส่วนประกอบต่าง ๆ คือ

- ความคิด เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ที่เรียกว่า Cognitive System ซึ่งประกอบด้วย ระบบประสาท ระบบสมอง และต่อมต่าง ๆ ทำหน้าที่คิดให้แก่ร่างกาย และนักมานุษยวิทยาเชื่อว่า ทำงานอยู่นอกเหนือจากการบงการของร่างกาย ทั้งส่วนที่เป็นจินตนาการและผลของการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม ความคิดดังกล่าวนี้จะเป็นแหล่งสำคัญหรือที่มาของความรู้อันเป็นองค์ประกอบของภูมิปัญญาในลำดับต่อไป

- ความรู้ มีการนำมาใช้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น องค์ความรู้ ภูมิรู้ ปรากฏอยู่ในแนวคิด ทฤษฎี ญาณวิทยาที่ว่าด้วยทฤษฎีแห่งความรู้ การสืบค้นกำเนิดแห่งความรู้ และธรรมชาติของความรู้ การหาคำตอบว่าตรงกับความเป็นจริงหรือไม่

- ความเชื่อ เป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ในการดำเนินชีวิตในเรื่องที่ เห็นไม่เห็น

- ค่านิยมคือ สิ่งที่คนสนใจ ความปรารถนาอยากจะมี ปรารถนาจะเป็นที่ยกย่องสรรเสริญหรือเป็นสิ่งที่บังคับต้องทำ ต้องปฏิบัติ มีความรักและมีความสุขเมื่อได้เห็นหรือได้สิ่งเหล่านั้นมา

- ความเห็นคือ ภาวะที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลหรือชุมชนได้พิจารณาและใคร่ครวญโดยรอบครอบแล้วจึงลงมติตัดสินใจว่าควรจะต้องแสดงออกในลักษณะอย่างไร เช่น เห็นด้วย ทำตาม ยอมรับ ปฏิเสธ ร่วมมือ กระทำหรือดำเนินการ ด้วยความเห็นว่ามีดี ชั่ว เหมาะสม ไม่เหมาะสม เป็นบาป เป็นบุญ ซึ่งความเห็นในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นภูมิปัญญาประการหนึ่งที่มีผลสำคัญยิ่งต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมทั้งกาย วาจา และจิตใจ

- ความสามารถ หมายถึง ศักยภาพและประสิทธิภาพที่มีอยู่ในบุคคล เช่น ชุมชนในการที่จะจัดการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในลักษณะเดียวกับสิ่งที่เรียกว่า “พรสวรรค์” ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะทางกายและจิตใจร่วมกัน โดยแต่ละคนหรือชุมชนย่อมจะต้องมีแตกต่างกัน

- ความฉลาดไหวพริบหมายถึง ทักษะที่ปรากฏอยู่ในจิตใจ หรือจิตวิญญาณ เป็นสิ่งที่สามารถนำไปใช้แก้ไขป้องกันควบคุมเหตุการณ์ต่างๆ ไม่ให้เกิดเป็นปัญหาขึ้นหรือให้เป็นไปตามที่ตนเองหรือชุมชนต้องการ (อรัญ วานิชกร, 2559, น.1-5)

สรุป ภูมิปัญญาเป็นการเอาตัวรอดด้วยการนำวัตถุดิบที่มีอยู่รอบตัวมาสร้างสรรค์เป็นของใช้ในครัวเรือน หรือเครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีค่านึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก ปัจจุบันมีการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา จากเดิมที่เคยทำขึ้นเพื่อใช้สอยภายในครัว มาเป็นการจำขึ้นเพื่อใช้จำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์จากชุมชนโดยยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนนั้นๆมีการพัฒนาต่อยอดเพื่อให้ผลงานเกิดความประทับใจแก่ผู้บริโภค

2.3 แนวคิดหัตถกรรมพื้นบ้าน

2.3.1 ความหมายหัตถกรรมพื้นบ้าน หัตถกรรม คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นจากฝีมือและภูมิปัญญาเพื่อใช้สอยให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต วัฒนธรรมหัตถกรรม เป็นวัฒนธรรมที่เคียงคู่กับอารยธรรมของมนุษย์มาแต่อดีตจนปัจจุบันเพราะงานหัตถกรรมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์และมีผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ เพราะหัตถกรรมช่วยให้เกิดความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น หัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาช่วยให้มนุษย์รู้จักหุงต้มอาหาร หัตถกรรมถักทอทำให้มนุษย์มีเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งวัตถุประสงฆ์ที่ต่างไปจากวัตถุประสงค์ของการสร้างงานศิลปะประเภทวิจิตรศิลป์ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2539: 17-18) เป็นงานที่ถูกทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทาง ด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก

ภาพที่ 2.14 เส้นตอกที่ได้จากการเหลาจากไม้ไผ่

ที่มา : สิทธิ ศาสนพิทักษ์ ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563 ณ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ

กระบวนการทาง “ศิลปะ” จึงเข้ามามีบทบาทและเป็นองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ ทำให้งานหัตถกรรมบางชิ้นกลายเป็น “ศิลปหัตถกรรม” จึงเห็นได้ว่างานหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมมีความสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อและวัฒนธรรมของผู้ผลิตและผู้ใช้ ทำให้ช่างหัตถกรรมและช่างศิลป์ไม่สามารถแสดงออกได้อย่างอิสระเหมือนศิลปินผู้สร้างงานวิจิตรศิลป์ งานศิลปหัตถกรรมจึงเป็นผลงานที่แสดงออกทางวัฒนธรรมในกรอบของชนบประเพณี แต่แฝงลักษณะเฉพาะตนค่านิยมทางสุนทรียภาพและภูมิปัญญาของผู้สร้าง โดยมีชนบประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยมของกลุ่มชนเป็นองค์ประกอบกำหนด “รูปแบบ” โดยที่ช่างอาจสื่อความหมายด้วยรูปเชิงลักษณะต่าง ๆ เช่นการกำหนดลวดลายและรูปทรงให้เป็นไปตามองค์ประกอบที่เป็นกรอบกำหนดของชุมชน งานหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมที่ยังต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องระหว่างผู้ใช้และผู้ผลิต ซึ่งความสัมพันธ์นี้ ก่อให้เกิด “ลักษณะเฉพาะถิ่น” เป็นหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านหรือศิลปหัตถกรรมพื้นถิ่น(วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2539, น.19-20)

การสร้างงานหัตถกรรมนั้น ผู้สร้างจะคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกัน ถ้าช่างหัตถกรรมมีความสามารถเชิงศิลปะจะสูงก็จะสร้างหัตถกรรมให้มีความสวยงามจับใจ เป็นที่ประทับใจแก่ผู้ใช้ ผู้ชม และแฝงไว้ด้วยความรู้สึกนึกคิดและภูมิปัญญาของช่างแล้ว ก็ควรจะถือว่างานหัตถกรรมนั้นเป็น “ศิลปหัตถกรรม” มากกว่าที่จะเป็นเพียงงานหัตถกรรมเท่านั้น แต่คุณค่าทางศิลปะของงานศิลปหัตถกรรมจะอยู่ในกรอบของชนบประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมของกลุ่มชน งาน

ศิลปหัตถกรรมจึงให้ความรู้สึกแก่ผู้ใช้และผู้ชมจำกัดกว่างานวิจิตรศิลป์ เช่น เครื่องจักสานที่มีความประณีตงดงาม ก่อให้เกิดความรู้สึกประทับใจไปพร้อม ๆ กับประโยชน์ใช้สอย แต่เครื่องจักสานไม่ก่อให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจได้อย่างภาพเขียนหรืองานวรรณกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะวัตถุประสงค์และองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันดังกล่าวแล้วนั่นเอง อย่างไรก็ตาม ในส่วนของหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมนั้น มีลักษณะร่วมกันคือ สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยเป็นหลักเช่นเดียวกัน แต่ด้วยกระบวนการสร้างสรรค์ที่ได้รับการขัดเกลา ปรับปรุง เพื่อให้มีความประสานสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ใช้และผู้สร้างเป็นเวลานานนับร้อยพันปี ข่างหัตถกรรมจึงซึมซับเอาวิญญาณของบรรพชนเข้าไว้แล้วนำมาถ่ายทอดไว้ในผลงานของตน ทำให้หัตถกรรมบางชนิดเป็นงาน “ศิลปหัตถกรรม” มากกว่าที่จะเป็นเพียงงานหัตถกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อใช้สอยเพียงอย่างเดียว งานหัตถกรรมบางชนิด แม้จะขาดความประณีตงดงามไปบ้างก็ตาม แต่มีวิญญาณของชุมชนอันเกิดจากการสร้างสรรค์อย่างตรงไปตรงมาด้วยกระบวนการและกรรมวิธีพื้น ๆ ทำให้รู้สึกได้ถึงควมมีชีวิตจิตใจและภูมิปัญญาของช่าง ทั้งยังแสดงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือ ลักษณะเฉพาะถิ่นของตนให้ปรากฏไปด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเสน่ห์ของงานหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมประเภทที่เรียกว่า “หัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน” หรือนักวิชาการบางคนพยายามเรียกว่า ศิลปหัตถกรรมพื้นถิ่น ซึ่งแท้จริงแล้วก็ป็นหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมประเภทเดียวกันนั่นเอง (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2539, น.21-22)

ภาพที่ 2.15 ชุดเขียนหมากจัดทำขึ้นโดยการใช้เทคนิคจักสาน

ที่มา : สิทธิ ศาสนพิทักษ์ ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563 ณ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ

2.3.2 ลักษณะของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ในอดีตมนุษย์นั้นมีการสะสมประสบการณ์ในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต งานหัตถกรรมพื้นบ้านน่าจะเริ่มจากการที่มนุษย์ต้องการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับใช้สอยในชีวิตประจำวัน อาจจะได้แก่การที่มนุษย์นำก้อนหินที่มีขนาดเหมาะสมและมีรูปทรงเหมาะที่จะใช้เป็นเครื่องสับ ทูบ หรือ กะเทาะ มาใช้ช่วยในการสับสิ่งของ ทูบเปลือกผลไม้หรือกะเทาะสิ่งที่มีเปลือกห่อหุ้มให้แตกออกเพื่อจะใช้ประโยชน์สิ่งที่อยู่ภายใน หินที่มนุษย์นำมาใช้นั้นควรเป็นต้นกำเนิดของความคิดในการสร้างงานหัตถกรรม แต่สิ่งที่ควรถือว่าเป็นงานหัตถกรรมยุคเริ่มแรกควรจะได้แก่ หินที่มนุษย์นำมากะเทาะปลายให้แหลมหรือคม เพื่อให้ใช้สอยได้เหมาะสม อย่างที่เรียกกัน

ว่า เครื่องมือหินกะเทาะ ของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ การที่มนุษย์รู้จักจักนำวัตถุดิบ มาดัดแปลง ด้วย “ฝีมือ” และผสมเข้ากับกระบวนการทำงาน ทำให้กำเนิดผลงานหัตถกรรมประเภทต่างๆในยุคต่อๆ มา นอกจากนี้ มนุษย์ยังอาศัยการสังเกตและการเรียนรู้กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ นอกจากมนุษย์ได้เรียนรู้คุณสมบัติของวัตถุดิบที่จะนำมาสร้างงานหัตถกรรมแล้ว ยังได้เรียนรู้และพัฒนาขั้นตอนการผลิตด้วย (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2539, น.31-32) จึงทำให้ข้อสรุปได้ว่า ลักษณะของงานหัตถกรรมพื้นบ้านนั้น เป็นงานที่มีจุดเริ่มต้นจากการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่รอบตัวที่อยู่ในธรรมชาติ ด้วยการตี สับ ทุบกะเทาะ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การใช้งานในเวลานั้นๆ

ภาพที่ 2.16 เครื่องปั้นดินเผาจากแหล่งโบราณคดี
ที่มา : gossmanpottery.(2564:ออนไลน์)

ภาชนะเครื่องปั้นดินเผาจากแหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียง (อำเภอนหนองหาน จังหวัดอุดรธานี) ซึ่งพบลายจักสานบนผิวภายนอกของภาชนะ ส่วนวิธีเผาโดยการถอดภาชนะดินเหนียวออกจากแม่แบบก่อนนำไปเผานั้น อาจเป็นต้นกำเนิดของการทำภาชนะเครื่องปั้นดินเผาด้วยวิธีการกดพิมพ์และการหล่อด้วยน้ำมันดินลงในแม่พิมพ์ก็เป็นได้ หัตถกรรมแทบทุกประเภทจะมุ่งผลิตขึ้นเพื่อเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของมนุษย์แทบทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นการผลิตหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเพื่อใช้ในการหุงต้ม เป็นต้น ดังกล่าวแล้วจะเห็นว่ามนุษย์สร้างสรรค์งานหัตถกรรมขึ้นมาก็เพื่อประโยชน์ใช้สอยทั้งทางกายและทางจิตใจเป็นสำคัญจากการประดิษฐ์คิดค้นที่กระทำสืบต่อกันมาเป็นเวลานานนับพันนับร้อยปีช่วยให้มนุษย์เกิดความชำนาญและเรียนรู้ในการเลือกสรรวัตถุดิบเรียนรู้ในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบของหัตถกรรมประเภทต่าง ๆ ให้สามารถสนองประโยชน์ได้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้และเมื่อหัตถกรรมนั้นๆ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2539, น.33-38) ดังที่ โขเอสี ยานากิ ผู้เชี่ยวชาญศิลปะพื้นบ้านชาวญี่ปุ่นได้กล่าวถึงสาระสำคัญของศิลปกรรมของชาวบ้าน หรือหัตถกรรมพื้นบ้านไว้ดังนี้

2.3.2.1 สร้างโดยช่างนิรนาม ช่างผู้ผลิตงานหัตถกรรมอาจจะจะเป็นชาวบ้านธรรมดาหรือช่างพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น มิใช่ศิลปินที่ผ่านสถาบันการศึกษาศิลปะอย่างเป็นทางการ จึงไม่ปรากฏชื่อผู้ทำผลงานเหล่านั้น และวัตถุประสงค์ก็สร้างเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวันกันเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นงานหัตถกรรมจึงมุ่งที่การใช้สอย

2.3.2.2 สร้างขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน ของผู้คนแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก เมื่อผลิตได้มากเกินต้องการจึงจะจำหน่ายให้ผู้อื่น หรือแลกเปลี่ยนกับปัจจัยในการดำรงชีพอื่น ๆ

2.3.2.3 สร้างขึ้นเป็นจำนวนมากและมีราคาที่เหมาะสมหรือมีราคาต่ำ เมื่อผลิตได้จำนวนมากก็จะจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนกับสิ่งอื่นที่ต้องการ หรือในบางท้องถิ่นมีความสามารถในการผลิตสูงและมีผู้ต้องการมาก ทำให้เกิดการผลิตขึ้นเพื่อจำหน่ายสำหรับใช้สอยในชีวิตประจำวัน

2.3.2.4 มีรูปแบบเรียบง่าย หัตถกรรมพื้นบ้านดั้งเดิมนั้น จะเน้นถึงการใช้สอยเป็นหลักสำคัญ การพัฒนารูปทรง และวัสดุของหัตถกรรมพื้นบ้าน จะคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก

2.3.2.5 มีลักษณะเฉพาะถิ่น ลักษณะเฉพาะถิ่นของหัตถกรรมพื้นบ้านเกิดจากการเลือกใช้วัสดุที่มีอยู่เฉพาะถิ่น กำเนิดของหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นข้อจำกัดที่ทำให้เกิดลักษณะเฉพาะถิ่นได้ประการหนึ่ง เนื่องจากวัสดุแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ทำให้ผลงานเกิดความเป็นเอกภาพที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น การสานเสื่อลำเจียกหรือเสื่อปาหนัน จะมีเฉพาะในเขตภาคใต้เท่านั้น ตลอดจนรูปแบบที่นิยมกันจะเห็นได้จากหัตถกรรมประเภทอื่น ๆ ในท้องถิ่นต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น การทำเครื่องเงิน ซึ่งเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของภาคเหนือ

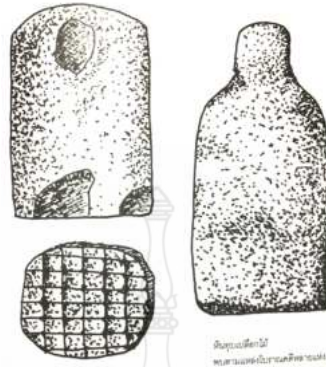
2.3.2.6 ผลิตด้วยมือ เป็นคุณสมบัติสำคัญยิ่ง เพราะหัตถกรรมพื้นบ้านทำหรือสร้างขึ้นด้วยมือโดยปราศจากการใช้เครื่องจักรเข้ามาเกี่ยวข้อง (วิบูลย์ ลีสุวรรณ, 2539, น.33-38)

ภาพที่ 2.17 งานแกะสลักไม้รูปช้างสามเศียร
ที่มา : สิทธิ ศาสนพิทักษ์ ณ หอศิลป์ Moca

2.3.3 วิวัฒนาการของหัตถกรรมพื้นบ้าน “หัตถกรรม” ในประเทศไทยพบว่ามีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ 7,000 ปีมาแล้ว เริ่มจากการคัดเลือกก้อนหินที่มีลักษณะและขนาดเหมาะสมมาเป็นเครื่องทุบ กะเทาะเปลือกเมล็ดพืชให้แตก เพื่อกินเนื้อซึ่งอยู่ภายในอันเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดทำหัตถกรรม ในยุคถัดมานมนุษย์จึงทำ “เครื่องมือหินกะเทาะ” ด้วยการกะเทาะปลายก้อนหินให้มีลักษณะแหลมคม เหมาะสมกับการใช้สอยวิวัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของเครื่องมือสมัยก่อนประวัติศาสตร์คือ มนุษย์รู้จักนำหินมาขัดให้มีความคมที่เรียกว่าขวานฟ้า เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสับหรือตัด จากนั้นมนุษย์อาจจะรู้จักนำท่อนไม้ กระดุกสัตว์ มาผูกเป็นด้ามขวานเหมือนขวานที่เราใช้อยู่

ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม หลักฐานต่าง ๆ ของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ที่พบในประเทศไทยได้แสดงให้เห็นว่ามนุษย์รู้จักทำหัตถกรรมสำคัญ ๆ หลายประเภท

ภาพที่ 2.18 หินทุบเปลือกไม้
ที่มา : หัตถกรรมพื้นบ้าน

หัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่พบมากในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากจะพบเครื่องปั้นดินเผาแล้วยังได้พบหัตถกรรมโลหะที่เป็นเหล็กและสำริดเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ ใบหอก ดาบ เบ็ด กำไล เป็นต้น หัตถกรรมโลหะเหล่านี้ ถือเป็นหัตถกรรมประเภทหนึ่งของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ ศิลปหัตถกรรมอีกประเภทหนึ่งที่พบหลักฐานว่า มีทำมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์คือ หัตถกรรมจักสานหรือเครื่องจักสาน ดังได้พบร่องรอยของเครื่องจักสานบนผิวภาชนะดินเผาที่ขุดพบที่ บริเวณบ้านเชียง จากหลักฐานต่าง ๆ ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่พบในประเทศไทย แสดงว่ามนุษย์รู้จัก ทำหัตถกรรมหลายชนิดขึ้นใช้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักทำภาชนะเครื่องปั้นดินเผา ภาชนะจักสาน เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องประดับสำริดและเหล็ก เครื่องประดับหินประเภทลูกปัด รู้จักทอผ้าและสิ่งถัก ทอขึ้นใช้ และได้พัฒนารูปแบบและกรรมวิธีให้มีคุณภาพดีขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจุบันได้พบหลักฐานที่เกี่ยวกับ งานหัตถกรรมจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า งานหัตถกรรมได้พัฒนาขึ้นเป็นอันมาก เช่น ในช่วงพุทธ ศตวรรษที่ 11-13 เป็นช่วงที่นักประวัติศาสตร์ศิลป์จัดว่าเป็นสมัยทวารวดี ได้พบหัตถกรรมและ ศิลปกรรมที่เป็นของสกุลช่างทวารวดีเป็นจำนวนมาก เช่น แวดินเผา สำหรับปั้นด้วยวิธีการที่ตามสมัย ประวัติศาสตร์ในประเทศไทยก่อนที่จะเกิดนครรัฐของชุมชนชาวไทยหรือชาวสยามนั้นเป็นดินแดนซึ่งมี ชุมชนที่มีอารยธรรม มีวัฒนธรรมสูงกระจายอยู่ทั่วไป ผู้คนในชุมชนเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดี (วิบูลย์ ลี้ สุวรรณ, 2539, น.47-53)

2.3.4 ประเภทของหัตถกรรมนั้น สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลายลักษณะ เช่น แบ่งตามลักษณะการใช้สอย แบ่งได้เป็น ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในการดำรงชีวิต ซึ่งแบ่งได้เป็น 10 ประเภท ดังนี้

2.3.4.1 เครื่องเคลือบดินเผา ภาชนะเครื่องใช้ที่สำคัญในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีอยู่ในทุกๆ ภาคของประเทศ มีกระบวนการผลิต และมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างกันไปตามความนิยมของแต่ละถิ่น

ภาพที่ 2.19 หม้อน้ำดินเผา
ที่มา : sac.(2563:ออนไลน์)

2.3.4.2 การทอผ้าและการเย็บปักถักร้อย การทอผ้าในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งการทอผ้าไหม การทอผ้าฝ้าย และการทอผ้าชนิดอื่น ๆ เช่น การทอผ้าไหมของภาคเหนือและภาคอีสาน การทอผ้าเกาะยอของจังหวัดสงขลา

2.3.4.3 การแกะสลัก การสร้างลวดลายบนผิววัสดุ ด้วยการขีด ขีด จัด แกะ แกะ กลา ขัด เป็นต้น

ภาพที่ 2.20 งานแกะสลักไม้
ที่มา : สิทธิ ศาสนพิทักษ์ ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563 ณ ศูนย์ศิลปาชีพระหว่างไทยฯ

2.3.4.4 หัตถกรรมโลหะ งานหัตถกรรมโลหะชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่การทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยเหล็ก เช่น จอบ เสียม มีด พร้า อาวุธ การปั้นหล่อรูปเคารพ รวมถึงการทำเครื่องประดับตกแต่งด้วยเงิน

ภาพที่ 2.21 ปิ่นโตโลหะดอกลาย
ที่มา : be2brass.(2563:ออนไลน์)

2.3.4.5 เครื่องจักสาน หัตถกรรมพื้นบ้านที่สร้างขึ้นด้วยวิธีการจักสาน โดยใช้วัสดุธรรมชาติชนิดต่าง ๆ งานจักสานเป็นงานหัตถกรรมที่นิยมทำกันแพร่หลายทั่วทุกภาคและนิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง แหล่งผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญมีกระจายอยู่ทั่วทุกภาค

ภาพที่ 2.22 กระบุงหาบ
ที่มา : สิริธิ ศาสนพิทักษ์ ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563 ณ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ

2.3.4.6 การก่อสร้าง งานประเภทนี้จะมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความนิยมของท้องถิ่น และยังมีที่ปักอาศัยชั่วคราวตามความเหมาะสมของท้องถิ่น

2.3.4.7 เขียนภาพ ภาพจิตรกรรมที่แสดงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นแสดงให้เห็นลักษณะของฝีมือช่างพื้นบ้านเด่นชัด เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนังพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางแห่ง จิตรกรรมฝาผนังพื้นบ้านล้านนาบางแห่ง

2.3.4.8 การปั้นรูปและลวดลายประดับ งานประติมากรรมประเภทนี้มักเกี่ยวเนื่องอยู่กับพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เช่น ลวดลายปูนปั้น

2.3.4.9 การทำเครื่องกระดาศ เป็นการนำเอาเส้นใยจากพืชมาผ่านกระบวนการทำให้เกิดความอ่อนตัวและจึงนำมาทำเป็นกระดาศ

2.3.4.10 ประเภทเบ็ดเตล็ด งานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ไม่สามารถเป็นประเภทใดได้ เพื่อให้มองเห็นแนวทางและวิวัฒนาการของงานแต่ละประเภทอย่างกว้างๆ ไม่ตายตัว แต่ที่สำคัญควรแยกหัตถกรรมพื้นบ้านออกจากศิลปะชั้นสูงหรือวิจิตรศิลป์ ซึ่งมีเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง

กัน เพราะถ้าไม่แยกออกอาจจะทำให้เกิดความสับสนได้ ลักษณะศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านแต่ละประเภทนั้นมักจะทำขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยของประชาชนแต่ละท้องถิ่นโดยตรง (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2539, น.73-84)

2.4 งานหัตถกรรมจักสาน

เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีมานานควบคู่กับการมีมนุษยชาติ ได้มีการค้นพบหลักฐานเกี่ยวกับการทำเครื่องจักสานของมนุษย์หลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นที่อียิปต์ แอฟริกา อเมริกา หรือเอเชีย ในเอเชียพบว่า ในยุคหิน มนุษย์บริเวณแหลมมลายูได้รู้จักการทำเครื่องจักสานโดยนำเอาใบไม้ชนิดหนึ่ง (Fan-paten leaf) มาสานเป็นภาชนะอย่างหนึ่งเรียกว่า “ล่วม” โดยกองรวมอยู่ในเครื่องใช้ของคนตาย สำหรับประเทศไทยได้มีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญเกี่ยวกับการทำเครื่องจักสาน โดยพบเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่เป็นลายขัดสองเส้น ในยุคหินใหม่มีอายุประมาณ 4,000 ปีมาแล้วที่บริเวณถ้ำในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี นับว่าเป็นเครื่องจักสานที่เก่าแก่กว่าเครื่องจักสานที่พบจากแหล่งโบราณคดีอื่นๆ (วัฒน์ จูฑะวิภาต, 2552, น.58)

ภาพที่ 2.23 เปลอนอน

ที่มา : สิริ ศาสนพิทักษ์ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563 ณ ศูนย์จักสานใหญ่ที่สุดในโลก.พนัสนิคม

2.4.1 ประโยชน์ใช้สอยของงานจักสาน ภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านลักษณะของประโยชน์ใช้สอยพบว่าผลิตงานประเภทเครื่องใช้สอย ประเภทของประดับตกแต่ง และของที่ระลึก ลักษณะของงานจักสานที่มีลักษณะการนำวัสดุมาทำให้เป็นเส้น เป็นแฉก หรือเป็นริ้วเพื่อความสะดวกในการสาน ลักษณะของการจักโดยทั่วไปนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของวัสดุแต่ละชนิดซึ่งจะมีวิธีการเฉพาะที่แตกต่างกันไป หรือบางครั้งการจักไม้ไผ่หรือหวายมักจะเรียกว่า “ตอก” ซึ่งการจักถือได้ว่าเป็นขั้นตอนของการเตรียมวัสดุในการทำเครื่องจักสานขั้นแรกการสาน ลักษณะของงานจักสานเป็นงานจักสานที่มีลักษณะพิเศษแตกต่าง

จากชุมชนอื่นๆคือเป็นการจักสานผลิตเครื่องจักสานด้วยพลาสติกลักษณะของงานจักสานเป็นงานงานจักสานที่มีลักษณะจักสานผักตบชวา ได้พัฒนารูปแบบที่หลากหลาย และผลิตกระเป๋าผักตบชวา มีสีสันทันและลวดลายที่สวยงามมากมาย

2.4.2 ลวดลายจักสาน สิ่งต่างๆของเครื่องจักสานที่ประกอบกันขึ้นมาจนเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่สำเร็จรูปนั้น ทุกองค์ประกอบที่ประกอบกันขึ้นเป็นเครื่องจักสานแต่ละชนิดแต่ละชิ้นจะต้องมีความประสานสัมพันธ์อย่างยากที่แยกออกจากกันได้ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุ โครงสร้าง รูปทรง ตลอดจนลวดลาย ทุกสิ่งมีความสำคัญในตัวเอง และจะต้องสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆด้วย การสานเป็นการขัดของเส้นสองเส้นที่มีความแตกต่างกันทางบริบท ทำซ้ำๆไปจนเสร็จผลงานจะเกิดแรงยึดที่แน่นหนาขึ้น

ภาพที่ 2.24 ลวดลายจักสานต่างๆ

ที่มา : สิทธิ ศาสนพิทักษ์ ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563 ณ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ

โดยมากจะคิดคำเป็นหลักที่คล้องจองกันกับหลักสูตรไว้เป็นลวดลายไป เช่น “ยกสองข่มสี่ กลับมายกอีกที ยกสี่ข่มสอง” “ยกสองข่มห้าเรียกว่าลายบัวเอ๋ย” เป็นต้น จากลักษณะของการสืบทอดลักษณะนี้ผู้เรียนจะต้องใช้การฝึกฝนและปฏิบัติเอาเองจนจำได้ และโดยลักษณะเช่นนี้ทำให้แบบอย่างลวดลายของเครื่องจักสานในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกันไปและมีชื่อเรียกลายต่างๆ แตกต่างกันไป แม้จะเป็นลายชนิดเดียวกันก็ตาม ซึ่งถ้าจำแนกลายต่างๆ ออกตามภาษาถิ่นแล้ว คงจะมีลายมากมายยากแก่การรวบรวมและวิเคราะห์ได้ ดังนั้น เพื่อความสะดวกจึงขอแยกลักษณะของการสร้างลวดลายเป็นแบบต่างๆ ดังนี้

ลายขัด

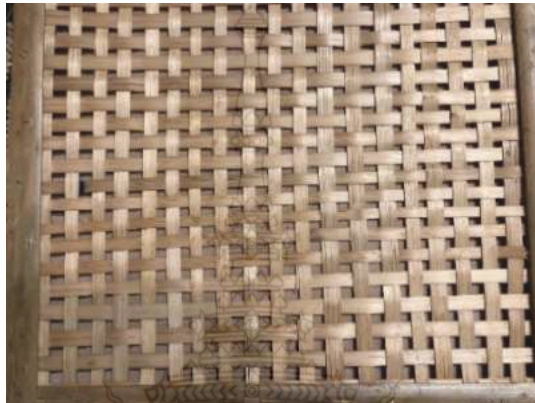
ลายทแยง

ลายขด

ลายอิสระ

2.4.2.1 ลายขัด ลายขัดนี้ถือว่าเป็นลายพื้นฐานของเครื่องจักสาน ซึ่งอาจเป็นลวดลายเบื้องต้นของการทำเครื่องจักสานที่เก่าแก่ที่สุดก็ได้ ลักษณะของลายขัดเป็นการสร้างแรงยึดระหว่างกันด้วยการขัดกันของตอกหรือวัสดุอื่นด้วยการขัดกันของเส้นตั้ง หรือเส้นแนวนอนทำการขัดกันให้เกิด

ช่องว่างระหว่างเส้นตอกเป็นตาสี่เหลี่ยมเล็กใหญ่อย่างไรก็ได้ลายชนิดนี้ถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นว่าเป็นแม่แบบของลายสานทั้งปวง ซึ่งมีอยู่ในงานจักสานของชนชาติต่างๆ ทั่วไปและเป็นลายที่วิวัฒนาการขึ้นมาเป็นลายต่างๆ ตามความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยได้มากมาย ลายชนิดนี้แม้จะเป็นลายต้นกำเนิดของเครื่องจักสานก็ตามแต่มีประโยชน์ในการใช้สอยในการสานสิ่งต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางเพราะเป็นลายที่มีการวิวัฒนาการที่ประยุกต์ให้ได้มากที่สุด ลายชนิดแต่ละชนิดก็ขึ้นอยู่กับรูปแบบ โครงสร้างของเครื่องจักสานแต่ละชนิด (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539, น.184)

ภาพที่ 2.25 ลายสานแบบขัด

ที่มา : สิทธิ ศาสนพิทักษ์ ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563 ณ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ

2.4.2.2 ลายทแยง ลายทแยงนี้มีลักษณะการสานคล้ายการถัก ส่วนมากจะใช้ตอกป็นหรือตอกเส้น แบบๆ บางๆ โครงสร้างของลายทแยงมุมชนิดนี้ชิดกันจนเกือบไม่มีช่องว่าง เป็นลายสานที่ต้องการผิวเรียบบาง สามารถสานเชื่อมต่อกันได้ โค้งตัวไปตามความโค้งของภาชนะที่ต้องการได้ ลายชนิดนี้สามารถยับตัวเอนเอียงตัวไปตามรูปทรงที่ต้องการได้ และนอกจากนี้ลายทแยงเป็นเป็นลายที่สามารถเก็บริมได้เรียบร้อยสวยงาม เพราะสามารถสอดเส้นตอกกลับเข้าไปในลายเดิมได้ดีกว่าลายขัด เพราะเส้นตอกจะเป็นเส้นทแยงที่หักพับกลับได้ง่าย ลักษณะการสานลายด้วยลายทแยงนี้ได้พัฒนาไปมากจากทแยงธรรมดาไปเป็นลวดลายชนิดสอดขัดกัน เป็นสันเป็นดอกจนดูสวยงามสลับสนอย่างที่เราเรียกว่าลายผีบ้า ลายทแยงอีกชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันทั่วไปคือ ลายหมุม หรือหกเหลี่ยม เป็นลายที่มีลักษณะคล้ายลายเฉลว แต่สานทึบเกือบไม่มีช่องว่าง ภาคเหนือเรียก “ลายเกล็ดเต่า” ซึ่งใช้สานฝาหรือก้นโตกแอบข้าว แอบยาเส้น ก่องข้าว ลายชนิดนี้มีใช้ทั่วไปในทุกภาค นอกเหนือจากลายดังกล่าวแล้ว ยังมีลายทแยงอีกอย่างหนึ่ง ที่นิยมใช้กันมาก คือลายเฉลว หรือตะเหลว หรือลายตาแข่ง หรือลายตาขลอม ลายชนิดนี้เป็นลายทแยงมีความเชื่อมาช้านาน เช่น สานเป็นเฉลวพระเจ้า 5 พระองค์ หรือเฉลว สำหรับปักหม้อ ยาไทยซึ่งเป็นความเชื่ออย่างหนึ่ง หรือใช้สานเป็นเฉลวบอกเหตุ ปักไว้ตามทางหรือที่ต้องการห้ามผู้คนเข้าไปคล้ายเป็นเครื่องหมาย นอกจากลายเฉลวจะได้รับการพัฒนาให้เกิดความสวยงามยิ่งขึ้น ด้วยการสอดสานดอกเล็กๆ หรือวัสดุอื่นเข้าไปเพื่อเสริมแต่งให้เกิดลายแปลกออกไป เช่น ลายดอกพิกุล ลายดอกแก้ว ซึ่งจะพบในการสานภาชนะประเภทฝาชี กระเป๋าถือ เขียนหมาก เป็นต้น

ลายทแยงประเภทลายเฉลวนี้เป็นลายที่ใช้ในเครื่องจักสานที่ต้องการผนังโปร่ง เป็นช่องว่างมากๆ ทั่วไป เช่น เปด ชะลอม ชำ เป็นต้น ลายเฉลวนี้มีการใช้กันทุกภาคของประเทศไทยนับว่าเป็นลายที่ใช้กันกว้างขวางและวัสดุที่ใช้สานลายเฉลวนี้ ส่วนมากจะเป็นไม้ไผ่ หวาย เป็นส่วนมากลายอีกประเภทหนึ่งซึ่งเป็นเฉพาะอย่าง ตามรูปทรงของเครื่องจักสานบังคับ การจักสานประเภทนี้จะสานวนออกจากศูนย์กลาง แล้วกระจายแผ่ออกไปเป็นรัศมีเพื่อใช้ดอกที่แผ่กระจายออกมานั้นเป็นดอกหลักในการสานเป็นรูปทรงตามที่ต้องการต่อไป (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539, น.184-185)

ภาพที่ 2.26 ลายสานแบบทแยง

ที่มา : สิทธิ ศาสนพิทักษ์ ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563 ณ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ

2.4.2.3 ลายสานแบบขด ลักษณะการทำเครื่องจักสานด้วยระบบขดนี้ อาจเป็นวิธีการทำเครื่องจักสานเก่าแก่วิธีหนึ่ง ซึ่งอาจจะเริ่มต้นด้วยการนำกิ่งไม้ เถา หรือ ต้นไม้มาขดเป็นวงกลมๆ ในลักษณะแบบกันหอย แล้วถักเชื่อมกิ่งไม้ เถา หรือต้นไม้มัดที่ขดที่นั้นเป็นชั้นๆ เรื่อยไป จนเป็นภาชนะ และจากลักษณะของการสานแบบขดนี้ได้พัฒนาเรื่อยมาเป็นลำดับตามความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยซึ่งอาจจะมีรูปทรงและลวดลายต่างๆ กันไป (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539, น.186)

ภาพที่ 2.27 ลายสานแบบขด

ที่มา : สิทธิ ศาสนพิทักษ์ ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563 ณ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรฯ

2.4.2.4 ลายอิสระ ลายอิสระหรือ ลายไม่มีหลักหรืออาจเรียกว่าลายอิสระนี้ ไม่อาจจำกัดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนได้ เพราะในท้องถิ่นแต่ละแห่งจะทำตามความนิยมเฉพาะถิ่น และความคิด

ของผู้สานแต่ละคน นับว่าเป็นลายที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างลวดลายให้เกิดเครื่องจักสานที่ต่างจากลวดลายแบบอื่นๆ (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539, น.187)

ภาพที่ 2.28 ลายสานอิสระ

ที่มา : สิทธิ ศาสนพิทักษ์ ถ่ายไว้เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563 ณ ศูนย์ศิลปาชีพอ่างทอง

2.4.3 กรรมวิธีในการสาน คือยกเส้นตั้งขึ้นเส้นหนึ่ง สอดเส้นนอนเส้นหนึ่งเข้าไปขัดแล้วข้ามเส้น ตั้งลงการสานชนิดนี้อาจจะเป็นตาห่าง ๆ หรือสานติดกันถี่ ๆ ก็ได้ จะทำงานมีความละเอียดและสวยงามมากยิ่งขึ้น

การสานของไทยนั้นมีลวดลายและรูปแบบต่างกันมากมายทั้งที่แตกต่างกันด้วยลักษณะของแบบและลวดลายวัสดุที่ใช้ในการสาน ในด้านลวดลายที่สานนั้น ส่วนมากการใช้ลายจะสานลายใดก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เช่น อาจจะใช้ลายขัดธรรมดาเพื่อให้เกิดความแข็งแรงทนทานและความสะดวกในการสาน หรือถ้าต้องการสานภาชนะที่มีตาห่าง ๆ เช่น ชะลอม เข่ง ก็มักจะสานด้วยลายเฉลว เป็นต้น (สนไชย ฤทธิโชติ, 2539, น.188-189)

2.4.4 วัสดุจากธรรมชาติ วัสดุที่ใช้ทำเครื่องจักสานมีหลายชนิดแต่ส่วนมาก เป็นวัสดุที่ใช้ในภาคอื่นๆเช่นกันและลักษณะการใช้งานใกล้เคียงกัน

ตารางแสดงวัสดุจากธรรมชาติ		
ชื่อ-ภาพ	ลักษณะวัสดุ	ลักษณะการใช้งาน
1.ไม้ไผ่	ลำต้นเป็นปล้องมีความตรงยาว แบ่งช่วงเป็นข้อๆมีกิ่งก้านแตกออกตามข้อของลำต้น	ภาชนะ ผ้ามั้ง ฝาบ้าน
2.ใบตาล	มีใบลักษณะเป็นวงกลมสามารถแบ่งเป็นซี่ได้ตามเส้นท่อน้ำเลี้ยงของใบ	สานปลาดะเพียน กุ้ง เครื่องแขวนไว้ดูเล่น หมวก กระจ

ตารางแสดงวัสดุจากธรรมชาติ		
วัสดุ	ลักษณะและแหล่ง	ลักษณะการใช้และชนิดของเครื่องจักสาน
3.ใบลาน 	ลักษณะคล้ายต้นตาล มีใบ ลักษณะเป็นวงกลมสามารถ แบ่งเป็นซี่ได้ตามเส้นท่อน้ำ เลี้ยงของใบ	ในสมัยโบราณใช้ใบทำคัมภีร์หรือ จารึกหนังสือ สานหมวก ปัจจุบันนี้มี ทำน้อยมาก
4.กก 	ลำต้นและใบมีลักษณะเล็กเรียวยาว ปลายลำต้นจะเป็นดอกมี ลักษณะเป็นสีน้ำตาล	เสื่อปูรองนั่ง นอน
5.หวาย 	ลำต้นมีลักษณะเล็กหรือใหญ่ ตามขนาดอายุ มีความยาว	ตะกร้า กระเป๋า ถาดผลไม้ ฝาชี

ตารางแสดงวัสดุจากธรรมชาติ		
วัสดุ	ลักษณะและแหล่ง	ลักษณะการใช้และชนิดของเครื่องจักสาน
6. ก้านมะพร้าว 	มีทั่วไปตามหมู่บ้านและสวน	ของใบมะพร้าว เหลาเอาใบออกให้เหลือแต่ก้าน แล้วนำมาสาน เช่นเดียวกับตอกส่วนมาก
7. ย่านลิเภา 	ย่านลิเภาเป็นเถาวัลย์ชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นเถาขนาดเล็ก หลุดกแพ มีหลายชนิด มีขึ้นตามเทือกเขา และป่าละเมาะทั่วไป มีมากในจังหวัดนครศรีธรรมราช	ลักษณะการใช้ต้องนำลำต้นมาลอกเอาแต่เปลือกแล้วจักเป็นเส้นเล็ก ๆ แล้วจึงชุดเกลา เช่นเดียวกับหวาย แล้วจึงนำไปสาน ย่านลิเภาสวนมากจะต้องมีโครงสร้างไม้ไผ่ก่อน จึงสานเป็นลายนิยมทำเป็นกระเป๋าถือ ตะกร้าหิ้ว กล่องยาเส้น เขียนหมาก พาน และเครื่องมือเครื่องใช้อื่น ๆ
8. ใบลำเจียก 	จำพวกเดียวกันกับใบเตย คล้ายใบสับปะรด มีหนามริมใบทั้งสองข้าง ขึ้นตามชายทะเลหลายจังหวัด เช่น กระบี่ พังงา ปัตตานี เป็นต้น	ลำเจียกมีวิธีการสานเสื่อลำเจียก เช่นเดียวกับการสานใบเตย แต่ลำเจียกหรือปาหนัน ส่วนมากจะนำมาสานเสื่อมากกว่าอย่างอื่น

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงวัสดุจากธรรมชาติ

นอกจากวัสดุที่กล่าวมาแล้ว ในปัจจุบันชาวใต้ได้นำเชือกกล้วย และหางอวน หรือยอดลานมาสานและทอเป็นเครื่องใช้อื่นๆ อีกในบางท้องถิ่น โดยเฉพาะที่อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช (สนไชย ฤทธิ์โชติ, 2539, น.179-182)

เครื่องจักสานภาคกลาง ภาคกลางมีพื้นที่กว้างขวางและอุดมสมบูรณ์มากกว่าภาคอื่นๆ มีวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำเครื่องจักสานหลายชนิด และเครื่องจักสานภาคกลาง ส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์ท้องถิ่น และชนบประเพณีของประชาชน ในท้องถิ่นต่างๆ เป็น อย่างดีลักษณะทางภูมิศาสตร์ของภาคกลาง ทำให้พื้นที่บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ ที่ดินส่วนใหญ่ ใช้ทำการเกษตร จำเป็นต้องใช้เครื่องมือเครื่องใช้จักสานหลายชนิด ทำให้บริเวณภาคกลางมีการทำเครื่องจักสานอย่างแพร่หลาย แต่ก็มีเครื่องจักสาน ส่วนที่ทำด้วยวัตถุดิบอย่างอื่นบ้าง ได้แก่ ใบลาน ใบตาล หวาย ผักตบชวา เป็นต้น ลักษณะภูมิประเทศของภาคกลางดังกล่าว เป็นองค์ประกอบสำคัญในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจำเป็นต้องใช้เครื่องจักสานในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ชนบประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อของท้องถิ่น ก็เป็นเครื่องกำหนดรูปแบบของเครื่องจักสานด้วย เครื่องจักสานภาคกลาง ส่วนมากทำจากไม้ไผ่มากกว่าวัสดุอื่น

2.5 หลักการออกแบบ

การออกแบบมีด้วยกัน 2 ด้าน คือ รูปลักษณ์ และประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ การประกอบกันการจัดระเบียบหรือการประสานกันเข้าของทัศนธาตุ จึงเป็นปัญหาสำคัญที่สุดในอันดับต่อมา และจำเป็นต้องมีสิ่งหนึ่งที่จะยึดเหนี่ยวให้วัสดุเหล่านี้รวมตัวเข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สิ่งยึดเหนี่ยวนี้ก็คือกฎเกณฑ์ของเอกภาพ (ชูลูด นิ่มเสมอ, 2559, น.44-45) องค์ประกอบของงานออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบไปด้วย

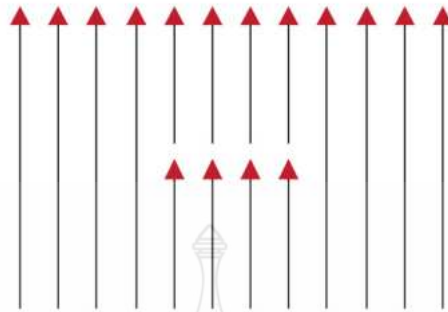
2.5.1 จุด (Point) คือทัศนธาตุที่เป็นสิ่งเริ่มของการสร้างผลงาน อาจเป็นร่องรอยที่อยู่บนผลิตภัณฑ์ หรือเป็นตัวผลิตภัณฑ์ที่ไร้มิติกว้าง ยาว สูง เป็นองค์ประกอบเบื้องต้นในการออกแบบ จุดอันเดียวอาจไม่มีความหมายเชิงการออกแบบมากนัก แต่หากนำจุดมาวางหลายจุดจะสร้างความหมายให้กลายเป็นภาพขึ้นมาได้ เช่น การแปรรหัสในสนามกีฬา หรืองาน Pixel Art หรือการต่อโมเสกในงานเฟอร์นิเจอร์

ภาพที่ 2.29 จุดขนาดต่างๆ

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.5.2 เส้น (Line)

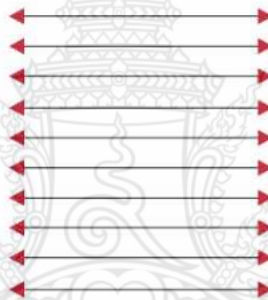
เส้นเกิดจากการเริ่มของจุดที่ต่อกันยาวไปในทิศทางที่ต้องการ

ภาพที่ 2.30 เส้นตั้ง

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

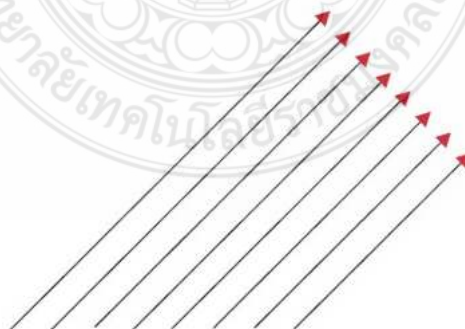
6) เส้นนอน ให้ความรู้สึกทางความกว้าง สงบ ราบเรียบ นิ่ง ผ่อนคลาย

ภาพที่ 2.31 เส้นนอน

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

7) เส้นเฉียง หรือเส้นทแยงมุม ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว รวดเร็ว ไม่มั่นคง

ภาพที่ 2.32 เส้นเฉียง

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

8) เส้นหยัก หรือเส้นซิกแซกแบบฟันปลา ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างเป็นจังหวะ มีระเบียบ ไม่ราบเรียบ น่ากลัว อันตราย ชัดแจ้ง ความรุนแรง

ภาพที่ 2.33 เส้นหยัก

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

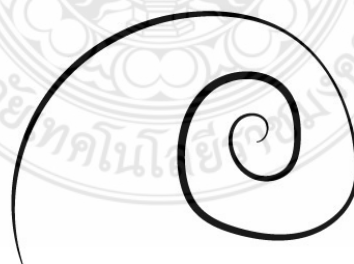
9) เส้นโค้งแบบคลื่น ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างช้า ๆ ลื่นไหล ต่อเนื่อง สุภาพ อ่อนโยน นุ่มนวล

ภาพที่ 2.34 เส้นโค้งแบบคลื่น

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

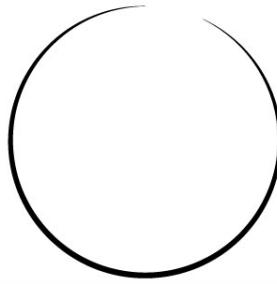
10) เส้นโค้งแบบก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คลี่คลาย หรือเติบโตในทิศทางที่หมุนวนออกมา ถ้ามองเข้าไปจะเห็นพลังความเคลื่อนไหวที่ไม่สิ้นสุด

ภาพที่ 2.35 เส้นโค้งแบบก้นหอย

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

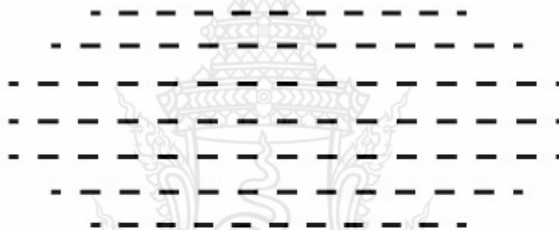
11) เส้นโค้งวงแคบ ให้ความรู้สึกถึงพลังความเคลื่อนไหวที่รุนแรง การเปลี่ยนทิศทางที่รวดเร็ว ไม่หยุดนิ่ง

ภาพที่ 2.36 เส้นโค้งวงแคบ

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

12) เส้นประ ให้ความรู้สึกที่ไม่ต่อเนื่อง ขาด หาย ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความเครียด

ภาพที่ 2.37 เส้นประ

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.5.3 รูปร่าง (Shape) เป็นการผสมผสานของเส้นเพื่อให้เกิดเป็นรูปภาพที่ต้องการ

ภาพที่ 2.38 เส้นเคลื่อนที่เป็นรูปร่าง

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.5.4 รูปทรง (Shape) คือ สิ่งที่สามารถจับต้องได้ ลักษณะเป็น 3 มิติ เป็นรูปทรง แบ่งกว้าง ๆ ดังนี้

2.5.4.1 รูปเรขาคณิต มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน ตอบสนองประโยชน์ใช้สอยแบบสูงสุด สามารถวัดหรือคำนวณได้ง่าย มีกฎเกณฑ์ เกิดจากการสร้างของมนุษย์ เช่น รูปสี่เหลี่ยม รูปวงกลม รูปวงรี นอกจากนี้ ยังรวมถึงรูปทรงของสิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นอย่างมีแบบแผนแน่นอน เช่น รถยนต์ เครื่องจักรกล เครื่องบิน สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ผลิตโดยระบบอุตสาหกรรม ก็จัดเป็นรูปเรขาคณิตเช่นกัน รูปทรงเรขาคณิตเป็นรูปทรงที่ให้โครงสร้างพื้นฐานของรูปต่าง ๆ

ภาพที่ 2.39 รูปทรงเรขาคณิต

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.5.4.2 รูปอินทรีย์ เป็นรูปของสิ่งมีชีวิตหรือคล้ายกับสิ่งมีชีวิตที่สามารถเจริญเติบโต เคลื่อนไหว หรือเปลี่ยนแปลงรูปได้ เช่น รูปของคน สัตว์ พืช

2.5.4.3 รูปอิสระ เป็นรูปที่เกิดขึ้นอย่างอิสระ ไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว ไม่สามารถคาดเดาขอบเขตลักษณะที่แน่นอนได้ สามารถปรับตัวเปลี่ยนไปตามพื้นที่สิ่งแวดล้อมที่จะติดตั้ง ซึ่งให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว มีพลัง มีอิสระ ขัดแย้งกับรูปเรขาคณิต แต่กลมกลืน

2.5.5 น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา (Tone) น้ำหนัก คือ ความอ่อนแก่ของบริเวณที่ถูกแสง สว่าง และบริเวณที่เป็นเงาของวัตถุเมื่อถูกแสงตกกระทบหรือการระบายสีให้มีผลเป็นความอ่อนความแก่ของสีหนึ่ง หรือหลายสี หรือบริเวณที่มีสีขาวสีเทา และสีดำ ในความเข้มระดับต่าง ๆ (ชูลูด นิมเสมอ, 2559, น.60-64) หน้าที่ของน้ำหนักคือการสร้างมิติให้เกิดขึ้นบนชิ้นงาน เกิดความสุนทรีย์ ความงาม สะท้อนความรู้สึกกับผู้มีส่วนร่วมในผลงาน

คำจำกัดความของน้ำหนัก

- 1) บริเวณมืดและสว่างของภาพ
- 2) ความอ่อนแก่ของสีเทาลำดับต่างๆ จากดำมาขาว

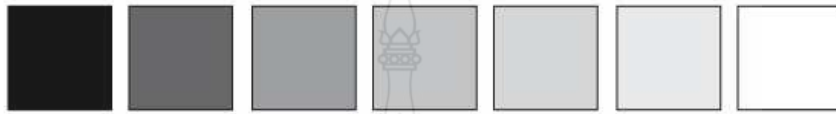
คุณลักษณะของน้ำหนัก มี 2 มิติ คือ ความกว้าง กับความยาว

- 1) มีทิศทาง
- 2) มีลักษณะต่างๆ เช่นเดียวกับเส้น คือ ยาว สั้น เป็นคลื่น ฯลฯ
- 3) มีรูปร่าง ได้แก่ กลม เหลี่ยม อิสระ ฯลฯ
- 4) มีความอ่อนแก่
- 5) มีลักษณะผิวต่างๆ

หน้าที่ของน้ำหนัก

- 1) ให้ความแตกต่างระหว่างรูปกับพื้น หรือรูปทรงกับที่ว่าง
- 2) ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว กลมกลืนสม่ำเสมอ
- 3) ให้มิติแก่รูปทรง (ชูลุด นิยมเสมอ, 2559, น.60-64)

2.5.6 น้ำหนัก (Weight) เกิดจากแสงและเงา เป็นองค์ประกอบที่อยู่คู่กัน แสง เมื่อส่องกระทบกับวัตถุจะทำให้เกิดเงาซึ่งเป็นตัวกำหนดระดับของค่าน้ำหนัก ความเข้มของเงาจะขึ้นอยู่กับความเข้มของแสง ในที่ที่มีแสงสว่างมาก เงาจะเข้มขึ้น และในที่ที่มีแสงสว่างน้อย เงาจะไม่ชัดเจน เงาจะอยู่ตรงข้ามกับแสงเสมอ

ภาพที่ 2.40 ระดับค่าน้ำหนัก (Value of color)

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.5.7 สี (color) สีเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่นำมหัสจรรย์ สีมียอยู่ในแสงแดด เป็นคลื่นแสงชนิดหนึ่ง ปรากฏให้เห็นเมื่อแสงแดดส่องผ่านละอองน้ำในอากาศและเกิดการหักเหทอออกมา สีรุ้งที่เราเห็นในท้องฟ้ามีอยู่ 7 สี คือ ม่วง ม่วงน้ำเงิน น้ำเงิน เขียว เหลือง ส้ม

2.5.7.2 คุณลักษณะของสี สีเป็นทัศนธาตุที่มีผลต่อผลงาน และมีบทบาทมากที่สุดในการสร้างสรรค์งาน

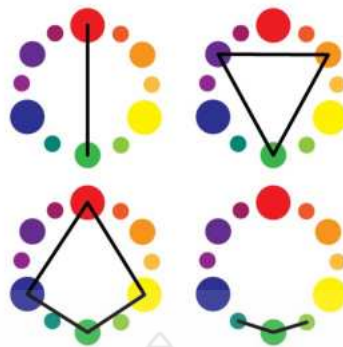
2.5.7.3 หน้าที่ของสี สีทำหน้าที่คล้ายกับน้ำหนัก แต่มีสิ่งที่เพิ่มเข้าในการทำงานของสี ช่วยสะท้อนอารมณ์ และความรู้สึกด้วยตัวเองโดยตรง (ชูลุด นิยมเสมอ, 2559, น.73-76)

2.5.8 สี (color) เป็นส่วนที่สำคัญมาก ช่วยสร้างจุดเด่นร ความรู้ สะอารมณ์และอัตลักษณ์ของผู้ศิลปิน

ภาพที่ 2.41 วงจรสี (color cycle)

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ภาพที่ 2.42 การใช้สีตามแนวทางต่างๆ

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.5.6 บริเวณว่าง (Space) เป็นพื้นที่ที่ลดความเข้มข้นของและสร้างความสบายตาและสบายใจแก่ผลงาน

2.5.7 ลักษณะผิว (Texture) ลักษณะผิว หมายถึง สามารถสัมผัส และรู้สึกได้ ถึงลักษณะของผิวนั้นๆ ลักษณะผิวมี 2 ชนิด คือ

2.5.7.1 พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยร่างกาย ด้วยการใช้อวัยวะในร่างกายสัมผัสจับต้องได้

2.5.7.2 พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยสายตา (ชลูด นิ่มเสมอ, 2559, น.82)

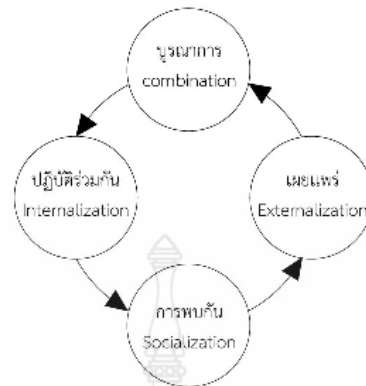
2.5.8 การสร้างองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาเพื่องานออกแบบ เนื่องจากความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มีลักษณะเป็นความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลหรือความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) ดังนั้นในการศึกษาข้อมูลทางภูมิปัญญา นักออกแบบควรมีการลงพื้นที่และมีส่วนร่วมกับชุมชน และคลุกคลีหรือฝังตัวในระดับที่สามารถทำได้ เช่น การสังเกตการณ์วัสดุท้องถิ่น การปฏิบัติการของช่าง การศึกษาความเป็นมาวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องว่าเพราะอะไรช่างถึงได้ทำรูปแบบชิ้นงานแบบนี้ เพื่อความเข้าใจ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของภูมิปัญญาที่ศึกษา การสร้างองค์ความรู้ของ Seci Model ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เป็นกระบวนการทางสังคมแรกเริ่มถือกำเนิดมาเอื้อใช้ในบริษัทที่ทำอุตสาหกรรมและธุรกิจ แต่ทว่ากรอบแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้กับการสร้างองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาได้ เพราะมีแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับลักษณะความรู้ทั้ง 2 แบบ คือ ความรู้แบบฝังลึก และความรู้ชัดแจ้ง ลักษณะขององค์ความรู้ 2 ประเภทนี้เกิดขึ้นได้ทั้งระดับบุคคล ชุมชน หรือระหว่างชุมชน ตามวิถีของ Seci Model นี้ การเปลี่ยนกลับขององค์ความรู้สามารถเปลี่ยนจากความรู้ฝังลึกไปเป็นความรู้ชัดแจ้ง และกลับไปสู่ลักษณะของความรู้ฝังลึกอีกครั้ง เป็นพลวัตรที่ไม่รู้จบ เกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังที่นาโนกะ ได้อธิบายว่า

การพบกัน ระหว่างนักออกแบบและช่างหัตถกรรม รู้สึกได้ว่ามีบางอย่างร่วมกัน

เผยแพร่ การนำเอาประสบการณ์ความรู้ ความคิด ภายในตัวช่างท้องถิ่นและนักออกแบบออกมาแลกเปลี่ยนระหว่างกัน

บูรณาการ การออกแบบภายใต้ข้อจำกัด และช่างท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น

ปฏิบัติร่วมกัน การสร้างต้นแบบโดยช่างท้องถิ่น พัฒนาร่วมกับนักออกแบบ โดยโครงสร้างของการเกิดองค์ความรู้ทางภูมิปัญญานี้ จะเป็นลักษณะการปฏิบัติสัมพันธ์แบบหมุนเป็นวงกลมดังภาพ

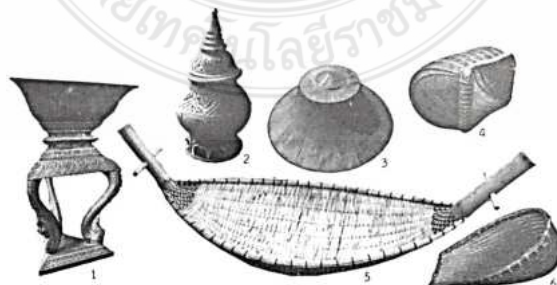
ภาพที่ 2.43 การเกิดองค์ความรู้การออกแบบทางภูมิปัญญา

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อนักออกแบบศึกษาภูมิปัญญากับกลุ่มบุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลที่มีขึ้น หรือมีความหลากหลายขึ้น จะเป็นการเริ่มวงรอบองค์ความรู้รอบที่ 2 และ 3 ไปเรื่อย ๆ ทำให้นักออกแบบมีประสบการณ์ เกิดขบวนการคิดและเชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนารูปแบบของงานออกแบบทางภูมิปัญญามากขึ้น ส่วนช่างท้องถิ่นก็จะได้รับความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบ และมีการสร้างสรรค์รูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่จะกล้าปรับเปลี่ยนรูปแบบภูมิปัญญาให้มีความร่วมสมัยมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น ธรรมชาติของการพบกันระหว่างนักออกแบบกับผู้รู้ทางภูมิปัญญาในแต่ละด้านจะทำให้เกิดองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ก้าวหน้า ก่อให้เกิดงานออกแบบที่ร่วมสมัยและเป็นสากลมากขึ้น (อรรณู วานิชกร, 2559, น.55-56)

2.5.9 กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น อาจมีกระบวนการที่แตกต่างจากการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบ้าง โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นจะมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชิ้นงาน

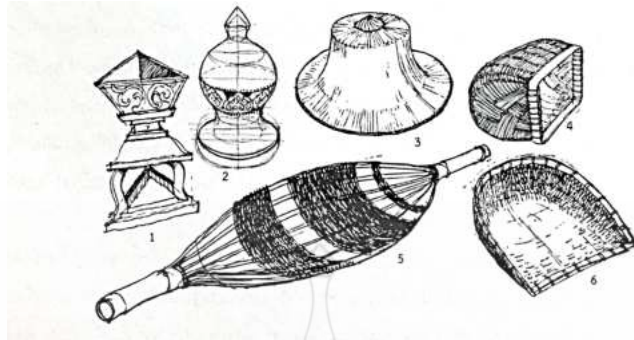
2.5.9.1 การสร้างแรงบันดาลใจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (Inspiration & Appreciation) ซึ่งเป็นการศึกษา รูปธรรม (Tangible) และ นามธรรม (Intangible) เป็นการเข้าถึงแก่นแท้ของความเป็นภูมิปัญญาในทุกๆด้าน เช่น เรื่องราว ความรัก จิตวิญญาณ

ภาพที่ 2.44 เครื่องใช้จักสาน

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.5.9.2 การร่างภาพเพื่อศึกษาสัญญาณรูปทรงจากมุมมองต่าง ๆ (Study & Sketch)
เป็นการศึกษาเก็บรูปแบบรายละเอียดผลงานเพื่อนำไปพัฒนาสร้างชิ้นงานจริง

ภาพที่ 2.45 ภาพแสดงการร่างภาพ
ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.5.9.3 การตัดทอน โดยใช้โครงสร้างเรขาคณิตเป็นพื้นฐานเบื้องต้นก่อนจะใช้รูปทรงอิสระในรูปแบบอื่นเพื่อสร้างทางเลือกให้รูปทรง ในขั้นตอนนี้ยังลดบทบาทสัญญาณของรูปทรงให้มีความเรียบง่ายมากขึ้นเท่าไร จะเป็นการเพิ่มบทบาทนัยความหมายแนวความคิดของผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่นมากขึ้นเท่านั้น และยังช่วยเพิ่มทางเลือกในการออกแบบสร้างสรรค์รูปลักษณะรูปทรงในกระบวนการถัดไปให้มีความหลากหลายและมีความเป็นสากลขึ้นอีกด้วย ความเรียบง่ายของรูปทรงนี้เองจะช่วยให้ผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์คงอยู่ได้นาน (อริญ วาณิชกร, 2559, น.57)

ภาพที่ 2.46 การตัดทอนรูปทรง
ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.5.9.4 การถอดองค์ประกอบจากรูปทรงจากเดิมไปสู่รูปทรงแบบใหม่เปรียบเสมือนการเรียงเรียงองค์ประกอบใหม่ เป็นสัดส่วนใหม่ ประกอบสร้างรูปลักษณะรูปทรงขึ้นใหม่ ให้เกิดความรู้สึกใหม่ บรรยากาศใหม่ เพื่อสร้างความแตกต่าง ความเป็นปัจเจกหรือความมีอัตลักษณ์ในขั้นตอนนี้จะเพิ่มศักยภาพให้กับงานออกแบบและช่วยขยายกรอบการออกแบบจากงานออกแบบผลิตภัณฑ์สู่งานออกแบบประเภทอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

พื้
พื่อตร
ามสอ
และ

-61)

ที่มา : การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

รื้อฟื้น

८

ឈប់

ด้านวัสดุและการผลิตเพื่อสิ่งแวดล้อม
ด้านขนาด
ด้านประโยชน์ใช้สอยที่ร่วมสมัย
ด้านสีสันทาจากธรรมชาติ
ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น

2.5.10 ปัจจัยในการออกแบบ

2.5.10.1 ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายในเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดเป็นงานออกแบบ จากคำจำกัดความสามารถสรุปได้ว่างานออกแบบคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยการเลือกนำองค์ประกอบมาจัดเรียงให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ที่สามารถสนองความต้องการตามจุดประสงค์ของผู้สร้าง และสามารถผลิตได้ด้วยวัสดุและกรรมวิธีการผลิตที่มีอยู่ในขณะนั้น คำจำกัดความนี้ช่วยอธิบายให้เห็นชัดเจนถึงสิ่งที่จะเรียกได้ว่าเป็นงานออกแบบนั้นเกิดขึ้นจากการนำวัสดุชนิดต่าง ๆ มาผ่านกรรมวิธีการขึ้นรูปที่เหมาะสมและเป็นไปได้จริงในเวลานั้น เพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ ซึ่งสามารถสนองประโยชน์ตามหน้าที่ใช้สอยได้เป็นอย่างดี ปัจจัยจากภายในทั้ง 3 ประการ คือวัสดุและกรรมวิธีการผลิต ประโยชน์ใช้สอยและรูปทรงต่างมีความสำคัญและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยนักออกแบบเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานความสัมพันธ์ระหว่างกันให้เกิดความเหมาะสมสูงสุด (นวลน้อย บุญวงศ์, 2554, น.88)

2.5.10.2 ปัจจัยภายนอกงานออกแบบ งานออกแบบสาขาต่าง ๆ นอกจากจะมีปัจจัยภายในเป็นตัวกำหนดให้เกิดเป็นลักษณะตามที่ปรากฏแล้ว สภาพแวดล้อมรอบตัวของงานออกแบบมีผลกระทบขอบเขตแก่งานออกแบบด้วย ดังกล่าวแล้วว่าโลกเราในปัจจุบันได้พัฒนาทางด้านวัตถุไปอย่างรวดเร็ว เมืองที่เราอาศัยอยู่ประกอบขึ้น อย่างซับซ้อนผสมกันเกี่ยวข้อง จากจำนวนประชากร ที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในเขตเมือง ทำให้เกิดความต้องการของที่อยู่อาศัย สำนักงาน โรงงานอุตสาหกรรม และห้างสรรพสินค้า ติดตามมาด้วยการให้บริการทางด้านอาหาร การรักษาพยาบาล การศึกษา การเดินทางขนส่ง การพักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนสิ่งสาธารณูปโภคเกี่ยวกับน้ำ ไฟ แก๊ส การสื่อสารโทรคมนาคม การจัดการระบายและกำจัดของเสีย การรักษาความปลอดภัย และการป้องกันสาธารณภัยแต่ละด้านที่กล่าวมานี้ตามปกติก็มีความซับซ้อนในตัวของมันเองอยู่แล้ว เมื่อมาอยู่รวมกันในเมืองหรือชุมชนจึงยิ่งเพิ่มความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จนยากที่จะทำสิ่งให้สิ่งหนึ่งโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ ดังนั้นงานออกแบบซึ่งเป็นส่วนประกอบตั้งแต่เป็นสิ่งของเครื่องใช้ขนาดเล็กอยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์ ไปจนถึงงานออกแบบในสภาพแวดล้อม จึงมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน (นวลน้อย บุญวงศ์, 2554, น.88)

2.5.11 พัฒนาการของกระบวนการออกแบบ การออกแบบคือกิจกรรมการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ (Design is a goal-directed problem-solving activity Archer, 1965) ในอดีตผู้ที่ทำหน้าที่ออกแบบและผลิตผลงานการออกแบบของตนมักอยู่ในตัวคน ๆ เดียว คือช่างฝีมือผู้สร้างสรรค์งานหัตถกรรมรับใช้สังคม ต่อมาเมื่อมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความสลับซับซ้อนของสภาพความต้องการของผู้ใช้ จนเกินกว่าที่ช่างฝีมือเพียงผู้เดียวจะจัดการออกแบบและผลิตสนองความต้องการให้ได้ครบครัน จึงทำให้เกิดเป็นอาชีพนักออกแบบขึ้น ผู้ที่ทำหน้าที่นี้มักเป็น

ผู้ที่ได้รับการศึกษาและฝึกฝนมาโดยเฉพาะ ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงวิธีการทำงานออกแบบในอดีตที่ผ่านมาจึงอาจจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ

2.5.11.1 วิธีการของช่างฝีมือ (Unselfconscious process) เป็นวิธีการทำงานโดยการลองผิด-ลองถูกของช่างฝีมือด้วยความคุ้นเคยกับปัญหาในงานของตน ช่างฝีมือจะจัดการแก้ไขปัญหาอย่างได้ผลตรงจุดนั้นโดยการค่อยปรับเปลี่ยน ข้อดีของวิธีการทำงานออกแบบในลักษณะนี้คือช่วยให้ช่างสามารถจดจำซึมซาบเข้าไปอย่างแน่นแฟ้นยากแก่การลืมเลือน

2.5.11.2 วิธีการของช่างเขียนแบบ (Selfconscious process) เป็นวิธีการทำงานที่ใช้แบบ (Drawing) เป็นศูนย์กลางในการคิด การปรับปรุงและการพัฒนาแบบ เนื่องจากในการทำงานออกแบบที่มีความซับซ้อนและมีขนาดใหญ่มากขึ้น เช่น การออกแบบอาคารหรือเรือเดินสมุทร เป็นต้น จำเป็นต้องมีการออกแบบงานออกเป็นแผนกตามความถนัดของแรงงานเพื่อช่วยให้ทำงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น วิธีการของช่างเขียนแบบต่างจากการทำงานของช่างฝีมือตรงที่ต้องใช้การวาดภาพสำเร็จขึ้นก่อนการลงมือทำ และใช้การคาดคิดล่วงหน้าไปในอนาคต (Perceptual span) วิธีการออกแบบในลักษณะนี้ช่วยให้มีอิสระในการเปลี่ยนแปลงและสามารถแก้ไขแบบได้ง่ายขึ้น วิธีการทำงานออกแบบทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าวเป็นที่เข้าใจกันง่ายอย่างชัดเจนแล้วว่า มีแนวทางการเข้าสู่ปัญหาของงานออกแบบด้วยการใช้สัญชาตญาณและความชาญฉลาดเฉพาะตัวของช่าง ซึ่งไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหาออกแบบในปัจจุบัน อีกทั้งงานออกแบบสมัยใหม่มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น ทำให้ปริมาณข้อมูลที่จำเป็นมีเพิ่มมากขึ้นอย่างมาก วิธีการทำงานออกแบบลักษณะเดิมไม่สามารถจัดการกับข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกระบวนการออกแบบใหม่จึงมีลักษณะที่สนับสนุนให้ผู้ออกแบบมีการคิดทั้ง 2 ลักษณะเกิดขึ้นด้วยกันคือ

1) การปล่อยให้จิตใจผู้ออกแบบมีอิสระในการสร้างความคิดจินตนาการ การคาดเดาและการเห็นแจ้งสำหรับทางเลือกต่าง ๆ ในเวลาใดก็ได้ โดยไม่ถูกยึดติดหรือครอบงำด้วยข้อจำกัดใด ๆ

2) การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการแยกแยะหาความเกี่ยวข้องเป็นเหตุเป็นผลตลอดจนการนำข้อมูลมาใช้อธิบายและเปรียบเทียบแนวความคิดเพื่อหาคำตอบหรือทางออกที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุดลักษณะสำคัญของกระบวนการออกแบบ (นวลน้อย บุญวงศ์, 2554, น.135-140)

2.5.12 ส่วนประกอบของการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมอันสำคัญของมนุษย์ เป็นความต้องการสร้างสิ่งใหม่สิ่งแปลกสำหรับตนไม่เหมือนกับการเลียนแบบเพราะการเลียนแบบจะเป็นการทำตามสิ่งที่กำหนดให้ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด (สุชาติ เถาทอง, 2539, น.60) การสร้างสรรค์จึงเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อโลกภายนอก สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติให้ปรากฏเป็นภาพได้ โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญของการสร้างสรรค์ 3 ประการคือ

2.5.12.1 การรับรู้ (perception) เป็นสิ่งแรกที่มนุษย์จะสัมผัสได้และนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์

2.5.12.2 จินตนาการ (imagination) เป็นผลสะท้อนที่ส่งต่อการรับรู้

2.5.12.3 ประสบการณ์ (experience) ประสบการณ์เป็นผลจากการรับรู้ในการเรียนรู้ (สุชาติ เถาทอง, 2539, น.61-63)

2.5.13 แนวคิดทางการสร้างสรรค์การดำเนินกิจกรรมใดๆ ถ้าขาดแนวคิดหรือหลักการย่อมไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ แนวคิดจึงเป็นหัวใจของการทำงานเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อจะหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องที่จะเกิดขึ้นในการสร้างสรรค์ผลงานอีกด้วย โดยมีหลักการคือ

2.5.13.1. ความรู้ในวัตถุประสงค์ของงานที่ต้องการสร้างสรรค์ ผู้ศึกษาจำเป็นต้องศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของงานอย่างถี่ถ้วน และปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางของวัตถุประสงค์ การสร้างสรรค์จะต้องศึกษาหาความรู้จากแนวคิดต่าง ๆ และนำมาปรับปรุงใช้กับผลงาน

2.5.13.2 เทคนิคในการทำงาน กระบวนการทำที่เป็นขั้นตอน (สุชาติ เถาทอง, 2539, น.63-65)

2.5.14 แนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์และการวิเคราะห์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง การแก้ปัญหาผลงานสร้างสรรค์ โดยอาศัยศาสตร์แห่งการเรียนรู้จากประสบการณ์และทฤษฎีต่างๆ ด้วยระยะเวลาหนึ่งจนเกิดความเข้าใจและตามวัตถุประสงค์นั้นๆ ด้วยการรู้จักเลือกใช้กรรมวิธีการออกแบบจากวัสดุต่างๆ เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของการใช้งานที่มีทั้งความงามและประโยชน์ใช้สอยนอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงรูปแบบ ผลงานหรือสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมมีความแปลกใหม่ทั้งด้านรูปทรงและความรู้สึก โดยอาจพิจารณาจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งเมื่อผ่านการใช้งานด้วยระยะเวลาหนึ่งแล้วจะเกิดความเคยชินในรูปแบบเดิมๆ จึงต้องมีการพัฒนารูปแบบขึ้นตามความเหมาะสมกับกระแสนิยมในระยะเวลาที่ต่างกัน ฯลฯ การออกแบบส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน ส่วนที่มาของรูปแบบผลิตภัณฑ์มักจะเกิดจากแรงบันดาลใจที่มาจากทั้งธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้นเพื่อให้สิ่งนี้ออกแบบมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และนำมาสู่ความงามของรูปทรงได้อย่างลงตัว จึงต้องอาศัยการออกแบบจากหลักพื้นฐานของการออกแบบทั่วไปคือการนำเอาส่วนประกอบขององค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการออกแบบ ประกอบด้วย จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก สี และ พื้นผิว โดยนำมาจัดวางเพื่อให้เกิดความสวยงาม" จากความเป็นหน่วย ความสมดุลหรือความถ่วงและความสัมพันธ์ทางศิลปะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นหลักพื้นฐานที่ต้องนำมาใช้ในการออกแบบงานทุกประเภทเพื่อให้เกิดความงามตามวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ ดังนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ จึงเป็นการแก้ปัญหาความต้องการของผู้บริโภคเกี่ยวกับรูปทรงของผลิตภัณฑ์หรือสิ่งนี้ออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค โดยการปฏิบัติ การวิเคราะห์ การสร้างสรรค์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งในการออกแบบผลิตภัณฑ์ทุกครั้งจะต้องดำเนินการร่างภาพขึ้นจำนวนมากในลักษณะการร่างภาพขั้นต้นเพื่อบันทึกความคิด " ให้ได้จำนวนผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย และให้ได้รูปแบบที่พอใจที่สุดสอดคล้องกับการใช้สอยในประเภทของกิจกรรมนั้นๆ ก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนของการเขียนแบบเพื่อผลิตต่อไป ซึ่งถือเป็นการแก้ปัญหาด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ได้ดี และยังสามารถลดต้นทุนในการทำงานได้ด้วย ทั้งนี้ในการร่างภาพดังกล่าวมักร่างด้วยความรวดเร็วตามความชำนาญของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจร่างขึ้นเพื่อวาดเป็นรูปภาพสำหรับเอาไว้อ้างอิงหรือเอาไว้อธิบายกับวิศวกรเพื่อดูรายละเอียดของรูปแบบและพื้นผิว" เป็นต้น (ปานฉัตร อินทร์คง, 2560, น.15-16)

2.5.15 การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม

ในการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม สิ่งที่ต้องนำมาวิเคราะห์เพื่อออกแบบรูปแบบของผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม คือการนำหลักพื้นฐานในการออกแบบผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่ประกอบด้วยหลักการ 10 ข้อ มาเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม ซึ่งมีแนวทางการวิเคราะห์ดังนี้

2.5.15.1 ประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ (Functions)

2.5.15.2 ความปลอดภัยในการใช้งาน (Safety)

2.5.15.3 ความแข็งแรงของผลิตภัณฑ์ (Durable)

2.5.15.4 ความสะดวกสบายหรือความถูกต้องตามหลักสรีรศาสตร์ (Ergonomics)

2.5.15.5 ความงามของผลิตภัณฑ์ (Aesthetic)

2.5.15.6 ราคา หรือต้นทุนในการผลิตกับการจำหน่าย (Cost)

2.5.15.7 การดูแลและบำรุงรักษาง่าย (Maintenance)

2.5.15.8 วัสดุ (Material)

2.5.15.9 กรรมวิธีการผลิต (Production)

2.5.15.10 การขนส่ง (Transportation)

หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ 10 ข้อดังกล่าว ถือเป็นหัวใจของการออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบวัฒนธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการขอซึ่งการนำมาใช้จะแตกต่างกันไปตามประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบ เช่น การออกแบบเครื่องประดับ ผู้ออกแบบควรมุ่งที่ประเด็นความงามเป็นสำคัญ หรือการออกแบบของเด็กเล่นควรเน้นที่ความปลอดภัยของผู้เล่นเป็นประเด็นหลัก เป็นต้น (ปานฉิษฐ์ อินทร์คง, 2560, น.18-19)

2.5.16 กรอบของความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม

การนำความคิดสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมจากแบบดั้งเดิมมาผสมผสานกับประสบการณ์ความรู้ ขบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แล้วนำไปผ่านกระบวนการทางการตลาดทำให้ผลิตภัณฑ์มีความได้เปรียบและโดดเด่นยิ่งขึ้น สินค้าบริการที่มีนัยทางวัฒนธรรมแฝงอยู่ ทั้งจากกระบวนการทอถักและสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการทอ ปัจจุบันกลายเป็นธุรกิจที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทยค่อนข้างสูงโดยเกิดจากการใช้วัฒนธรรมดั้งเดิมที่เป็นภูมิปัญญา คือการทอ ซึ่งมีความโดดเด่นแตกต่างจากที่อื่น โดยเฉพาะการทอที่วัดโพธิ์มีชื่อเสียงไปทั่วโลกทางด้านความเชี่ยวชาญ และสืบทอดกันมา ต่อมาเมื่อธุรกิจสปา เกิดขึ้น ซึ่งได้ช่วยส่งเสริมและช่วยสร้างคุณค่าให้กับทอผ้าไทยมากขึ้น ทำให้ธุรกิจด้านนี้มีราคาสูงขึ้น ถือเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มได้อีก ประการหนึ่ง นอกจากนี้นักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้กับผู้บริโภคที่มีความแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การคิดค้นน้ำมันนวดกลืนพิเศษน้ำมันนวดกลืนสมุนไพรที่นวดแล้วสามารถคลายเมื่อยได้ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกได้ตามความต้องการของแต่ละคน ในขณะเดียวกันในวัฒนธรรมต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการนำเอาวัฒนธรรมและภูมิปัญญามาประยุกต์กับสินค้าและบริการจนเกิดเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณค่าและเป็นที่ต้องการของตลาด โดยตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจชุดกิโมโนของญี่ปุ่นได้ปรับเปลี่ยนสินค้าจากการผลิตชุดกิโมโนเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยชาวญี่ปุ่น ไม่นิยมสวมใส่ชุดกิโมโนแล้ว จึงได้นำเอา ลวดลายของผ้ากิโมโนมาประยุกต์ใช้กับรูปแบบเสื้อผ้าในปัจจุบัน ดังนั้นจึงเกิดความต้องการของตลาด เสื้อผ้าในญี่ปุ่นในรูปแบบดังกล่าวขึ้น จนปัจจุบันสามารถขยายไปสู่ตลาดต่างประเทศได้ มีการนำมาใช้ในการทำเป็นลวดลายกระเป๋าถือ กระเป๋าสะพาย และผลิตภัณฑ์อื่นๆ โดยเป็นการนำผ้ากิโมโนมาตัดเย็บ ขึ้นรูปกระเป๋าได้อย่างสวยงามและนำออกสู่ตลาดเป็นสินค้าเอกลักษณ์ของญี่ปุ่นได้อย่างชัดเจน ใน ขณะเดียวกันสินค้านี้ได้แพร่กระจายเข้ามายังประเทศไทยด้วยโดยพบว่ามีการผลิตในจังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งผู้ผลิตได้นำเอาผ้าตัดชุดกิโมโนมาผสมผสานกับงานจักสานทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการ ใช้สอยต่างๆ ได้ เช่น รองเท้าจักสาน กล่องใส่กระดาษชำระตะกร้า กระเป๋า ฯลฯ

จากกรณีดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นแบบอย่างในการทำธุรกิจหรือการผลิตผลงานสร้างสรรค์ ที่มีนัยทางวัฒนธรรมในตัวสินค้าด้วย โดยธุรกิจต่างๆ ควรหันมาพิจารณาที่ความเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิม ของแต่ละแห่งแล้วนำมาส่งเสริมเชิงการตลาดให้มีความได้เปรียบที่สามารถแข่งขันในท้องตลาดได้ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย สามารถใช้กรณีดังกล่าวเป็นต้นแบบของการพัฒนาที่ หันมาสำรวจตัวเอง เพื่อค้นหาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ที่ใช้ภูมิปัญญาแบบไทยซึ่งมีความหลากหลาย และเรื่องราวที่สามารถนำมาใช้เป็นจุดขายโดยการใช้ความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานวัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาที่เชื่อมโยงกับความคิดและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณลักษณะโดดเด่น เฉพาะตัวขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องลงทุนกับสินค้าที่มีพื้นฐานทางอุตสาหกรรมมากนัก เนื่องจากหัวใจสำคัญ ของการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง คือการใช้ทรัพยากรทุนภูมิปัญญาและเทคโนโลยีในชาติที่ ไม่ใช่การซื้อหรือนำเข้าแบบที่ประเทศอุตสาหกรรมดำเนินการอยู่เพราะส่วนแบ่งจากการพัฒนา อุตสาหกรรมนั้นไม่คุ้มค่าแก่การลงทุน" ดังนั้นการผลิตหรือสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการจึงควรที่จะ สอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมด้วย เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวนำพาวัฒนธรรมให้มีการสืบ ทอดได้ด้วยกระบวนการผลิตสินค้านั้นๆ

การสร้างสรรค์สินค้าจากวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์ของประเทศ ส่วนใหญ่มักจะเน้นไป ที่การสร้างสรรคจากลวดลายและรูปแบบ เนื่องจากเป็นสิ่งที่สร้างสีสันและความงามได้ง่าย เห็นได้ ชัดเจน เช่น การนำผ้าไทยมาประยุกต์ใช้ในผลิตภัณฑ์ต่างๆ ลวดลายจะถูกนำมาจัดวางในลักษณะ แนวนอนหรือแนวตั้งเป็นลวดลายจากการทอลายซ้ำๆ กันสีสดใส ส่วนรูปแบบมักจะดัดแปลงจาก รูปแบบกระเป๋านิยมในท้องตลาดทั้งกระเป๋าถือและกระเป๋าสะพาย

จากแนวคิดการผสมผสานกับวัสดุสมัยใหม่อื่นๆ เพื่อให้เกิดความร่วมสมัย มีหลายวิธีทั้งการนำ หลักการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ และหลักของการพิจารณาจากอัตราสัดส่วนทองคำ" เพื่อให้เกิด ความงามของรูปทรงจากความขัดแย้งหรือความแตกต่างกันของวัสดุต่างๆ ที่นำมาใช้ร่วมกัน ซึ่งสัดส่วน ทองคำดังกล่าว มีนัยออกแบบทั่วโลกนิยมนำมาใช้เป็นเส้นกำหนดรูปทรงหรือ Grid Line ในการสร้าง งานทัศนศิลป์และการออกแบบต่างๆ และเชื่อว่าสวยงามที่สุด เช่น การเขียนภาพโมนาลิซา การเขียน ภาพงานสิ่งพิมพ์ต่างๆ ฯลฯ ดังนั้นในส่วนของการนำสัดส่วนทองคำมาพิจารณาในการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ต่างๆจึงสามารถที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความงามที่เป็นสากลได้ตามแนวทางของนัก ออกแบบทั่วโลกที่นิยมนำมาใช้ในการออกแบบมาแล้ว (ปานฉิษฐ์ อินทร์คง, 2560, น.57-61)

2.5.17 จิตวิทยากับการออกแบบ

ในส่วนของความหมายจะมีคำจำกัดความที่ไม่ตายตัวแต่มีขอบเขตเพื่อสร้างความเข้าใจในประเด็นหลักๆ ได้ว่า ศาสตร์จิตวิทยา สามารถนำไปใช้ในการนำเสนอหรือทำเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม อันจะเป็นข้อมูลสำคัญในการผลิตสินค้า รวมทั้งการออกแบบรูปลักษณ์ของสินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี (สกล ภู่งามดี, 2547, น.22-23)

2.5.18 การใช้การตัดกัน (Contrast) ในการออกแบบการใช้ความแตกต่างขององค์ประกอบที่ต่างกันมาสร้างผลงาน (สกล ภู่งามดี, 2547, น.32)

2.6 ทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

2.6.1 ศิลปะการเลียนแบบ (Art as Imitation) (ชูลูด นิ่มเสมอ, 2559: 9) ศิลปะการเลียนแบบเกิดขึ้นจากความประทับใจ ผู้วิจัยจึงนำหลักทฤษฎีมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานคอมพิวเตอร์กราฟิกโดยการเลียนแบบจากธรรมชาติของปลาปัก

2.6.2 การแทนที่ด้วยสิ่งใหม่ (Substitute) เราจะสามารถแทนที่องค์ประกอบหรือรูปแบบ (อรัญ วาณิชกร, 2559, น.53) การแทนที่ด้วยสิ่งใหม่ เป็นการปรับเปลี่ยนในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เพื่อให้ผลงานเกิดความแปลกใหม่เพื่อสร้างความแตกต่าง และยังช่วยสร้างจุดเด่นในชิ้นงานเพื่อสะท้อนอารมณ์แล้วความรู้สึกที่แตกต่างไปจากเดิม และยังช่วยเพิ่มมูลยกระดับได้อีกด้วย ในการสร้างสรรค์ผลงานคอมพิวเตอร์กราฟิกแบบธรรมชาติผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการแทนที่ด้วยสิ่งใหม่มาใช้ โดยการนำวัสดุที่มีความแตกต่างกันเข้ามาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้ผลงานมีความเป็นเอกภาพอันนิ่งอันเดียวกัน

2.6.3 แนวคิดการออกแบบสื่ออารมณ์ (Emotional Design) แนวคิดที่แสดงถึงการออกแบบในการผลิตสินค้าที่เข้าใจในความรู้สึก มอบความประทับใจและความสนุกสนานเพลิดเพลิน การออกแบบสื่ออารมณ์ เป็นการออกแบบการกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เกิดการดึงดูดเพิ่มความน่าสนใจสะท้อนความรู้สึกนึกคิด จึงทำให้ผลงานน่าสนใจมากขึ้น การสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์กราฟิกแบบธรรมชาตินั้น มีการสัมพันธ์กันระหว่างแสง และเส้นโดยแสงจะทำหน้าที่ในการทอดอารมณ์สื่อถึงความรัก ความอบอุ่นที่ถ่ายทอดออกมาจากผลงาน

2.6.4 งานออกแบบทางการตกแต่ง/ความงาม (Decorative-Aesthetic) เป็นงานออกแบบที่ไม่มีกลไกภายใน เนื้อหาความสำคัญของงานออกแบบกลุ่มนี้จำเป็นต้องสร้างให้เกิดความงามและความรู้สึก (นวลน้อย บุญวงศ์, 2554, น.22) การตกแต่ง/ความงาม เป็นการสร้างผลงานที่แสดงถึงประโยชน์ใช้สอยหรือการใช้งานไม่มาพ้องไร้นัก แต่ผลงานจะต้องเกิดความงามที่ประทับใจแก่ผู้บริโภคที่ได้พบเห็น ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎี การตกแต่ง/ความงามมาช่วยการตัดทอนประโยชน์ใช้สอยออก แต่ยังคงรักษาความงามเพื่อให้เกิดความประทับใจ

2.6.5 การเน้นความสำคัญ (Emphasis) โดยการนำทัศนธาตุต่างๆ มาประกอบกัน ผลงานมีจุดเด่นและน่าสนใจ (สมพร ฐรี, 2553, น.43) ในการสร้างสรรค์ผลงานคอมพิวเตอร์กราฟิกเป็นการใช้หลักทัศนธาตุ โดยการใช้ เส้น สี พื้นผิว ที่ว่าง เป็นต้น โดยมาผสมผสานกันขึ้นในอัตราส่วนที่เหมาะสม จะทำให้ผลงานมีความเป็นเอกภาพลักษณะเฉพาะตน

2.7 งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1.1 บุญเรือง สมประจวบ หัตถกรรมจักสาน การศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านการผลิตโดยการมีส่วนร่วมชุมชน เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ที่สำคัญของชาวไทย โดยเฉพาะการนำเอาวัสดุจากธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างผสมผสานกลมกลืน ตลอดจนภูมิปัญญาที่ปรากฏชัดในกระบวนการผลิต กลายเป็นรูปแบบที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ได้อย่างชัดเจน

ผู้วิจัยจึงได้แนวความคิดภูมิปัญญาพื้นบ้านโดยการนำเอาวัสดุจากธรรมชาติมาประยุกต์เป็นของใช้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนเหล่านั้น ผู้วิจัยจึงได้เกิดแนวความคิดในการนำเอาวัสดุเหลือใช้ มาทำการประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ผลงานมีความเป็นเอกภาพ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน

2.7.1.2 นายกรกต อารมย์ดี โครงสร้างอารมณ์จากธรรมชาติ เป็นผลงานวิจัยเพื่อการตกแต่งห้องประชาสัมพันธ์โรงแรมเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์แก่โรงแรมโดยการเสริมภาพลักษณ์ของการต้อนรับในบรรยากาศแบบตะวันตก โดยใช้เทคนิคจากการทำวาวและการจัดสานหัตถกรรมพื้นบ้านมาเป็นแม่บทในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมประดับ การสร้างสรรค์เป็นการศึกษาวิเคราะห์ ลักษณะโรงแรมรูปแบบอาคารและสภาพแวดล้อม เพื่อนำมาหา แนวทางการสร้างสรรค์แรงบันดาลใจ รูปทรงจากธรรมชาติ

ผู้วิจัยได้นำเอาเทคนิคการจักสานงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีสืบทอดส่งต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ ซึ่งในผลงานจะเน้นการจักสานเป็นหลักและมีการนำวัสดุที่ตกต่างกันมาตกแต่ง ซึ่งการสานจะแตกต่างไปจากเดิมด้วยการลดทอนขอบการจักสานเพื่อลดข้อจำกัดของการสร้างสรรค์ผลงาน

2.7.1.3 มนตรา ตรีชั้น จินตนาการจากเครื่องจักสาน เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ผลงานเพื่อตอบสนองแนวคิดจินตนาการรวมทั้งการแสดงออกของอารมณ์ความรู้สึกผ่านเทคนิควัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักสานเพื่อใช้สร้างสรรค์ โดยอาศัยรูปทรงของต้นกระบองเพชร

ผู้วิจัยได้นำเอาการแสดงออกการถ่ายทอดอารมณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยเลือกการถ่ายทอดอารมณ์ผ่านทาง เทคนิค วัสดุ องค์ประกอบศิลป์ เป็นต้น

2.7.1.4 ทรงวิทย์ ขาวทอง (2556) จัดทำโครงการเฟอร์นิเจอร์ร่วมสมัยแรงบันดาลใจจากงานหัตถกรรมไม้ไผ่ จุดประสงค์ของการสร้างสรรค์เป็นการศึกษางานหัตถกรรมไม้ไผ่และของใช้สอยในสมัยก่อนที่มีเทคนิคงานหัตถกรรมไม้ไผ่ และยังเป็นการอนุรักษ์การสร้างสรรค์ผลงานจากไม้ไผ่ เพื่อให้รู้จักคุณค่าของภูมิปัญญาของโบราณผู้วิจัยได้นำเอาเทคนิค การมัด ผูก จัดตอก

ผู้วิจัยได้นำเอาเทคนิคการมัดจากงานวิจัยขึ้นมาใช้ช่วยในการยึดเส้นการในสร้างสรรค์พื้นผิวของโคมไฟเพื่อให้เกิดลวดลายตามที่ผู้วิจัยต้องการและเพื่อสร้างแสงและเงาในเวลาใช้งาน

2.7.1.5 ธรรมรัตน์ จรูญชนม์, ศุภาลี วงษ์ทองดี, และอมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์ การประดิษฐ์โคมไฟด้วยเทคนิคปักผ้าเพื่อเพิ่มมูลค่าในการออกแบบ ซึ่งเป็นการนำศิลปหัตถกรรมการปักผ้า

ที่มีมาแต่โบราณด้วยการใช้เทคนิคการปักดินเงิน มาใช้ในการตกแต่งพัฒนาผลิตภัณฑ์ไหมให้มีรูปแบบใหม่แตกต่างไปจากเดิม แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาไทยไว้

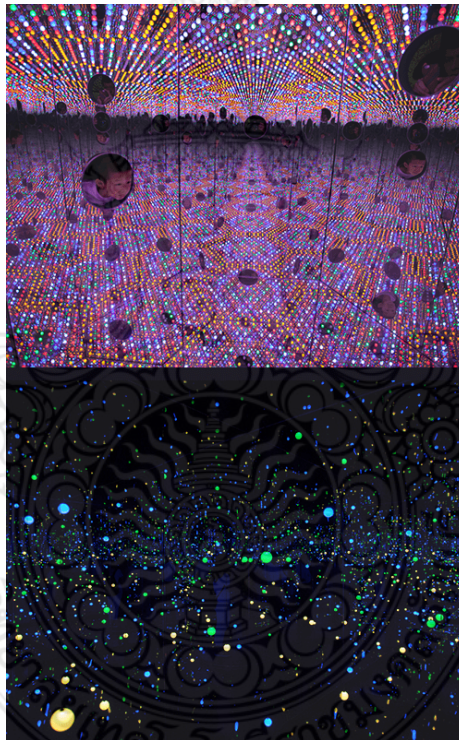
เทคนิคการปักผ้างานทำด้วยมือ และการประดับตกแต่งลวดลายบนพื้นผ้า มีการนำเทคนิคมาใช้ตกแต่งผลงานด้วยการปักลงบนแผ่นหนังที่จัดเตรียมไว้เพื่อการตกแต่งชิ้นงาน

2.7.2 งานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง

2.7.2.1 ยาโยอิ คุซามะ เป็นศิลปินหญิงผู้มี Polk Dot และฟลักทองเปรียบเสมือนลายเซ็น การสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินเป็นการสร้างสรรค์ที่ได้รับอิทธิพลจากเอ็กซ์เพรสชันนิสต์เธอได้หยิบเอาลายจุด ลายเส้นต่างๆ มาสร้างสรรค์ความแปลกใหม่ลงในผลงานของเธอเกือบทุกๆ ชิ้น และกลายเป็นภาพจำที่แฟน ๆ ของเธอและคนทั่วไปจดจำได้ คุซามะ สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมประติมากรรมละมุน โดยใช้วิธีการทำซ้ำหลายๆ

การนำทัศนธาตุในการนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานโดยการใช้จุดที่มีขนาดแตกต่างกันมารวบรวมเข้ากับหลักทฤษฎีสร้างงานศิลปะ เพื่อให้ผลงานมีความแปลกใหม่และมีเอกลักษณ์เฉพาะตน ผู้วิจัยจึงเกิดการสนใจในกระบวนการสร้างสรรค์งานของศิลปินจึงนำเอาหลักการสร้างงานรูปแบบการทำซ้ำกันไปมาและมีขนาดที่แตกต่างแต่ยังคงไว้ซึ่งรูปทรงเดิม ทำให้ผลงานมีความเป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ภาพที่ 2.49 ฝ้าคอยนิรันดร์กาล

ที่มา : themomentum.(2562:ออนไลน์)

2.7.2.2 อัลฟอน มาเรีย มูซา หรือตามที่ชาวฝรั่งเศสนิยมเรียกเขาว่า **อัลฟอน มูซา** คือหนึ่งในศิลปินด้านประดับตกแต่งที่โด่งดังที่สุดในปารีส ปลายปี ค.ศ. 1894 มูซาโด่งดังอย่างรวดเร็วด้วยผลงานภาพโปสเตอร์ Gismonda ที่วาดขึ้นสำหรับชาร์ล เบร์นาร์ด ซึ่งผสมผสานกันอย่างลงตัวระหว่างสีและลายเส้นแตกต่างจากภาพผลงานโปสเตอร์ทั่วไป ส่วนงานด้านประวัติศาสตร์ของเขาเริ่มต้นขึ้นในช่วงปี 1880 ด้วยงาน fresco (วาดภาพบนกำแพงขณะปูนยังเปียก) ตามมาด้วยภาพฝาผนังที่งาน 1900 Paris งานตกแต่งภายในโรงละครเยอรมันใน New York เมื่อปี 1908 และอีกหนึ่งปีถัดมาด้วยงานภาพฝาผนังให้กับศาลาว่าการเมืองปารีส

การนำไปใช้ในงานวิจัย Art Nouveau เป็นการสร้างสรรค์ผลงานโดยการเรียนแบบธรรมชาติ โดยการถอดรูปร่างที่เกิดความประทับใจในธรรมชาติ มาใช้ในการรังสรรค์และประดับตกแต่งผลงาน จึงมีแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้รูปแบบและรูปร่างที่ได้จากธรรมชาติและสัตว์ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานคอมไพจ์งานรูปแบบธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน

ภาพที่ 2.50 Gismonda

ที่มา : ศิลปะอาร์ตนูโว ของศิลปินมูซา

2.7.2.3 วิจิต ไชยวงศ์ ผู้บุกเบิกกระแสหัตถกรรมร่วมสมัย คนแรกในประเทศไทย ได้สร้างสรรค์ผลงานหัตถอุตสาหกรรมจากความสามารถด้านศิลปะไทย ที่นำไปสู่การพัฒนางานหัตถกรรมแบบใหม่ๆ ให้กลายเป็นผลงานประยุกต์ร่วมสมัย

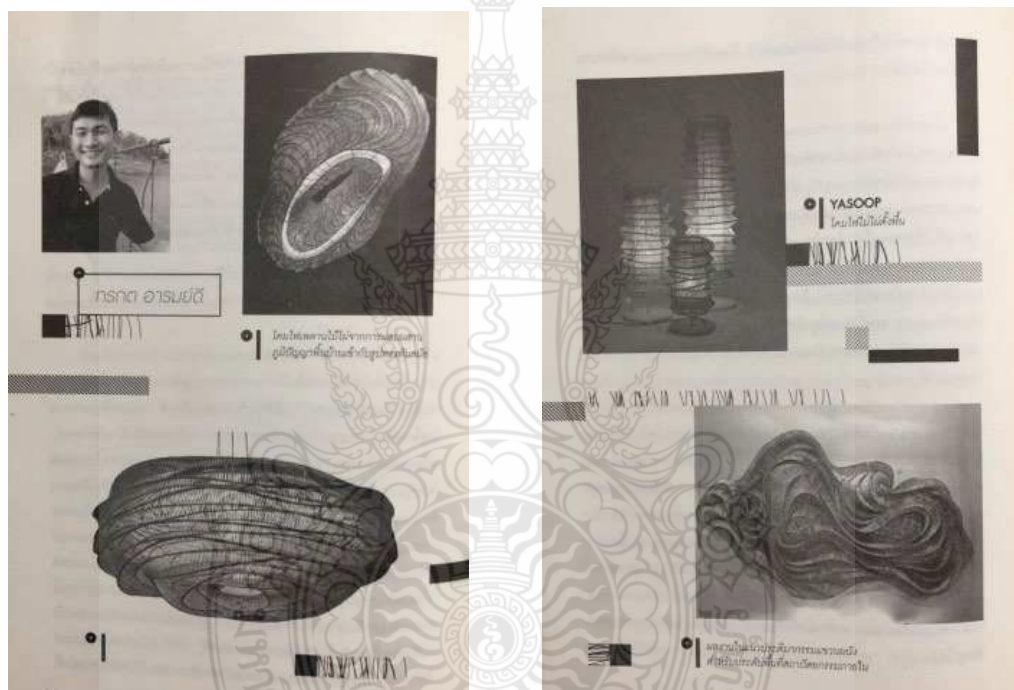
การนำไปใช้ในงานวิจัย การนำความร่วมมือในการสร้างสรรค์ผลงานหัตถอุตสาหกรรมเป็นการสร้างสรรค์ผลงานโดยการมีส่วนร่วมของขั้นตอนการผลิตผลงานด้วยระบบอุตสาหกรรมเข้ามาผสมผสานกับเทคนิควิธีการทางงานหัตถกรรม

ภาพที่ 2.51 ผลงาน วิจิต ไชยวงศ์
ที่มา : ศิลปะการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม

2.7.2.4 กรกต อารมย์ดี นักออกแบบเจ้าของแบรนด์ Korakot สร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน เช่น โคมไฟ ภาตผลไม้ และผลิตภัณฑ์ ประติมากรรมจากไม้ไผ่ การสร้างสรรค์ผลงานนั้นเป็นการต่อยอดจากภูมิปัญญาชาวบ้านและทักษะหัตถกรรม มีความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่น และร่วมสมัย การสร้างสรรค์ผลงานที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน เข้าถึงวิถีชีวิตจิตวิญญาณของชาวบ้าน และยังเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาทางด้านเทคนิค ในการทำวาว นำมาประยุกต์ร่วมกับการสร้างสรรค์ผลงานที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ

การนำไปใช้ในงานวิจัย โดยการนำแนวความคิดการต่อยอดทางด้านภูมิปัญญาทักษะทางด้านงานฝีมือในด้านงานหัตถกรรม ทั้งยังเป็นทางเลือกให้แก่คนในชุมชนจากเดิมที่เคยทำได้ก็น้อยก็แปรเปลี่ยนเป็นการทำได้มาก ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 2.52 ผลงาน กรกต อารมย์ดี
ที่มา : ศิลปะการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม

2.7.2.4 ศุภพงษ์ สอนสังข์ นักออกแบบผลิตภัณฑ์ เจ้าของบริษัท Redbox เพื่อผลิตและออกแบบงานผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทของขวัญของชำร่วยการสร้างสรรค์ผลงาน ด้วยแนวคิดและศักยภาพของเทคโนโลยี จึงเกิดกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่า เน็ต (Net series) คือการใช้เทคโนโลยีเลเซอร์ตัดเข้ามามีส่วนร่วมร่วมในการผลิตชิ้นงาน แล้วใช้มือและทักษะหัตถกรรมในการดัด ขึ้นรูปให้เป็นทรงสามมิติ ปั่น แต่ง และนวด เพื่อให้ได้รูปทรงตามที่ต้องการ ซึ่งต้องอาศัย ความรู้สึก ความชำนาญ ของช่างใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นกระบวนการขึ้นรูปที่ไม่สามารถทำด้วยเครื่องจักรได้

การนำไปใช้ในงานวิจัย การมีส่วนร่วมของเทคโนโลยีเลเซอร์ตัดเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงาน เทคนิคเลเซอร์ตัดยังสามารถช่วยให้เราเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุดในการผลิตชิ้นงาน

ภาพที่ 2.53 ผลงาน ศุภพงษ์ สอนสังข์
ที่มา : ศิลปะการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม

2.8 ธรรมชาติ

ปรากฏการณ์ของโลกกายภาพ และยังหมายถึงชีวิตโดยรวม มีขนาดตั้งแต่เล็กกว่าอะตอมไปจนถึงจักรวาล ธรรมชาติหมายถึง ดิน น้ำ สัตว์ป่า พืช ลม ไฟ อากาศ หิน ป่า ชายหาด แร่ธาตุ ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคน พืช และสัตว์ (ธรรมชาติหมายถึง (ออนไลน์): ธันวาคม 2566) กล่าวคือ ธรรมชาติมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของทุกสิ่ง ฉะนั้นเราจะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งไปไม่ได้ การบุกรุกแอบลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ชุดหน้าดินชาย แม่น้ำลำคลองเน่าเสีย ทำให้ธรรมชาติทรุดโทรมมีผลกับที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด เช่น สัตว์บก สัตว์ปีก สัตว์น้ำ ปัจจุบันมีการเจริญเติบโตของสังคมเมืองทำให้มีการบุกรุกพื้นที่ทางน้ำเพื่อทำที่พักอาศัย

ในอดีตปลากัดเป็นปลาที่อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำ หนอง บึง หรือชายทุ่งนา ผู้คนนิยมนำมาเลี้ยงเพื่อความสวยงามและใช้เป็นเกมกีฬามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้ปลากัดถูกนำมาเลี้ยงและทำการพัฒนาสายพันธุ์ให้มีสีสันที่สวยงามมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันทางสมาคมและผู้เพาะเลี้ยงปลากัดได้ร่วมกันรณรงค์ผลักดันให้เป็นปลาประจำชาติ ผู้วิจัยเกิดความสนใจในสรีระและการเคลื่อนไหวของปลากัด จึงความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานคอมพิวเตอร์กราฟิกแบบธรรมชาติ

สรุปข้อมูลคอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ จากการศึกษาข้อมูลพบว่ารูปแบบธรรมชาติที่นำมาใช้เป็นรูปแบบกึ่งนามธรรม ซึ่งเป็นการนำรูปแบบที่มีอยู่ทั่วไปของธรรมชาติมาพัฒนาเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่โดยยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของรูปทรงเหล่านั้นไว้ นำมาสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคเฉพาะของแต่ละศิลปิน เช่น การผูก การมัด และเลเซอร์คัด เป็นการผสมผสานในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่และเทคนิคทางด้านภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมา เป็นการพัฒนาให้ผลงานมีความร่วมสมัยและเพิ่มคุณค่าทางด้านความงามมากยิ่งขึ้น

สรุปข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคจักสาน ในอดีตการจักสานใช้วัตถุดิบในพื้นที่ ในการสร้างสรรค์สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ไม้ หวาย กก ใบลาน ก้านมะพร้าว ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งวัสดุเหล่านี้จะหาได้จากธรรมชาติหรือเป็นพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ ปัจจุบันมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีมีการสร้างสรรค์วัสดุที่นำมาทดแทนวัสดุจากธรรมชาติเพื่อลดปัญหาการขาดแคลนวัสดุจากธรรมชาติและเพิ่มความคงทนแก่ผลงานได้อีกด้วย ในอดีตการจักสานถูกนำมาใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งการสร้างสรรค์ลวดลายจักสานนั้นเป็นการใช้องค์ประกอบของเส้นระหว่างเส้นตรงและเส้นแนวนอนนำมาขัดกันเพื่อให้เกิดแรงยึดระหว่างเส้นทั้งสอง และการสร้างช่องว่างระหว่างเส้นสานนั้นขึ้นอยู่กับการใช้งานนั้นๆ ลวดลายจักสานสามารถแยกประเภทได้หลักๆดังนี้ ลายขัด ลายทแยง ลายขด และลายอิสระ เป็นต้น ผู้วิจัยทำการคัดเลือกลายขดนั้นซึ่งเป็นลายพื้นฐานในการสานมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเนื่องจากมีความเป็นระเบียบ ลักษณะของลายขดเป็นการกำหนดเส้นสองเส้นให้มีลักษณะที่ต่างกันแล้วนำมาวางทับสลับไปมาเพื่อให้เกิดแรงยึดของชิ้นงาน

สรุปข้อมูลการสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ ในการสร้างสรรค์ผลงานผู้วิจัยมีความสนใจในรูปแบบของธรรมชาติ โดยผู้วิจัยหยิบยกตัวอย่างของธรรมชาติ ด้วยการแทนที่ของธรรมชาติในการเล่าโดยการหยิบยก เรื่องของน้ำและสัตว์น้ำ จึงเกิดความตระหนักในการที่จะร่วมรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญในการรักษาแหล่งน้ำลำคลอง เพื่อรักษาระบบนิเวศและแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำ ในปัจจุบันแหล่งน้ำหลายๆแห่งมีสภาพเสื่อมโทรมและเน่าเสียจึงส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางน้ำและสัตว์น้ำหลายๆชนิด ซึ่งผู้วิจัยได้หยิบยก ปลากัด มาเป็นตัวแทนของสัตว์น้ำในการสร้างสรรค์ผลงานคอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์โคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติ นั้นมีขั้นตอนการสร้างสรรคผลิภัณฑ์ โดยการใช้หลักแนวความคิดและทฤษฎี นำมาใช้ในการพัฒนาเพื่อสร้างต้นแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาเทคนิคจักสาน และความรู้ความเข้าใจในการทำโคมไพ มาผนวกและผสมผสานกันในการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยศึกษาเรียนรู้ในเรื่องของเทคนิคการจักสานนั้น เป็นเทคนิคที่มีความผูกพันกับภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของมนุษย์มาก โดยการจักสานสามารถแยกประเภทลายสานตามรูปแบบลักษณะของการสานได้หลักๆดังนี้ ลายขัด ลายทแยง ลายซด ลายอิสระ จึงนำเอาเทคนิคการสาน มาผสมผสานกับการสร้างสรรค์โคมไพ เพื่อเป็นการกำหนดและบดบังทิศทางของแสงที่จะออกมาให้มีความร่วมสมัยเหมาะสมกับสถานที่ สร้างความงามและสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกต่อผู้บริโภคโดยดำเนินการดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 กลุ่มประชากร

3.1.1.1 โคมไพ

การศึกษากลุ่มประชากรโคมไพ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโคมไพโดยการเข้าร่วมกิจกรรมงานการจัดแสดงงาน และตามห้างสรรพสินค้าและร้านค้าทั่วไป

3.1.1.2 ลวดลายจักสานสาน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยการเข้าพบผู้เชี่ยวชาญทางด้านจักสานโดยการศึกษากระบวนการขั้นตอนในการออกแบบลวดลายและนำไปใช้ในการจัดทำโคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติ

3.1.1.3 ผู้บริโภคทั่วไปศึกษากลุ่มผู้บริโภคทั่วไปจากผู้ประกอบการ ผู้ชมภายในงาน และผู้ที่พักอยู่ในโรงแรม คอนโดต่างๆ ในเขตกรุงเทพและปริมณฑลที่มีอายุ 31 ปีขึ้นไป

1) วิจัยศึกษากลุ่มตัวอย่าง จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภค

2) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

(1) ตัวแปรต้น คือ รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

(2) ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภคทั่วไป ต่อ รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคัดเลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมงาน ผู้ประกอบการและผู้ที่พักอาศัยอยู่ในโรงแรมและคอนโดต่างๆ ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 100 คน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความพึงพอใจในผลงานการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้จัดทำขึ้นตามกระบวนการประสิทธิผลของผลงานโคมไฟจักสานรูปแบบจากธรรมชาติ เป็นเครื่องมือวัดประเภตมาตราส่ว่นประมาณค่า ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาวิจัย 3 ลำดับ คือ

ลำดับที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่ 2 ประเมินความเห็นมีที่ในรูปแบบโคมไฟจักสานรูปแบบจากธรรมชาติ ในส่วนนี้เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า แต่ละข้อประกอบด้วย 1) รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ 2) ความงามในผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ 3) การใช้งาน 4) ประโยชน์ใช้สอย 5)การบำรุงรักษา

ลำดับที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด สำหรับผู้ตอบแบบประเมินแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบบรรยาย

3.2.2 วิเคราะห์แบบประเมินผลงานความพึงพอใจ

การออกแบบโคมไฟจักสานรูปแบบจากธรรมชาติ ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ประเมินผลงานตามแนวคิดทางทัศนศิลป์ ในขั้นตอน 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรูปแบบเป็นแบบสอบถามประเภท (Checklist) ตอนที่ 2 แบบประเมินรูปแบบผลงาน การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า แต่ละข้อประกอบด้วย มาตราประเมิน 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert Scale) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแบบปลายเปิด

3.3 การรวบรวมข้อมูล

3.3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลงานครั้งนี้เป็นการศึกษาการสร้างสรรค้คอมไฟจักสานรูปแบบจากธรรมชาติ โดยการใช้เทคนิคจักสานมาสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทั้งภาคเอกสาร และภาคสนาม ดังนี้

3.3.1.1 ภาคเอกสาร เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้สืบค้นศึกษามาจาก เอกสาร หนังสือ บทความ ทฤษฎี งานวิจัย และสื่อออนไลน์ โดยการจัดกลุ่มแยกประเภทผลิตภัณฑ์คอมไฟที่แตกต่างกันออกไปโดยทำการเลือกประเภทคอมไฟที่ตนนั้น ทำการกำหนดแนวคิดในการออกแบบโดนจำเนกในเรื่องวัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต เพื่อนำใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานคอมไฟจักสานรูปแบบจากธรรมชาติ

3.3.1.2 ภาคสนาม การลงพื้นที่สำรวจตามร้านค้า แหล่งจำหน่ายสินค้าคอมไฟ และตามสถานที่จัดงานต่างๆ โดยการเก็บรูปภาพคอมไฟชนิดต่างๆเพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ ทำการจดบันทึกข้อมูล รายละเอียด เทคนิคในการสร้างสรรค์คอมไฟ การลงพื้นที่เพื่อสำรวจ จัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญ บุคคลทั่วไปอายุ 31 ปีขึ้นไป เพื่อนำมาวิเคราะห์ใช้ในการสร้างสรรค์คอมไฟจักสานรูปแบบจิตนาการจากธรรมชาติ

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร นิตยสาร วารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและนำมาทบทวน เพื่อหาเอกลักษณ์โดยการใช้ทฤษฎีและแนวคิดควบคู่ไปกับการออกแบบโดยยึดหลักกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน นำมาใช้ในการสร้างสรรค์คอมไฟจักสานรูปแบบจากธรรมชาติ

การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม สอบถามข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการสนทนา จากผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญดังนี้

วิเคราะห์รูปแบบ วัสดุ และเทคนิค ที่ใช้ในการสร้างสรรค์คอมไฟ

วิเคราะห์ลวดลาย เทคนิค ที่ใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์

วิเคราะห์เอกลักษณ์ด้านการใช้งานเกี่ยวกับความงามในการใช้งานผลิตภัณฑ์

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยไว้ดังนี้

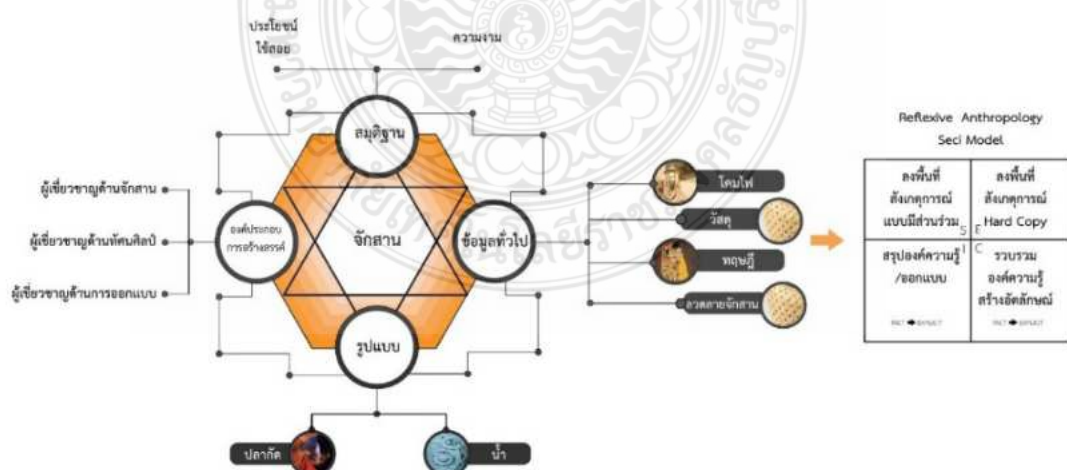
3.4.1.1 ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์รูปแบบธรรมชาติที่มีจำหน่ายอยู่ทั่วไปตามท้องตลาด ตามงานแสดงสินค้าของตกแต่งบ้าน ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ และตามชุมชนจักษานพนัสนิคม

3.4.1.2 ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการจักสานเพื่อใช้ในการตกแต่งผลงานการออกแบบ

3.4.1.3 สร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จากเทคนิคจักสานรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาติ โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาปลากัด นำเอกลักษณ์ พฤติกรรม มาใช้ในการจัดทำผลงานประเภทคอมพิวเตอร์นิพนธ์

3.4.2 วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จากเทคนิคจักสานรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาตินั้น ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากภาคเอกสารและข้อมูลภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังนี้ 1.ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์รูปแบบธรรมชาติในการกำหนดทิศทางของและความเหมาะสมในการใช้แสงในชิ้นงาน 2.ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการจักสานซึ่งนำมาใช้ร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่ทันสมัย และเหมาะสมกับการใช้งาน 3. สร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จากเทคนิคจักสานรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาติโดยทดสอบความพึงพอใจ จากแบบร่างโดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในด้านการจักสาน ด้านการออกแบบ ด้านทัศนศิลป์ เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมและมีอัตลักษณ์เฉพาะตน

ภาพที่ 3.1 การดำเนินการวิจัย

ที่มา : สิทธิ ศาสนพิทักษ์

3.4.3 ทฤษฎี สมมติฐาน

การสร้างสรรคโคมไพจักสารรูปแบบธรรมชาติ เป็นการนำเอาทฤษฎีการตกแต่ง/ความงาม (Decorative-Aesthetic) มาใช้ในการออกแบบเป็นการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีกลไกซับซ้อนมากมายโดยจะเน้นถึงความงามสามารถนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน หรือการตกแต่งภายในอาคารบ้านเรือน เพื่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้บริโภค

3.4.4 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาเพื่อใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานโคมไพจักสารรูปแบบธรรมชาติเพื่อให้มีความเหมาะสมแก่ผู้บริโภค

ผู้วิจัยเลือกแนวคิด ธวัช ปุณโณทก ให้ความหมาย ภูมิปัญญา หมายถึง ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ในการศึกษาเล่าเรียน การที่ชาวบ้านรู้จักวิธีการทำนา การไถนา การนำควายมาใช้ในการไถนา การรู้จักนวดข้าวโดยใช้ควาย รู้จักการสานกระบุง ตะกร้า เอาไม้ไผ่มาทำเครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยเลือกแนวคิดของ ปานฉัตร อินทร์คง (2559: 15) การรู้จักเลือกใช้กรรมวิธีการออกแบบจากวัสดุต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของการใช้งานที่มีทั้งความงามและประโยชน์ใช้สอยนอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงรูปแบบ ผลงานหรือสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมมีความแปลกใหม่ทั้งทางด้านรูปทรงและความรู้สึก โดยอาจพิจารณาจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งเมื่อผ่านการใช้งานด้วยระยะเวลาหนึ่งแล้วจะเกิดความเคยชินในรูปแบบเดิมๆจึงต้องมีการพัฒนารูปแบบขึ้นตามความเหมาะสมกับกระแสนิยมในระยะเวลาที่ต่างกัน

ผู้วิจัยเลือกแนวคิดของ คำจร สุนพงษ์ศรี (2559: 11) คุณภาพ (quality) หมายถึงลักษณะที่เป็นคุณของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ แบ่งออกเป็นสองประเภท

- 1.คุณภาพปฐมภูมิ (Primary quality) เป็นลักษณะคุณภาพหลัก การมีอยู่จริง
- 2.คุณภาพทุติยภูมิ (Secondary quality) เป็นลักษณะคุณภาพรองไม่มีอยู่ในสิ่งนั้น เกิดคุณภาพขึ้นได้ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของผู้หนึ่งผู้ใดรับรส

3.4.5 วิเคราะห์แนวคิดตีความหมายการสร้างสรรคโคมไพจักสารรูปแบบธรรมชาติ

3.4.5.1 วิเคราะห์และตีความเนื้อหาในงานวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แสงสว่างมีความจำเป็นต่อมนุษย์เป็นอย่างมากไม่ว่าจะแสงมาก หรือแสงน้อยก็มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตทั้งทางด้าน สุขภาพ อารมณ์และความรู้สึก ของมนุษย์ทั้งสิ้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแก้ไขปัญหามาเพื่อพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับการใช้งานในสถานที่นั้นๆและส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์โคมไพจักสารรูปแบบธรรมชาติ ซึ่งการสร้างสรรคผลงานครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการนำเอาเทคนิคจักสานมาใช้

ในการสร้างสรรค์โคมไฟ เพื่อช่วยให้เกิดแสงสว่างที่ในทิศทางที่ต้องการ และลดทอนแสงสว่างที่เกิดจากเทคนิคจักสานเพื่อตอบโจทย์ความต้องการ สะท้อนอารมณ์ รับรู้ถึงความรู้สึก ต่อผู้บริโภค

3.4.5.2 วิเคราะห์ตีความหมาย โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ จากการศึกษาค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูล ภาคเอกสารและภาคสนามเพื่อนำมาวิเคราะห์แยกประเภทของโคมไฟ และลดทอนจักสาน ตามบริบทที่ผู้บริโภคต้องการโดยเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ที่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความงาม ความปลอดภัย การใช้งานในชีวิตประจำวัน

3.4.5.3 วิเคราะห์แนวคิด โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ นั้นเป็นผลงานที่นำเอาแนวคิดหลักการทฤษฎีมาใช้ในการสร้างสรรค์ในรูปแบบนามธรรม โดยรูปแบบจะเป็นการนำธรรมชาติของปลากัดมาตัดทอน และผสมผสานเทคนิคจักสานเข้าไปในผลงาน โดยเทคนิคจักสานที่นำมาใช้นั้น ผู้วิจัยจะนำลดทอนที่เกิจากการสานมาใช้ในการบังคับทิศทางของแสง และกำหนดปริมาณแสงที่จะออกมาจากลายที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นเทคนิค ซึ่งประเภทและรูปแบบผลงานของจะเป็นโคมไฟที่ตีความเหมาะแก่การนำไปใช้กับสถานที่ที่มีพื้นผนังโล่ง เช่น ใช้ประดับตกแต่ง ห้องนอน ห้องรับแขก หรือล็อบบี้โรงแรม เนื่องจากการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานนั้น จะให้แสงที่น้อยกว่าโคมไฟทั่วไป จึงทำให้เหมาะแก่การนำไปใช้ในสถานที่ที่ต้องการใช้แสงสว่างที่น้อยกว่าปกติ

3.4.6 วิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

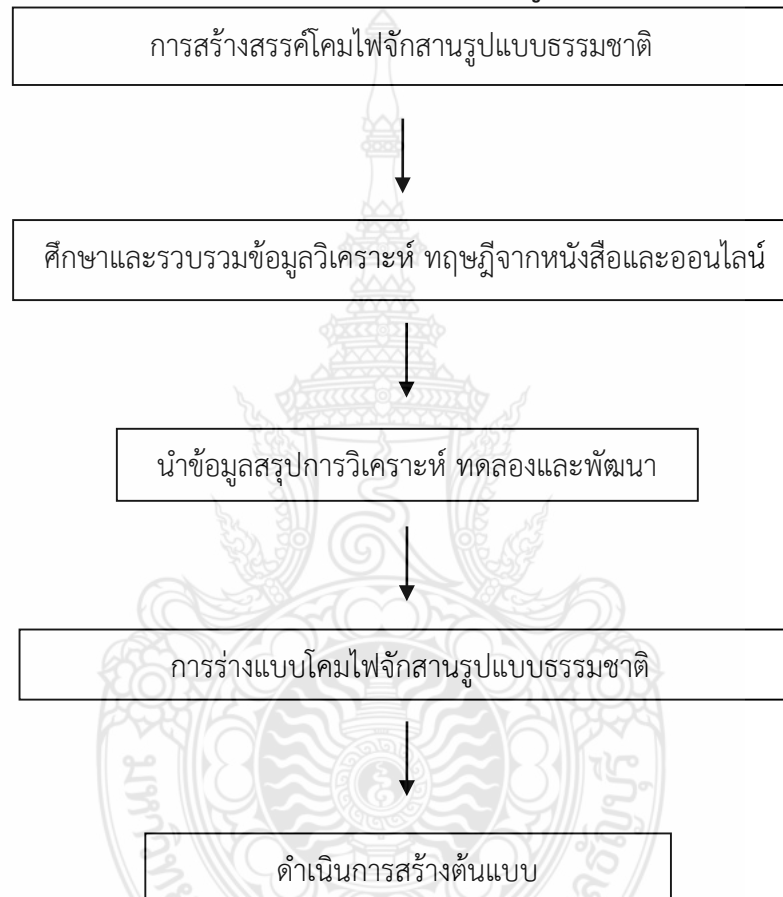
การกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยได้ทำการร่างแบบภาพสเก็ต โดยมีรูปแบบเป็นโคมไฟตีความจำนวน 12 แบบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และทำการคัดเลือกต้นแบบภาพ เพื่อเลือกหาต้นแบบที่จะมาพัฒนาปรับปรุงเพื่อใช้ในการสร้างผลงาน จำนวน 3 ชิ้นงาน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคัดเลือกต้นแบบโดยการเข้าพบอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีดา บุญรัตน์ คุณคมกฤษ บริบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. อรัญ วาณิชกร เป็นผู้คัดเลือกต้นแบบร่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกและข้อเสนอแนะมาเพื่อใช้ในการคัดเลือกต้นแบบ โดยให้มีความสอดคล้องในด้านรูปแบบ เนื้อหา แนวคิด และทฤษฎี

3.4.7 การวิเคราะห์สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

3.4.7.1 การสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในวิจัยจากการวิเคราะห์การออกแบบ การวิเคราะห์รูปแบบการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานในเรื่องการวิเคราะห์ การพัฒนารูปแบบโคมไฟจักสานเป็นการออกแบบที่มุ่งเน้นความงามในด้านเทคนิค สร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ และการใช้งานวิธีการวิเคราะห์ที่มีดังนี้

3.4.7.2 การพัฒนารูปแบบคอมพิวเตอร์ไฟจกสาน เป็นการพัฒนารูปแบบคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ทั่วไปนำมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบในการเลือกวัสดุในการขึ้นโครงสร้างเพื่อจุดประสงค์ในการเพิ่มความแข็งแรง โดยใช้หลักการแนวคิด ทฤษฎี มาผสมผสานในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เกิดความงาม ความเหมาะสม และความปลอดภัยในการใช้งาน

การวิเคราะห์สร้างแบบสอบถามการสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์ไฟจกสานรูปแบบธรรมชาติ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์โคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติ มีการนำเสนอผลงานโดยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดดังนี้ เพื่อศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับโคมไพรูปแบบธรรมชาติสำหรับการออกแบบสร้างสรรค์โคมไพจักสาน เพื่อศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายจักสานสำหรับพัฒนาโคมไพจักสานรูปแบบร่วมสมัย เพื่อสร้างสรรค์โคมไพจากเทคนิคจักสานรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาติในรูปแบบโคมไพติดผนัง ให้มีรูปแบบที่สอดคล้องกับสมัยนิยม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากภาคเอกสารและลงพื้นที่ภาคสนาม โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่ม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการพัฒนาการสร้างสรรค์โคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ผลการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบโคมไฟจากธรรมชาติ

โดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกศึกษาโคมที่รูปแบบต่างๆและมีเอกลักษณ์เฉพาะของผู้ผลิตเป็นหลัก ทำการศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลโคมไฟที่มีความร่วมสมัย ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการ โดยใช้แบบสอบถามถึงกระบวนการผลิต ปัญหา และการนำไปใช้เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการสร้างสรรค์ผลงานโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

ตารางวิเคราะห์กลุ่มประชากรโคมไฟ	
รูปแบบโคมไฟ	ผลการวิเคราะห์
1.โคมไฟติดผนัง 	โคมไฟรูปแบบติดผนัง มีการยกระดับเพื่อเป็นการซ่อนไฟไว้หลังชิ้นงานเพื่อกำหนดทิศทางของแสงให้ออกทางด้านข้างและทำการสร้างพื้นผิวด้วยการนำเชือกมาขัดเพื่อให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการ
2.โคมไฟแขวนเพดาน 	โคมไฟรูปแบบแขวนเพดาน เป็นโคมไฟที่มีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นการนำเอาวัสดุแผ่นทองเหลืองมาตัดดัดพับเป็นรูปทรงกรีบดอกไม้เพื่อนำมาใช้เป็นตัวโคมทำให้เกิดแสงสว่างที่มีเงาและลวดลายที่สวยงาม
3.โคมไฟแขวนเพดาน 	โคมไฟรูปแบบแขวนเพดานเป็นโคมไฟที่เป็น การนำเอาถรอกไม้ไผ่มาถักมาร้อยในรูปแบบของการ ร้อยพวงมาลัยและนำมาตกแต่งกันเพื่อให้เกิดเป็นตัว โคมที่ใช้ประดับหรือกำหนดการออกของแสงไฟจาก หลอดไฟ

ตารางวิเคราะห์รูปแบบโคมไฟ	
รูปแบบโคมไฟ	ผลการวิเคราะห์
4.โคมไฟตั้งพื้น	โคมไฟรูปแบบตั้งพื้นเป็นโคมไฟไม้ไผ่ทำสร้างโดยการผูกการมัดเพื่อเป็นการขึ้นรูปทรงและลวดลาย และมีการนำเอาซี่ไม้ไผ่มาปะติดเพื่อทำให้เกิดพื้นผิวที่มีเอกลักษณ์ทำแสงที่ออกมาเกิดลวดลายที่ต้องการ
5.โคมไฟแขวนเพดาน	โคมไฟรูปแบบแขวนเพดานเป็นไฟที่สร้างสรรค์โดยการใช้หนังสัตว์มาดอให้ทะลุเพื่อให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการและนำไปพับเพื่อให้เป็นโคมไฟซึ่งการตอกกลายนั้นจะทำให้แสงไฟที่ออกมานั้นเกิดลวดลายตามที่ได้ตอกลายไว้

ตารางที่ 4.1 ตารางวิเคราะห์กลุ่มประชากรโคมไฟ

สรุป การสร้างสรรค์โคมไฟรูปแบบต่าง ๆ นั้นเป็นการสร้างสรรค์โคมไฟโดยการกำหนดทิศทางของแสงหรือลวดลายของแสงและเงาที่ทอดผ่านออกมาจากตัวโคมที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นในรูปแบบเฉพาะของแต่ละเทคนิคที่แตกต่างกันออกไปการสร้างโคมไฟไม่เพียงแต่ที่จะให้แสงสว่างยังเป็นการสร้างสรรค์เพื่อให้แสงและเงาที่ได้นั้นออกมาสวยงามเพื่อสร้างบรรยากาศ ความงามและอารมณ์และความรู้สึกได้อีกด้วย

4.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลลวดลายจักสาน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพบว่า ลายสานนั้นผู้วิจัยได้กำหนดลายออกเป็น 4 ลาย จึงได้นำมาวิเคราะห์ถึงกระบวนการ แนวคิดในการสร้างสรรค์ลวดลายจักสาน

ตารางวิเคราะห์กลุ่มประชากรลายสาน	
ลายสาน	ผลการวิเคราะห์
1.ลายขัด	ลายขัดเป็นลายเริ่มต้นของงานสานเกือบทุกชนิด ลักษณะของลายขัดเป็นการนำเส้นสองเส้นมาวางในทิศทางที่ขัดกันผสมผสานกับการสลับกันของเส้นทั้งสองทิศทางจึงทำให้เกิดแรงยึดเป็นบึกแผ่น
2.ลายทแยง	ลายทแยงนี้มีลักษณะการสานคล้ายการถัก ส่วนมากจะใช้ดอกปิ่นหรือดอกเส้น แบบๆ บางๆ ส่วนใหญ่ โครงสร้างของลายทแยงมุมชนิดนี้จะเป็ดตัวกันสนิทจนเกือบไม่มีช่องว่าง
3.ลายขัด	ลายสานแบบขดเป็นลายที่การสานเรียงทับต่อกันไปเรื่อยจนสุดเส้นแนวตั้งโดยจะเริ่มจากจุดกึ่งกลางเสมอ

ตารางวิเคราะห์กลุ่มประชากรลายสาน	
ลายสาน	ผลการวิเคราะห์
4.ลายอิสระ 	ลายอิสระ ลายประเภทนี้สามารถจัดทำได้ด้วยการนำเส้นสานมาทักทบวนไปวนมา เป็นสานที่ไม่มีหลักหรือกฎอะไรมาก

ตารางที่ 4.2 ตารางวิเคราะห์กลุ่มประชากรลายสาน

สรุป การสร้างสรรค์ลวดลายจักสานนั้นเป็นการสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ใช้สอย ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ ที่ต้องการจะใช้กับสิ่งของนั้นบ้างใช้เพื่อการตกแต่งเพิ่มมูลค่าหรือความสวยงาม แก่ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมจึงทำให้เทคนิคการสานนั้นมีความก้าวหน้าขึ้นไปพัฒนากระบวนการผลิตลวดลายที่แตกต่างไปจากเดิม

4.1.3 การวิเคราะห์รูปแบบโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

การวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์นำข้อมูลด้านต่าง ๆ มาใช้สรุปการวิเคราะห์ รูปแบบและที่มาในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

ตารางวิเคราะห์รูปแบบโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ				
	ผลิตภัณฑ์	ลายจักสาน	ประโยชน์ใช้สอย	รูปแบบ
หัวข้อ				
ลักษณะการศึกษา	ใช้ในชีวิตประจำวันและมีความปลอดภัย	จุดเริ่มต้นของลวดลายจักสาน	ให้แสงสว่างที่เหมาะสม	วิถีชีวิตของปลากัด
ประเภท	โคมไฟติดผนัง	ลายขัด	เกิดความงามของแสง	วิถีชีวิตของปลากัด
ประเมินผล	ใช้งานง่าย สะดวกต่อการบำรุงรักษา	มีช่องว่างสำหรับให้แสงผ่าน	ปลอดภัยต่อผู้บริโภค	วิถีชีวิตของปลากัด
สี	สะท้อนความรู้สึก	โทนสี	สะท้อนความรู้สึก	โทนสี
สถานที่	โรงงานเหล็กผลิตต้นแบบ	ศูนย์ส่งเสริมฝีมือจักสาน	ตกแต่งที่พักอาศัย	สถานที่เพาะพันธุ์และจำหน่าย

ตารางที่ 4.3 ตารางวิเคราะห์รูปแบบโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

สรุป ขบวนการสังเคราะห์โดยใช้หลักการออกแบบโคมไฟเพื่อเกิดความงามจากแสงและเงาที่ผลัดผ่านออกมาจากตัวโคม โดยใช้เทคนิคจักสานในการสร้างโคมไฟ และอริยบทของปลากัด จึงได้นำมาวิเคราะห์ใช้ในการสร้างผลงาน

4.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างสรรค์คอมไพจกสานรูปแบบธรรมชาติ

ภาพแบบร่างชุดที่ 1 อิริยาบถการว่ายน้ำ

ภาพที่ 4.1 แบบร่างที่ 1 อิริยาบถการว่ายน้ำ

ภาพที่ 4.2 แบบร่างที่ 2 อิริยาบถการว่ายน้ำ

ภาพที่ 4.3 แบบร่างที่ 3 อิริยาบถการว่ายน้ำ

แบบร่างคอมไพจกสานรูปแบบธรรมชาติ ชุดอิริยาบถการว่ายน้ำ ในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งแบบร่างจะเป็นการมองจากมุมบนลงไป ซึ่งจะเห็นตัวปลาจากทางด้านบนของตัวปลาในการว่ายน้ำ สลับกันไปอย่างเป็นธรรมชาติ ผลงานมีการจัดองค์ประกอบโดยยึดองค์ประกอบ เช่น เส้น, สี, รูปทรง, พื้นที่ว่าง มาใช้ในการออกแบบ โดยนำกระบวนการแนวความคิดการออกแบบตกแต่ง/ความงาม (Decorative-aesthetic) มาใช้ควบคู่กับการออกแบบผลงาน

ภาพแบบร่างชุดที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์

ภาพที่ 4.4 แบบร่างที่ 1 อิริยาบถการผสมพันธุ์

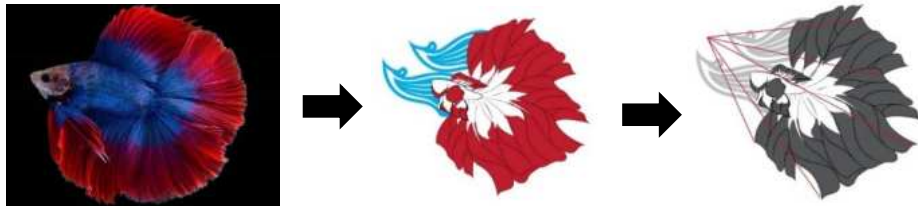
ภาพที่ 4.5 แบบร่างที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์

ภาพที่ 4.6 แบบร่างที่ 3 อิริยาบถการผสมพันธุ์

แบบร่างคอมพิวเตอร์จากฐานรูปแบบธรรมชาติ เป็นการนำเอาอิริยาบถการผสมพันธุ์ ในกระบวนการผสมพันธุ์ของปลากัดนั้น ผู้วิจัยได้เลือกเอาแต่ละช่วงของการผสมพันธุ์มาใช้ในการร่างแบบ เช่น การก่อกอง การอมไข่ไปใส่ในหวด และการที่ลูกปลากัดกำเนิดออกจากหวด ซึ่งในกระบวนการต่างๆเหล่านี้จะเป็นหน้าที่ของปลาตัวผู้ โดยตัวผู้จะทำการก่อกองเพื่อนำไข่ที่ได้จากการรัดกับตัวเมียออกมาแล้ว จึงนำไปใส่ไว้ในหวดที่ได้เตรียมไว้เพื่อไม่ให้ไข่จมลงใต้ผิวน้ำ ผู้วิจัยจึงเกิดความประทับใจจึงนำรูปแบบมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ผลงานมีการจัดองค์ประกอบโดยยึดหลักทัศนธาตุ เช่น รูปทรง สี และที่ว่าง มาใช้ในการสร้างสรรค์แบบร่างผลงาน โดยนำกระบวนการแนวคิดการออกแบบตกแต่ง/ความงาม (Decorative-aesthetic) มาใช้ควบคู่กับการออกแบบผลงาน

ภาพร่างแบบชุดที่ 3 อิริยาบถการพองสู้

ภาพที่ 4.7 แบบร่างที่ 1 อิริยาบถการพองสู้

ภาพที่ 4.8 แบบร่างที่ 2 อิริยาบถการพองสู้

ภาพที่ 4.9 แบบร่างที่ 3 อิริยาบถการพองสู้

แบบร่างคอมพิวเตอร์จากรูปแบบธรรมชาติ เป็นการนำเอาอิริยาบถการพองสู้ เป็นสภาพเตรียมต่อสู้จะแผ่ครีบ แผ่นหุ้มเหงือก และเปล่งสี ทำให้ดูสง่าสวยงาม ผู้วิจัยจึงเกิดความประทับใจจึงนำรูปแบบมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ผลงานมีการจัดองค์ประกอบโดยยึดหลักทัศนธาตุ เช่น รูปทรง สี และที่ว่าง มาใช้ในการสร้างสรรค์แบบร่างผลงาน โดยนำกระบวนการแนวคิดการออกแบบตกแต่ง/ความงาม (Decorative-aesthetic) มาใช้ควบคู่กับการออกแบบผลงาน

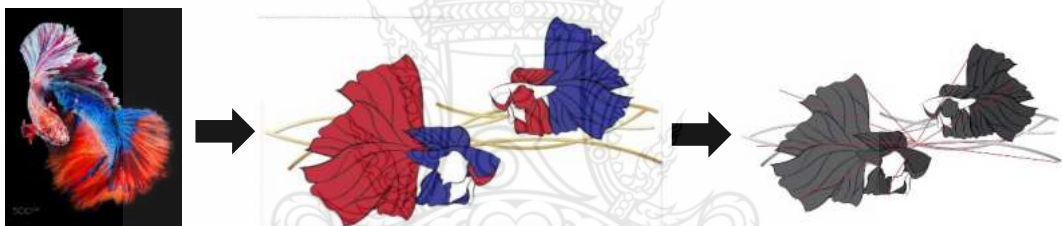
ภาพร่างแบบชุดที่ 4 อิริยาบถการต่อสู้

ภาพที่ 4.10 แบบร่างที่ 1 อิริยาบถการต่อสู้

ภาพที่ 4.11 แบบร่างที่ 2 อิริยาบถการต่อสู้

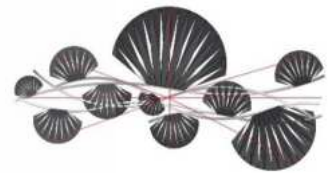
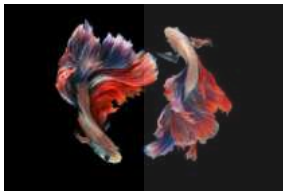
ภาพที่ 4.12 แบบร่างที่ 3 อิริยาบถการต่อสู้

แบบร่างคอมพิวเตอร์จกसानรูปแบบธรรมชาติ เป็นการนำเอาอิริยาบถการต่อสู้ของปลากัด เป็นการต่อสู้ที่เร้าใจ เต็มไปด้วยศิลปะ และความงาม ในลีลาการเคลื่อนไหวที่สง่างาม คล่องแคล่ว เฉียบแหลม และอดทน เมื่อสิ้นสุดการต่อสู้อันยืดเยื้อ ปลาทั้งคู่อาจอยู่ในสภาพไม่น่ามอง เนื่องจากครีบถูกกัดขาดวิน หรือเกล็ดหลุด ผู้วิจัยจึงเกิดความประทับใจจึงนำรูปแบบมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยการยัดเอา ทฤษฎีทางด้านทัศนศิลป์มาใช้ในการออกแบบ รูปแบบผลงานคอมพิวเตอร์จกसानรูปแบบธรรมชาตินั้น ผู้วิจัย จึงได้นำมาถอดรูปแบบจากปลากัดโดยเลือกเอา ท่วงท่า ลีลา สีเส้น และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของปลากัด มาใช้ในการออกแบบโดยนำกระบวนการแนวคิดการออกแบบตกแต่ง/ความงาม (Decorative-aesthetic) มาใช้ควบคู่กับการออกแบบผลงาน มีการจัดองค์ประกอบโดยหาเน้นจุดสำคัญด้วยทิศทาง ทัศนียภาพ (Perspective) เพื่อให้ผลงานเกิดความเป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

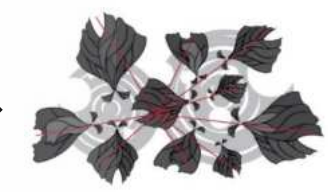
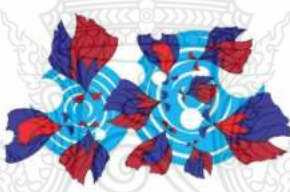
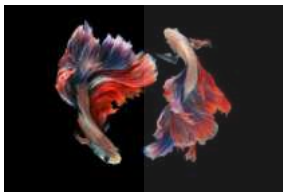
ภาพร่างแบบชุดที่ 5 การตัดทอน

ภาพที่ 4.13 แบบร่างที่ 1 การตัดทอน

ภาพที่ 4.14 แบบร่างที่ 2 การตัดทอน

ภาพที่ 4.15 แบบร่างที่ 3 การตัดทอน

แบบร่างคอมพิวเตอร์จากฐานรูปแบบธรรมชาติ เป็นนำเอาทฤษฎีการตัดทอนมาใช้ในรังสรรค์ โดยผู้วิจัยเลือกนำเอาจุดที่มีความน่าสนใจในปลาตัดเพื่อนำมาใช้ในการจัดวางออกแบบผลงานใหม่ ซึ่งในการออกแบบผลงานมีการนำเอาหลักการออกแบบ และองค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการสร้างสรรค์อีกด้วย โดยนำมาจัดวางในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม มีการจัดองค์ประกอบโดยหาเน้นจุดสำคัญด้วยทิศทางทัศนียภาพ (Perspective) เพื่อให้ผลงานเกิดความเป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ตารางสรุปการวิเคราะห์การสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์กราฟิกในรูปแบบธรรมชาติ	
รายการ	การวิเคราะห์การสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์กราฟิกในรูปแบบธรรมชาติ
ประเภท	คอมพิวเตอร์กราฟิก
รูปแบบ	ปลากัด
ที่มา	วัตถุประสงค์เพื่อการสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์กราฟิกในรูปแบบธรรมชาติเพื่อพัฒนาเทคนิคการนำเสนอโดยการนำใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และช่วยเพิ่มมูลค่าแก่เทคนิคการนำเสนอ
เนื้อหา	ที่มาและความสำคัญ การสร้างผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์กราฟิกในรูปแบบใหม่โดยการนำเทคนิคการนำเสนอมาใช้ในการสร้างสรรค์
เอกลักษณ์	ลวดลายปลากัด
ประโยชน์	เพื่อเพิ่มมูลค่าแก่เทคนิคการนำเสนอ ช่วยเสริมสร้างอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้บริโภค ได้ผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์กราฟิกในรูปแบบใหม่
ผลที่ได้รับ	สะท้อนถึงความอบอุ่น

ตารางที่ 4.4 ตารางสรุปการวิเคราะห์การสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์กราฟิกในรูปแบบธรรมชาติ

สรุปแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

แบบร่างคอมพิวเตอร์กราฟิกในรูปแบบธรรมชาติ เป็นการนำเอาอิริยาบถต่างๆของปลากัด เช่น การต่อสู้จะแผ่ครีบก ครีบก้น หู เหงือก และปล้องสี ทำให้ดูสง่าสวยงาม เป็นการต่อสู้ที่เร้าใจ ลีลาการเคลื่อนไหวที่สง่างาม คล่องแคล่ว เฉียบคม และอดทน ผู้วิจัยจึงเกิดความประทับใจจึงนำรูปแบบมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยการยึดเอาทฤษฎีการลอกเลียนแบบมาใช้ในการออกแบบ รูปแบบผลงานคอมพิวเตอร์กราฟิกในรูปแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยจึงได้นำมาถอดรูปแบบจากปลากัดโดยเลือกเอา ท่วงท่า ลีลา สี สัน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของปลากัดมาใช้ในการออกแบบโดยใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ นำมาผสมผสานกับกระบวนการแนวคิดการออกแบบตกแต่ง/ความงาม (Decorative-aesthetic) ใช้ควบคู่กับในการออกแบบผลงาน มีการจัดองค์ประกอบโดยหาเน้นจุดสำคัญด้วยทิศทางทัศนียภาพ (Perspective) เพื่อให้ผลงานเกิดความ เป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สร้างบรรยากาศสะท้อนถึงอารมณ์ ความรัก ความอบอุ่น โดยการ ใช้แสงที่พาดผ่านเส้นปลากัดออกมาสลับกับการบดบังบางช่วงบางตอนของตัวเส้นปลากัด ซึ่งจะเป็นการ ช่วยกระตุ้นความรู้สึกต่อตัวผลิตภัณฑ์

4.2 ผลการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานคอมพิวเตอร์กราฟิกฐานรูปแบบธรรมชาติ เป็นการสร้างผลงานคอมพิวเตอร์กราฟิกด้วยการผสมผสานขั้นตอน ขบวนการ และวิธีการร่วมกันระหว่างนวัตกรรมสมัยใหม่ และศิลปหัตถกรรม ผสมกับองค์ประกอบศิลป์ หลักการ ทฤษฎี ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้ค้นคว้าไว้ จึงทำให้ผลงานเกิดความเป็นเอกภาพและมีเอกลักษณ์เฉพาะตน

การคัดเลือกภาพแบบร่าง คอมพิวเตอร์กราฟิกฐานรูปแบบชาตินั้น ให้ผู้เชี่ยวชาญทำการคัดเลือกจำนวน 3 คน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรีดา บุญยรัตน์ คุณคมกฤษ บริบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดอกเตอร์ อรัญ วาณิชกร และใช้แบบประเมินในการคัดเลือกภาพร่าง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทำการคัดเลือกแบบร่างที่มีเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาแนวคิดการจัดองค์ประกอบ หลักการออกแบบ ทฤษฎี เพื่อนำมาทำแบบขยายเป็นผลงานจริง จากภาพร่างจำนวน 5 ชุดดังนี้ ชุดที่ 1 อิริยาบถการว่ายน้ำ ชุดที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์ ชุดที่ 3 อิริยาบถการพองสู้ ชุดที่ 4 อิริยาบถการต่อสู้ ชุดที่ 5 การตัดทอน โดยในแต่ละชุดจะมีชุดละ 3 รูปแบบ รวมเป็น 12 แบบ เพื่อคัดเลือกให้เหลือเพียง ชุดละ 1 แบบจะได้ทั้ง 5 แบบ เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงสร้างต้นแบบโดยผ่านขั้นตอนกระบวนการวิจัยดังนี้

แบบประเมินผลงานภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ			
ภาพแบบร่าง	ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤษ บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ชุดที่ 1 อิริยาบถการว่ายน้ำ			
	✓		✓
		✓	

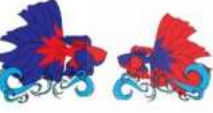
ตารางที่ 4.5 ตารางคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 1 อิริยาบถการว่ายน้ำ

แบบประเมินผลงานภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ			
ภาพแบบร่าง	ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤช บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ชุดที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์			
	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.6 ตารางคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์

แบบประเมินผลงานภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ			
ภาพแบบร่าง	ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤช บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ชุดที่ 3 อิริยาบถการพองตัว			
	✓		
		✓	✓

ตารางที่ 4.7 ตารางคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 3 อิริยาบถการพองตัว

แบบประเมินผลงานภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ			
ภาพแบบร่าง	ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤช บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ชุดที่ 4 อิริยาบถการต่อสู้			
	✓		✓

ตารางที่ 4.8 ตารางคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 4 อิริยาบถการต่อสู้

แบบประเมินผลงานภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ			
ภาพแบบร่าง	ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤช บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ชุดที่ 5 การตัดทอน			
	✓		
		✓	✓

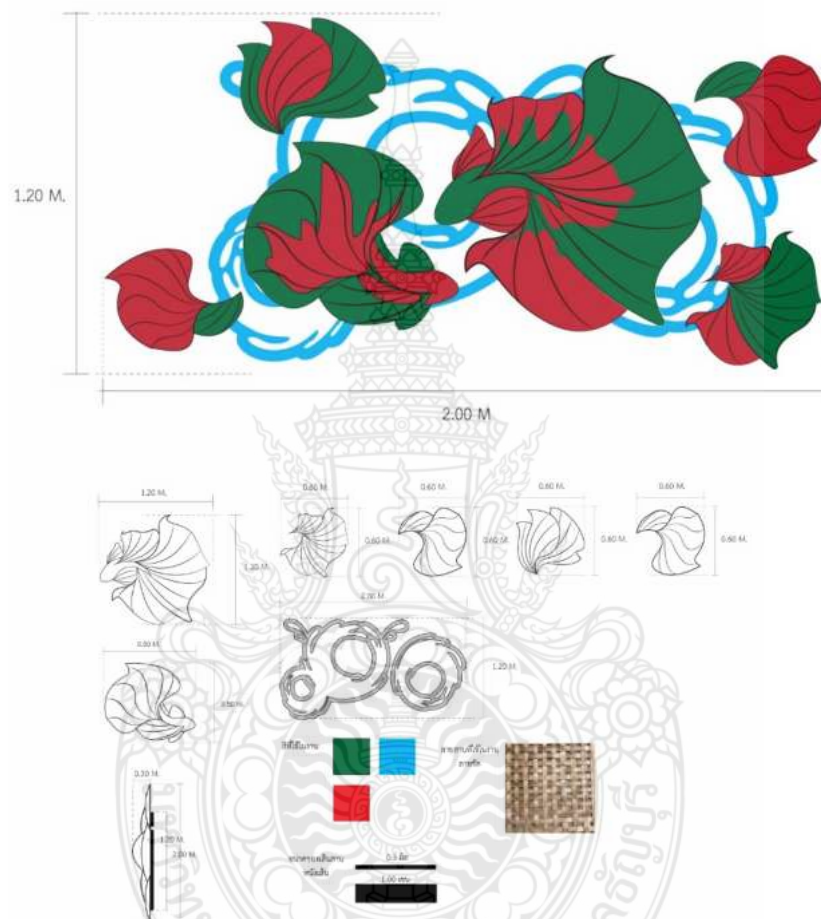
ตารางที่ 4.9 ตารางคัดเลือกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 5 การตัดทอน

สรุปตารางความคิดเห็นคัดเลือกแบบร่างจำนวน 5 ชุด โดยคัดเลือกแบบในแต่ละชุดออกมาชุดละ 1 แบบ เพื่อมาทำการสร้างต้นแบบทั้ง 5 ชุด เพื่อนำไปสร้างสรรค์ผลงาน โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทำการคัดเลือกและแนะนำข้อเสนอแนะในการนำไปพัฒนาต่อในการสร้างสรรค์ผลงาน มีดังนี้ ชุดที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ชุดที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์ มีการให้ความเห็นตรงกัน 3 ท่าน ว่าความเหมาะสมตามหลักองค์ประกอบของงานวิจัย ชุดที่ได้รับความนิยมรองลงมาเป็นอันดับสอง ชุดที่ 3

อิริยาบถการพองสู้ ชุดที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับสาม ชุดที่ 5 การตัดทอน ชุดที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับสี่ ชุดที่ 4 อิริยาบถการต่อสู้อยู่ และชุดที่ 1 ได้รับความสนใจเป็นอันดับที่ห้า อิริยาบถการว่ายน้ำ

สรุปผลการพบผู้เชี่ยวชาญการคัดเลือกแบบร่างภาพ

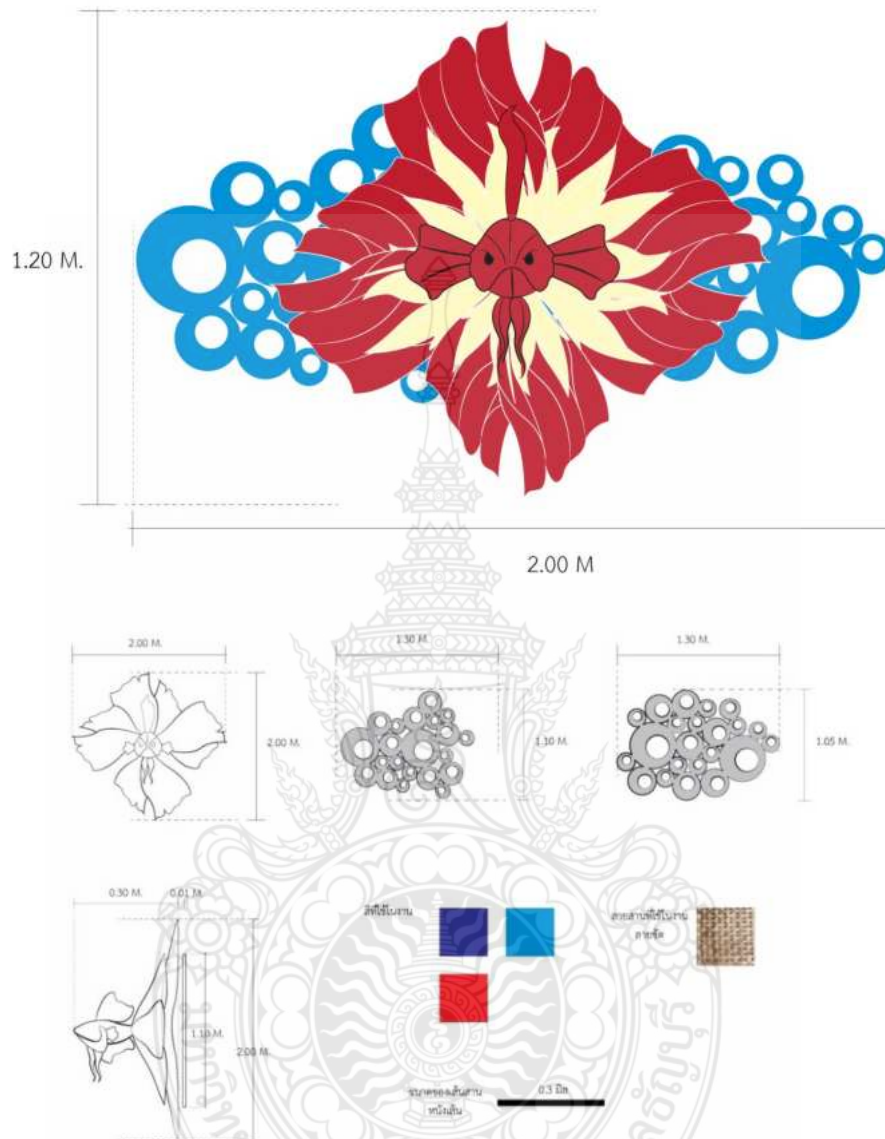
แบบร่างที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 1 ชุดที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์

ภาพที่ 4.16 แบบร่างภาพ อันดับ 1

สรุปแบบร่างที่ 1 การออกแบบพัฒนาและผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ รูปแบบอิริยาบถการผสมพันธุ์ เป็นรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญนิยมมากที่สุดในรูปแบบมีสอดคล้องกับด้านทฤษฎีและสามารถแสดงออกถึงอิริยาบถที่สำคัญของปลาได้มากที่สุด ในการใช้วัสดุเพื่อสร้างสรรค์นั้นผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำให้สร้างผลงานโดยให้มีช่องว่างจากการสานเพื่อให้เกิดความสว่างของแสงและปริมาณของแสงที่ต้องการจะให้ออกมาได้

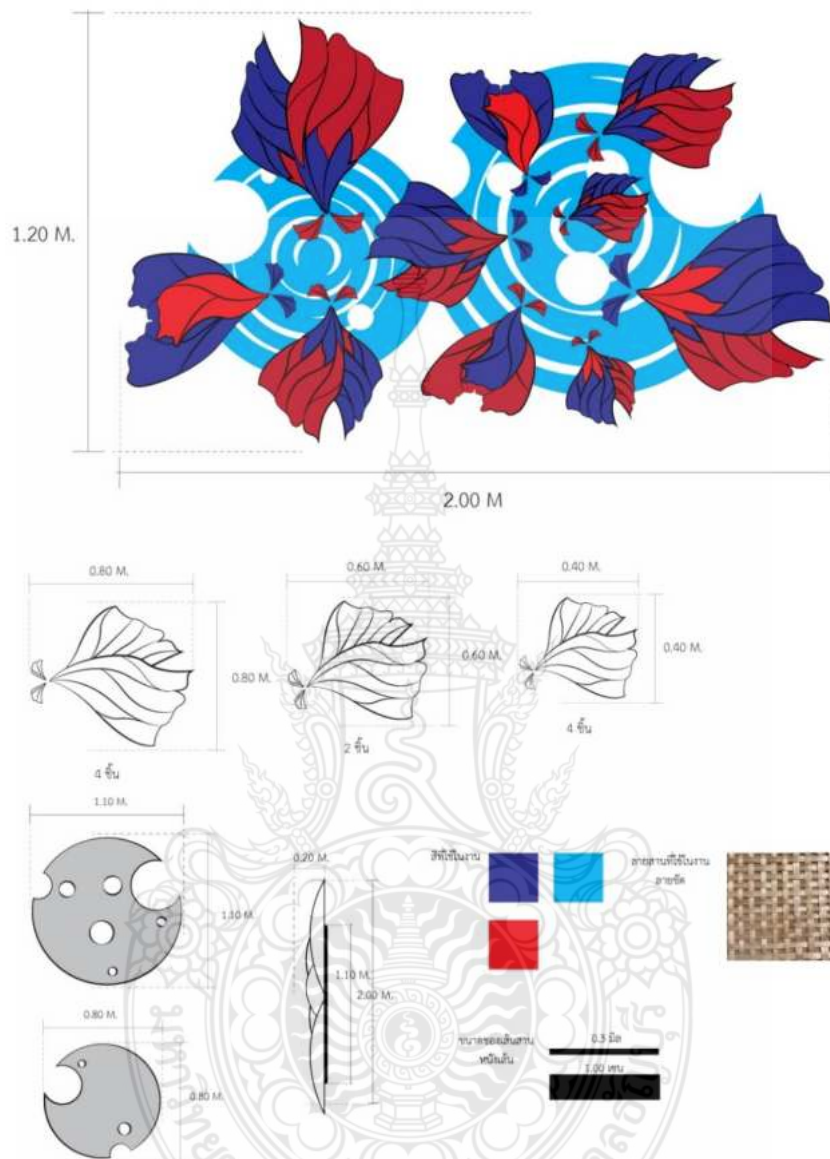
แบบร่างที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 2 ชุดที่ 3 อิริยาบถการพองตัว

ภาพที่ 4.17 แบบร่างภาพ อันดับ 2

สรุปแบบร่างที่ 2 จากการวิเคราะห์การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์โคมไฟจากสานรูปแบบธรรมชาติ รูปแบบอิริยาบถอิริยาบถการพองตัว ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำถึงการใช้สีและขนาดเส้นของในการสานที่สามารถให้ความรู้สึกถึงพลังในการต่อสู้ และจังหวะในการสานลายเพื่อสร้างความหลากหลายในการรับชมงาน

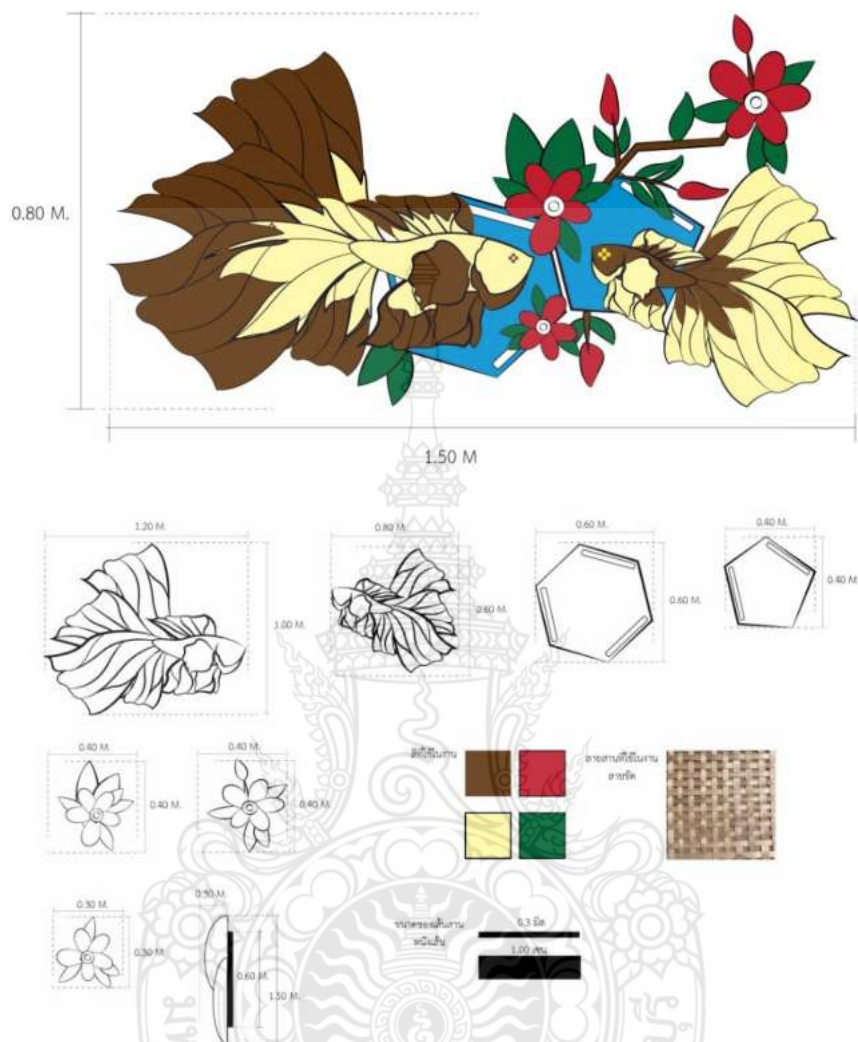
แบบร่างที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 3 ชุดที่ 5 การตัดทอน

ภาพที่ 4.18 แบบร่างภาพ อันดับ 3

สรุปแบบร่างที่ 3 จากการวิเคราะห์การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบ
 ธรรมชาติ รูปแบบการตัดทอน เน้นนำถึงการสร้างจุดเด่นในผลงานโดยใช้วัสดุที่แตกต่างกันเพราะ
 เนื่องจากรูปแบบผลงานมีความคล้ายคลึงกันทั้งหมด จึงทำให้ผลงานขาดความน่าสนใจ

แบบร่างที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 4 ชุดที่ 4 อิริยาบถการต่อสู้

ภาพที่ 4.19 แบบร่างภาพ อันดับ 4

สรุปแบบร่างที่ 4 จากการวิเคราะห์การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบ
ธรรมชาติรูปแบบอิริยาบถการต่อสู้ ขอเสนอแนะให้เลือกปรับใช้สีที่ใช้ในงาน

แบบร่างที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 5 ชุดที่ 1 อิริยาบถการว่ายน้ำ

ภาพที่ 4.20 แบบร่างภาพ อันดับ 5

สรุปแบบร่างที่ 5 จากการวิเคราะห์การออกแบบและพัฒนาเทคนิคไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ รูปแบบอิริยาบถในการว่ายน้ำของปลากัด ผู้เชี่ยวชาญแนะนำถึงเรื่องโครงสร้างรูปแบบที่มีความหยักโค้ง ที่มากทำให้ผลงานเกิดจุดบกพร่องขึ้นได้

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการจัดทำผลงานคอมพิวเตอร์กราฟิกฐานรูปแบบธรรมชาติ

การแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์ผลงานคอมพิวเตอร์กราฟิกฐานรูปแบบธรรมชาตินั้น ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้แสดงความคิดเห็นถึงเรื่องการใช้วัสดุที่มีความแตกต่างกันในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้สามารถนำมาใช้กับโครงสร้างที่ผู้วิจัยใช้ได้จริงและเกิดปัญหาในขณะสร้างสรรค์ผลงานให้น้อยที่สุด การใส่ใจเรื่องรายละเอียดหลังจากที่ทำจุดที่ใหญ่ๆแล้วจะเจอปัญหาตรงเรื่องการทำเส้นตั้ง ในบริเวณส่วนหัวส่วนโค้ง การสร้างลวดลายที่ทำให้ช่วยเกิดแสงและเงาในเวลาใช้งาน ผสมผสานกับการจัดองค์ประกอบ ในเรื่อง เส้น สี รูปแบบ รูปทรง และการจัดวางเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผลงาน และช่วยสร้างอารมณ์และความสุนทรีย์

เทคนิคจักษานเป็นเทคนิคที่มีการสะสมประสบการณ์การแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต คิดค้นเพื่อสนองความต้องการในด้านประโยชน์ใช้สอย ซึ่งกระบวนการจักษานนั้น เป็นการนำเอาวัสดุมาวางขัดต่อกันไปเรื่อยๆจนเป็นผืนแผ่น เพื่อให้เกิดแรงยึดกันระหว่างเส้น จึงนำเอาเทคนิคจักษานมาสร้างสรรค์อุปกรณ์เครื่องใช้สอย เพื่อความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต ปัจจุบันมีการนำเอาเทคนิคจักษานมายกระดับให้เป็น งานหัตถกรรมพื้นบ้าน ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆของภาครัฐ

การคัดเลือกลายสานที่ใช้ในการสร้างสรรค์			
ลาย	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทัศนศิลป์ ผศ.ปรีดา บุญรัตน์	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจักสาน คุณคมกฤษ บริบูรณ์	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านออกแบบ ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
1. ลายขัด 	✓	✓	✓
2. ลายทแยง 			
3. ลายขด 		✓	✓
4. ลายอสิระ 	✓		

ตารางที่ 4.10 ตารางคัดเลือกลายสานโดยผู้เชี่ยวชาญ

สรุปผลการคัดเลือกลายจักสานเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน ลายขัด ได้รับความนิยมมากที่สุด ลายขัดเป็นลายที่ใช้เริ่มต้นในการฝึกฝนทำงานจักสานและสะท้อนถึงความเป็นวิถีชีวิต มีความสอดคล้องและเนื้อหาเหมาะที่จะถูกนำมาใช้กับรูปแบบของผลงาน ทำให้ในการนำไปใช้เกิดความเหมาะสมมากที่สุดกับการสร้างสรรค์ผลงานเนื่องจากผลงานมีส่วนโครงสร้างแก้ว และการสานลายขดนั้นจะใช้ส่วนยึดที่น้อยกว่าลายอื่นๆ จึงทำให้ลายขดมีความเหมาะสมกับการสร้างสรรค์ผลงานมากที่สุด ส่วนลายสานที่ถูกคัดเลือกมีความนิยมเป็นลำดับ 2 คือลายขด ลายขดนั้นมีความอิสระในการขึ้นชิ้นงานเป็นการใช้เส้นแนวนอนในการขดต่อกันยาวไปเรื่อยๆจนกว่าจะเสร็จสิ้นขบวนการ ผู้วิจัยจึงได้ขอสรุปจากคำแนะนำของ

ผู้เชี่ยวชาญ จึงนำดีความต่อยอดโดยการใช้ ทฤษฎีการตัดทอนมาร่วมเพื่อให้เกิดความแปลกใหม่กับ เทคนิคจักสานเป็นการดึงเอาความโดดเด่นในด้านการมวธีการจักสาน โดยถอดเส้นแวนวนออกมาใช้ เพียงเส้นเดียว จึงจะทำให้ผลงานเกิดความเป็นเอกภาพและมีลักษณะเฉพาะตน

สรุปการวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

การคัดเลือกเป็นการใช้แบบประเมินภาพร่างเพื่อคัดเลือกภาพร่าง จำนวน 5 ชุด 12 รูปแบบให้ เหลือเพียงชุดละ 1 แบบ จำนวน 5 รูปแบบ ด้วยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนดังนี้

ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
ผศ.ปริดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤช บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ความคิดเห็นเรื่อง การสร้าง รูปแบบให้เกิดความน่าสนใจ สร้างจุดเด่นผลิตภัณฑ์โดยการ ใช้ลวดลาย วัสดุ ขนาดวัสดุที่ แตกต่างกัน การจัดจังหวะหา ช่องว่างในการสานเพื่อเป็นการ กำหนดทิศทาง ที่จะทำให้แสง ส่องผ่านออกมาจากตัวชิ้นงาน ใน ตอน เป ด ใ ช้ ง า น ของ ผลิตภัณฑ์	ความเห็นเรื่อง เทคนิคการสาน การเก็บรายละเอียดในส่วนของ ขอบชิ้นงานควรมีเทคนิคที่ต่าง กันเพื่อใช้เสริมความสวย งานและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของตัวชิ้นงาน การ เลือกใช้สีเพื่ อให้เกิดผลต่อ ผลงานทั้งในการเปิดใช้งานและ ปิดการใช้งานเพื่อให้ให้สีกว่า ผลงานได้ทำงานอยู่ตลอดเวลา การเลือกวัสดุที่ต่างกัน หรือ ลักษณะของวัสดุที่ไม่เหมือนกัน เช่นการใช้เส้นแบนหรือเส้น กลมเพื่อให้เกิดความแตกต่าง กันในผลงาน	ความคิดเห็นเรื่อง การตัดทอ รูปทรง โดยการดึงจุดเด่นของ ปลากัดมานำเสนอด้วยการ ลดหลั่นตัดทอน เพื่อสร้างจุด สนใจในผลงาน การขึ้นโมเดล เพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยการสร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์ สามมิติ เพื่ อจะได้นำไปใช้ พัฒนาในการขึ้นต้นแบบ โดยจะ เห็นจุดเด่นจุดด้อยได้ง่ายกว่า แบบร่างในแผ่นกระดาษ

ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

ภาพที่ 4.21 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญ

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในการคัดเลือกแบบร่าง การสร้างสรรค์ผลงานมีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนของการสร้างจุดหน้าสนใจให้มากกว่าหนึ่งจุด และการเลือกใช้วัสดุที่ต่างกันอย่างออกไปเพื่อไม่ให้ผลงานเกิดความไม่น่าสนใจ ข้อควรระวังในการใช้เทคนิคด้วยรูปแบบที่มีความซับซ้อนอาจจะทำให้ผลงานออกมาไม่สวยงามเกิดจุดข้อเสียได้ คอมพิวเตอร์งานรูปแบบธรรมชาตินั้น ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้คำแนะนำถึงเรื่องการใช้วัสดุที่มีความแตกต่างกันในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้สามารถนำมาใช้กับโครงสร้างที่ผู้วิจัยใช้ได้จริงและเกิดปัญหาในขณะสร้างสรรค์ผลงานให้น้อยที่สุด การใส่ใจเรื่องรายละเอียดหลังจากที่ทำจุดที่ใหญ่ๆแล้วจะเจอปัญหาตรงเรื่องการทำเส้นตั้ง ในบริเวณส่วนหัวส่วนโค้ง การสร้างลวดลายที่ทำให้ช่วยเกิดแสงและเงาเมื่อใช้งาน การใช้หลักการทางทัศนศิลป์ให้มีส่วนร่วม ในเรื่อง เส้น สี รูปแบบ รูปทรง และการจัดวางเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผลงาน และช่วยสร้างอารมณ์และความรู้สึกต่อการใช้งานของผู้บริโภค

การวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จากเทคนิคจักษุแบบธรรมชาติ

การสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์เทคนิคการขึ้นโครงสร้างเป็นการใช้เทคนิคการเชื่อม การตัดเหล็ก ซึ่งคอมพิวเตอร์จะเป็นรูปแบบติดผนังประดับตกแต่งด้วยกระบวนการจักษุ โดยการสร้างสรรค์ผลงานจะยึดถึงความงาม ความปลอดภัย ประโยชน์ใช้สอย ง่ายต่อการติดตั้งและการนำไปใช้งาน

3.1 อารมณ์และความรู้สึก การสร้างสรรค์ผลงานผู้วิจัยคำนึงถึงการนำไปใช้งานโดยการกำหนดทิศทางและปริมาณของแสงที่ส่องสว่างผ่านตัวคอมพิวเตอร์ ที่ตกแต่งด้วยเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดช่องว่างทำให้แสงผ่านออกมา ช่วยสร้างบรรยากาศ กระตุ้นอารมณ์ ความรัก ความอบอุ่นแก่ผู้บริโภค

3.2 ลักษณะภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ เป็นการนำเอาภูมิปัญญาทางด้านศิลปหัตถกรรมจักษุ มาผสมผสานกับกระบวนการเทคนิคสมัยใหม่ด้วยการเชื่อมเพื่อขึ้นโครงสร้าง เป็นการถ่ายทอดและพัฒนา ความเป็นภูมิปัญญาจักษุ และยังเป็นการสนับสนุนส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าแก่ภูมิปัญญาหัตถกรรมจักษุ

3.3 รูปแบบธรรมชาติในผลงาน เป็นการนำเอาอิริยาบถธรรมชาติของปลากัดมาใช้ตั้งต้นในการออกแบบสร้างสรรค์รูปแบบของผลงาน เนื่องด้วยอุปนิสัยของปลากัดเป็นปลานักสู้ และมีความงามในการต่อสู้ด้วยจังหวะลีลาและสีสันทันที่มีความสวยงาม ปัจจุบันมีการพัฒนาสายพันธุ์และส่งเสริมผลักดันให้เป็นปลาประจำชาติของไทย

3.4 ทฤษฎี ศิลปะการลอกเลียนแบบ (Art as Imitation) การทำซ้ำในสิ่งที่มีอยู่เดิมเป็นรูปลักษณะที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสกัน (ชูลูด นิยมเสมอ, 59, น.9) เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่เลียนแบบอิริยาบถต่างๆของธรรมชาติปลากัด ด้วยการมองเห็นด้วยตาจึงนำมาถอดรูปแบบจัดองค์ประกอบในรูปแบบเฉพาะ โดยใช้หลักทัศนธาตุ มาควบคุมในการสร้างสรรค์รูปแบบคอมพิวเตอร์จักษุ

ภาพที่ 4.22 ภาพแสดงอิริยาบถต่างๆของปลากัด

ที่มา pinterest, tokyoartbeat, apichaiphotography

3.5 ทฤษฎี การแทนที่ด้วยสิ่งใหม่ (Substitute) การนำเอาวัสดุทดแทนมาใช้ในการสร้างสรรค์ จากเดิมเป็นการใช้วัสดุจากธรรมชาติผู้วิจัยได้ทดสอบปรับเปลี่ยนเป็นวัสดุสังเคราะห์ เพื่อเป็นการทดแทนจากวัสดุที่ใช้แล้วหมดไป แต่ยังคงอนุรักษ์ความงามของงานศิลปะหัตถกรรมจักสานไว้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

3.6 ทฤษฎีการเน้นความสำคัญ (Emphasis) เป็นการเน้นความสำคัญของผลงาน เพื่อให้ผลงานเกิดจุดสนใจ เป็นการบังคับให้เกิดมุมมองในผลงานจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในผลงาน ด้วยจังหวะและรูปทรงที่ทำการสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานเกิดความเป็นเอกภาพอันหนึ่งอันเดียวกัน

ภาพที่ 4.23 ภาพแสดงทิศทางการเน้นจุดสำคัญ

3.7 การสร้างต้นแบบโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

เทคนิคการสร้างสรรค์โคมไฟ เทคนิคการขึ้นโครงสร้างและการสร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งตัวโคมไฟจักสานนั้นมีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงาน เนื่องจากการสร้างผลงานต้องคำนึงถึงความแข็งแรงทนทานและสะดวกแก่การบำรุงรักษา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

เทคนิคการขึ้นโครงสร้าง เทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานเป็นการใช้กรรมวิธีการเชื่อมและการตัดเหล็ก ในส่วนของการตัดเหล็กนั้นจะตัดในส่วนที่กำหนดให้มีส่วนเว้าและส่วนโค้งเพื่อให้ผลงานเกิดมิติในส่วนนั้นๆ การเชื่อมเป็นใช้ความร้อนเพื่อทำให้เกิดการประสานกันของเหล็กที่ตัดเตรียมไว้

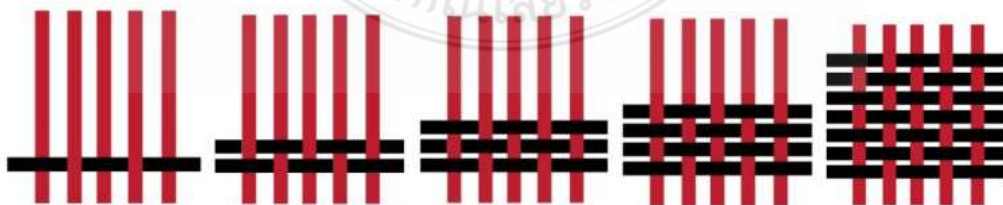
ภาพที่ 4.24 การเชื่อมเหล็ก

เทคนิคการตกแต่งโคมไฟ เป็นการนำเอาเทคนิคทางด้านภูมิปัญญาศิลปหัตถกรรมการจักสาน มาใช้ในประดับตกแต่งตัวโคม เพื่อให้ในการบดบังและเกิดลวดลายจากแสงไฟที่จะสาดส่องผ่านออกมา ระหว่างช่องว่างของลายสาน ช่วยสร้างบรรยากาศและความงามเมื่อแสงไฟตกกระทบบนพื้นผนังของห้อง นั้นๆ ในขั้นตอนการสานลายขัด จัดเป็นลายแม่บทของการสานที่เก่าแก่ที่สุดของมนุษย์เริ่มรู้จักการจัก สาน เช่น การนำไม้มาขัดเพื่อเป็นขอบเขตของบ้านหรือทำเป็นรั้ว ลายขัดเกิดจากการขัดกันของเส้น ตอกในแนวตั้งและแนวนอนอย่างละเส้นด้วยการขัด

ภาพที่ 4.25 เส้นแนวตั้งและเส้นแนวนอน

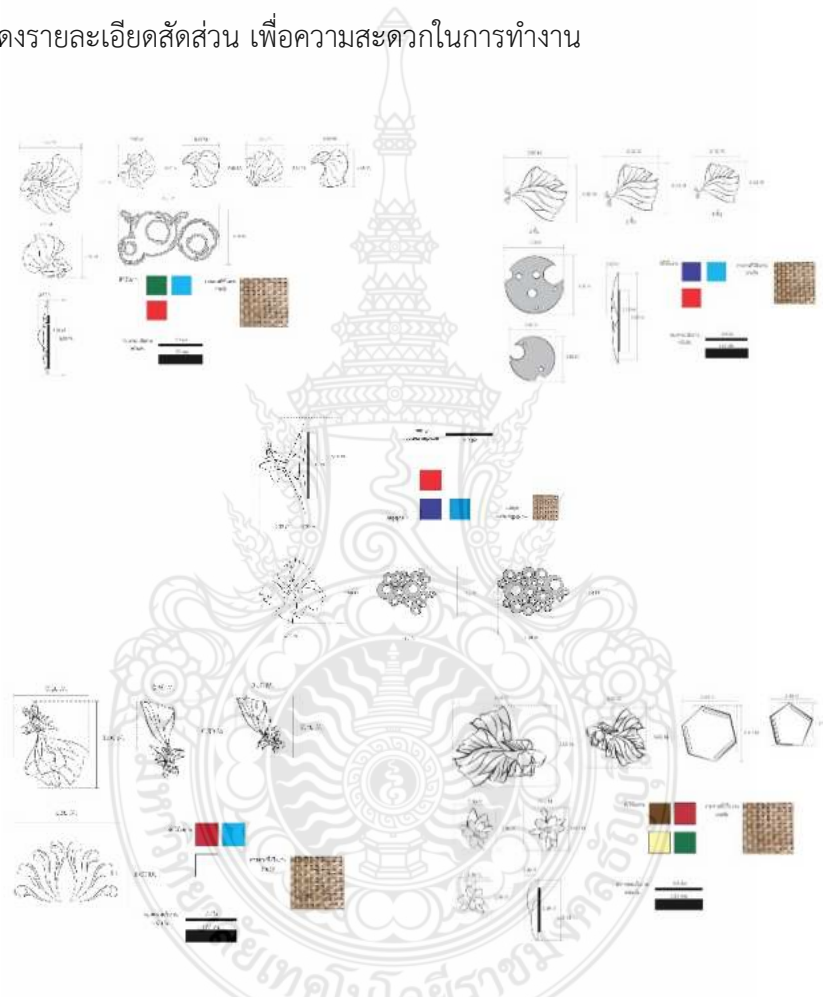
วิธีการสานลายจะยกเส้นตอก 1 เส้น ช่ม 1 เส้น สลับกันเรื่อยไป จนกว่าจะสำเร็จ การสานลาย ขัดหนึ่งมี 2 แบบ ลายขัดชิดและลายขัดโปร่ง

ภาพที่ 4.26 ขั้นตอนการสานที่ 1 และเส้นที่ 2

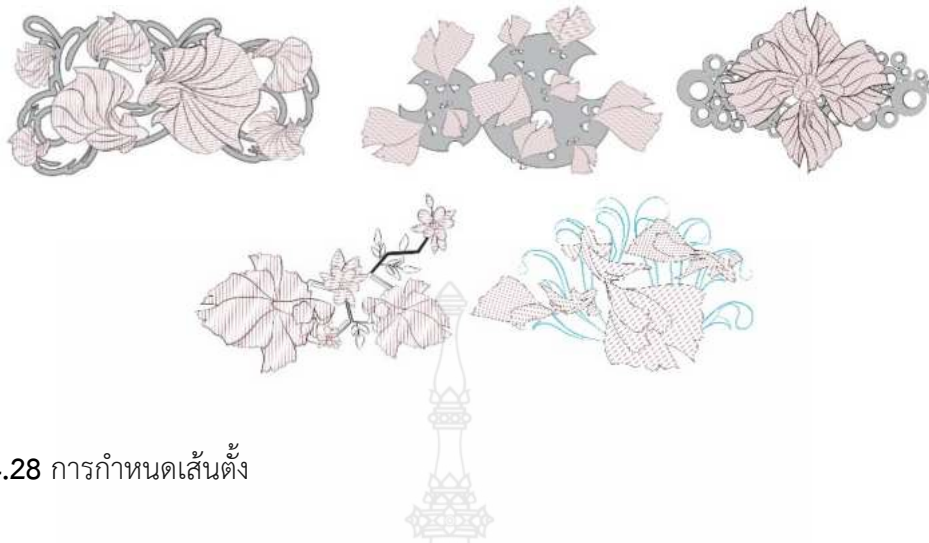
3.8 การสร้างแบบ เป็นการกำหนดรูปแบบผลงานโดยการร่างแบบ ซึ่งการสร้างแบบมีส่วนสำคัญอย่างมาก เป็นการทำขึ้นเพื่อใช้แสดงรายละเอียดในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้ผลงานออกมาตามความต้องการมากที่สุด และยังช่วยให้มองเห็นถึงข้อเสียจากการสร้างผลงานได้ การสร้างแบบในผลงานคอมพิวเตอร์จกสานสามารถจำแนกได้ 2 ขบวนการดังนี้ ขบวนการที่ 1 การสร้างแบบเพื่อขึ้นโครงสร้าง ส่วนที่ 2 การสร้างแบบเพื่อกำหนดลวดลายจกสาน

ส่วนที่ 1 การสร้างแบบเพื่อขึ้นโครงสร้าง ดำเนินการโดยใช้ร่างแบบ ด้วยการกำหนดจุดแสดงรายละเอียดสัดส่วน เพื่อความสะดวกในการทำงาน

ภาพที่ 4.27 การแสดงรายละเอียดเพื่อนำไปขึ้นโครงสร้าง

ส่วนที่ 2 การสร้างแบบเพื่อกำหนดลวดลายจกสาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดจุดเส้นตั้ง เนื่องจากเส้นตั้งเป็นเส้นที่มีความจำเป็น ลายสานออกมาได้หรือไหมนั้นขึ้นอยู่กับ ขบวนการดำเนินงานโดยการร่างแบบเส้นตั้งนั้น มีความจำเป็นในการกำหนดรูปแบบลวดลายก่อนการเริ่มงานทุกครั้ง

ภาพที่ 4.28 การกำหนดเส้นตั้ง

3.9 การผลิตไหมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและศึกษากระบวนการการผลิตเพื่อนำมาวางแผนในการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป ผลงานไหมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาตินั้นได้สรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและแบบสำรวจความพึงพอใจในผลงาน เพื่อนำมารวบรวมประมวลผลการผลิตสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

3.9.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์

3.9.2 การเตรียมแบบเพื่อขึ้นโครงสร้าง

3.9.3 การขึ้นโครงสร้าง

3.9.4 การตกแต่งไหมไฟด้วยเทคนิคจักสาน

3.9.5 การจัดวางตำแหน่งไฟเพื่อให้แสงสว่าง

3.9.6 ผลงานสำเร็จไหมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

การเตรียมวัสดุอุปกรณ์

การเลือกใช้วัสดุ และอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานผู้วิจัยทำการคัดเลือกจากการใช้หลักการออกแบบโดยคำนึงถึงความคงทนในการนำมาใช้งาน และง่ายต่อการดูแลรักษา หรือซ่อมแซม ผู้วิจัยเลือกใช้ลวดชุบสังกะสี ขนาด 1.2 มิลลิเมตรใน ซึ่งมีพอดี้ง่ายต่อการดัดขึ้นรูปแบบโครงสร้างและใช้เหล็กสี่เหลี่ยม ในการทำส่วนยึดหลังเพื่อประคองชิ้นงานไม่ให้เกิดความอ่อนตัว วิธีการเลือกลวดและเหล็กในการขึ้นโครงสร้างดังนี้

1. เลือกจากความหนาของลวดและเหล็ก

2. การอยู่ตัวเวลาถูกดัด

3. สามารถใช้เทคนิคการเชื่อมเพื่อการประสานกันได้

ภาพที่ 4.29 ลวดสังกะสี ขนาด 1.2 มิลลิเมตร

ภาพที่ 4.30 เหล็กเส้นเหล็ยม ขนาด 4 หนุนตัน

ผู้วิจัยได้เลือกใช้หนังสือเส้นเทียม และไหมพรม ในการสร้างสรรค์ผลงาน เนื่องจากมีความคงทน และยืดหยุ่นเหมาะกับการนำมาสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 4.31 หนังสือเส้นเทียม

ภาพที่ 4.32 ไหมพรม

อุปกรณ์ที่ใช้ในการ ตัด ต่อ ห่อ หุ้ม เป็นอุปกรณ์ทั่วไปที่ใช้งานในชีวิตประจำวันและอุปกรณ์เครื่องมือช่างที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เช่น กาว กรรไกร คัตเตอร์ เครื่องเชื่อมเหล็ก เป็นต้น

ภาพที่ 4.33 คัตเตอร์และใบคัตเตอร์

ภาพที่ 4.34 กรรไกรตัดผ้า

ภาพที่ 4.35 เจ็มเย็บหนัง

ภาพที่ 4.36 ครีมชนิดต่างๆใช้ในการตัด และตัดโครงสร้าง

ภาพที่ 4.37 หินเจีย ใช้ในการตัดแต่งผลงาน

ภาพที่ 4.38 ตู้เชื่อมเหล็ก

ภาพที่ 4.39 ลวดเชื่อม

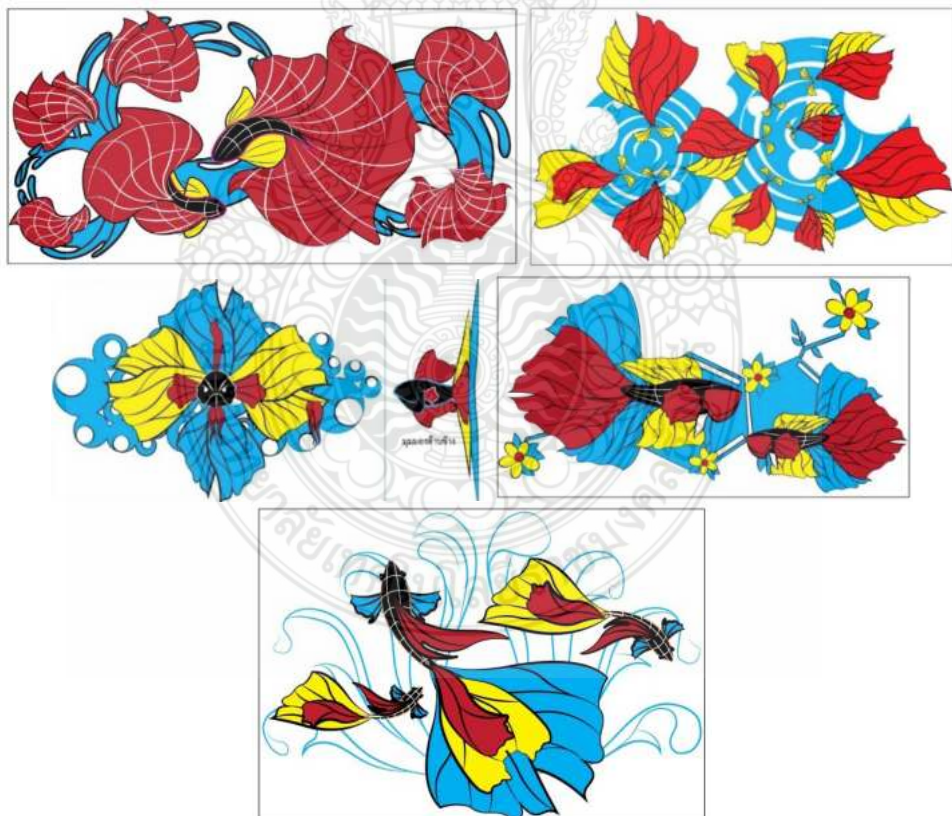
ภาพที่ 4.40 อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัย

ภาพที่ 4.41 สีสเปรย์สำหรับรองพื้นโครงสร้าง

การเตรียมแบบเพื่อขึ้นโครงสร้าง

การเตรียมแบบ การดำเนินงานการขึ้นโครงสร้างนำแบบที่ผู้เชี่ยวชาญทำการคัดเลือกมาเขียนลายด้วยโปรแกรมในคอมพิวเตอร์เพื่อทำการขยายแบบเท่าจริงตามที่ผู้วิจัยกำหนด โดยกำหนดจุดส่วนเว้าส่วนโค้งด้วยสีที่แตกต่างกันเพื่อลดการสับสนและสะดวกจึงนำภาพส่งพิมพ์ภาพบนผ้าใบเพื่อนำมาใช้เป็นแบบในการขึ้นโครงสร้าง

ภาพที่ 4.42 แบบเพื่อใช้ในการขึ้นโครงสร้าง

การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

การขึ้นโครงสร้าง

การขึ้นโครงสร้าง นำแบบที่จัดพิมพ์มาแล้วเสร็จมาเป็นต้นแบบเพื่อทำการวัดขนาดเพื่อทำการตัดเหล็กและนำมาตัดให้ได้ตามรูปในแต่ละส่วนนั้นๆ เมื่อได้เหล็กตามที่ต้องการจึงนำมาทำการประกอบกัน โดยเทคนิคการเชื่อมหรือการอ็อกเหล็ก เป็นการหลอมละลายเหล็กให้ติดกัน โดยอาศัยความร้อนจากการอาร์ค (Arc) ที่เกิดขึ้นระหว่างโลหะกับลวดเชื่อม ทำปฏิกิริยากันด้วยอุณหภูมิความร้อนที่สูงซึ่งจะทำให้เหล็กที่ถูกเชื่อมหลอมละลายพร้อมกับปลายของลวดเชื่อม จนกลายเป็นเนื้อเดียวกัน เมื่อได้โครงสร้างแล้วจึงนำไปทำสีเพื่อป้องกันการผุกรุดของชิ้นงานโครงสร้าง ขั้นตอนการขึ้นโครงสร้างมีดังนี้

1) การวัด การวัดลวดเพื่อหาความยาวของลวดในการนำมาใช้ในการขึ้นโครงสร้าง ผู้วิจัยทำการวัดโดยการทาบกับแบบจริงที่สั่งพิมพ์ ซึ่งการวัดลวดเพื่อตัดทำโครงสร้างจะแบ่งเป็นการวัด 2 แบบคือ

1. การวัดพอดีแบบจะเป็นการวัดเพื่อขึ้นโครงสร้างที่ไม่มีความนูนสูง ซึ่งการวัดในรูปแบบนี้จะทำให้ได้ลวดออกมามีความพอดีกับแบบที่ต้องการ

2 การวัดให้เลยแบบจะเป็นการวัดเพื่อขึ้นโครงสร้างในจุดที่มีความนูนสูง ซึ่งการวัดรูปแบบนี้เป็นารวัดเพื่อเผื่อในส่วนนูนสูง เพื่อที่จะนำไปทำการตัดและทำให้การตัดลวดไม่สั้นเกินไปสำหรับนำไปตัดเพื่อให้เกิดความนูนในขั้นตอนต่อไป การวัดเลยแบบนี้จะทำการวัดให้เกินออกมาประมาณ 30 เซนติเมตร เพื่อให้ได้ความจุذنูนสูงตามที่ต้องการ

ภาพที่ 4.43 การวัดแบบพอดีและเลยแบบ

2) การตัดและตัดเหล็ก

1 การตัดลวด นั้นเมื่อวัดได้ขนาดตามที่ต้องการจึงทำการมาร์คตำแหน่งที่จะตัดเพื่อให้เกิดความแม่นยำมากที่สุด ผู้วิจัยเลือกใช้คีมตัดลวดหรือคีมตัดเหล็กในการตัด

ภาพที่ 4.44 การตัดลวด

3) การตัดลวด เมื่อตัดลวดเสร็จแล้วจึงนำมาทำการตัด โดยการให้คีมปากจิ้งจกเพื่อช่วยทุ่นแรงในการตัดส่วนโค้งในส่วนที่เล็กๆ หรือการตัดลวดเพื่อให้เกิดความตรง ซึ่งยากต่อการใช้มือในการตัด

ภาพที่ 4.45 การตัดในส่วนโค้ง ส่วนตรง ส่วนกลม

4) การประกอบโครงสร้างด้วยการเชื่อม นำลวดที่เตรียมไว้ที่ได้ทั้งหมดมาวางตามแบบที่พิมพ์เพื่อลดการสับสนในการขึ้นโครงสร้าง เมื่อวางลวดตามแบบที่ต้องการเสร็จแล้วจึงทำการเชื่อมไล่ไปที่ละจุดจนครบหมดทุกจุด

ภาพที่ 4.46 การเชื่อม และวางตำแหน่งเพื่อทำการเชื่อม

5) การเจียรเก็บรอยเชื่อมเพื่อตกแต่งผลงาน การเก็บรอยเชื่อมด้วยการเจียรเป็นขั้นตอนหลังจากการเชื่อม เพื่อเก็บรายละเอียดจากรอยเชื่อมและเศษสเก็ดไฟที่ติดอยู่ที่ผลงานจากการเชื่อม

ภาพที่ 4.47 การเจียรเพื่อเก็บรายละเอียด

6) การทำสี

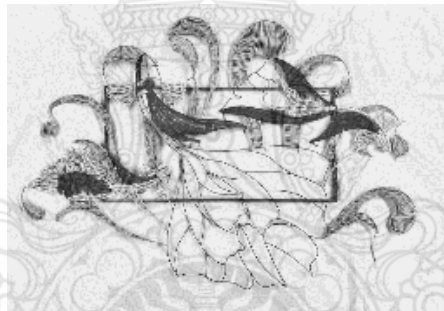
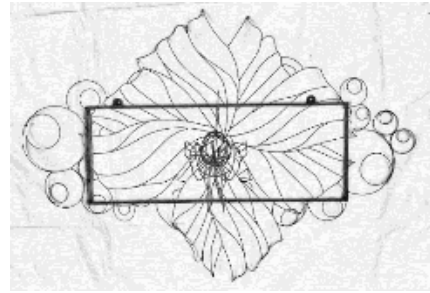
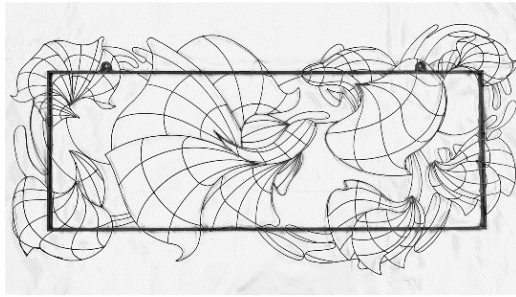
การทำสีโครงสร้างผลงานนั้นเป็นเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการทำโครงสร้างหลังจากขั้นตอนทุกอย่างสมบูรณ์แล้ว เป็นการทำสีเพื่อป้องกันการกัดกร่อนของสนิม โดยก่อนการทำสีจะทำการเก็บรายละเอียดด้วยแปรงลวดทองเหลืองอีกทีแล้วตามด้วยการทำความสะอาดด้วยภาพชุบน้ำพอมืดแล้วจึงนำมาเช็ด เพื่อกำจัดเศษฝุ่นเล็กๆที่เกาะอยู่กับผลงาน

ภาพที่ 4.48 การทำความสะอาดด้วยแปรงลวดและการทำความสะอาดด้วยผ้าชุบน้ำ

ภาพที่ 4.49 การทำสี

ภาพที่ 4.50 โครงสร้างเสร็จสมบูรณ์

การตกแต่งผลงาน

การตกแต่งผลงานที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 1 ชุดที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์

เป็นผสมผสานเทคนิคทั้ง 3 เทคนิคที่กล่าวมาข้างต้นแล้วมาในใช้งานชิ้นนี้เป็นการจัดองค์ประกอบใหม่ในการใช้เทคนิคที่แต่งกันเข้ามาผสมผสานในชิ้นงานหนึ่งชิ้น ซึ่งจะมีทั้งการสาน การประดับด้วยอคริลิกมิลเลอร์ และการเย็บหนัง มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้

เทคนิคจักสาน

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมหนังเส้นที่จะใช้ถักวัดความหนาความยาวให้ได้ตามที่ต้องการ ทำการปาดปลายเส้นทั้งสองด้าน การปาดปลายเส้นนั้น จะไม่ทำให้หนังเส้นที่เกิดจากต่อแล้วมีความหนาจนเกินไป

ภาพที่ 4.51 การปาดหนังเส้น

ขั้นตอนที่ 2 นำปลายที่ปาดไว้ด้านใดด้านหน้ามาทำการคอมโครงสร้างที่จะทำการสาน โดยให้ปลายของหนังเส้นยาวเลยโครงสร้างมาเพื่อจะทำการทากาว และนำไปประกบติดกันเพื่อไม่ให้หนังเส้นเกิดการเคลื่อนตัวในขณะทำการสานเส้นตั้ง

ภาพที่ 4.52 การเริ่มเพื่อทำการสานเส้นตั้ง

ขั้นตอนที่ 3 ทำการถักโดยถักในรูปแบบ สลับฟันปลา แต่การถักผู้วิจัยจะทำการม้วนหนังเข้ากับโครงสร้างก่อนหนึ่งรอบเพื่อเป็นการยึดหนังเส้นไม่ให้เกิดการเคลื่อนที่ และเพื่อให้เกิดช่องว่างเพื่อที่จะนำเส้นนอนมาทำการต่อไป

ภาพที่ 4.53 การยึดเส้นตั้งกับโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 4 การเดินเส้นนอน เป็นการเดินเส้นซัดระหว่างเส้นตั้งกับเส้นนอน โดยสลับกันในรูปแบบ เส้นนอนอยู่ล่าง เส้นตั้งอยู่บน และเส้นนอนอยู่บน เส้นตั้งอยู่ล่าง ทำแบบนี้สลับกันต่อไปเรื่อยๆจนผลงานเสร็จสมบูรณ์

เทคนิคการประดับด้วยอคริลิคมิลเลอร์

การเตรียมแบบ เป็นการร่างภาพเพื่อกำหนดขนาดของชิ้นงานที่จะทำการตัดลงบนแผ่นอคริลิคมิลเลอร์ด้วยเครื่องเลเซอร์ โดยการกำหนดขนาดและรูปแบบชิ้นงานเพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

ภาพที่ 4.54 ทำแบบเพื่อแยกส่วนชิ้นงานเพื่อนำไปตัด

ภาพที่ 4.55 อคริลิคที่ถูกตัดสำเร็จเพื่อนำไปติดตั้งบนชิ้นงาน

เทคนิคการเย็บหนัง

ผู้วิจัยจะวัดขนาดเพื่อทำการตัดแพทเทิร์นบนกระดาษเพื่อที่จะนำไปวางเป็นแบบตัดบนชิ้นหนังและจึงนำไปติดตั้งบนชิ้นงานบริเวณขอบของชิ้นงานด้วยการเย็บขอบหนังยึดเข้ากับโครงสร้างหลัก ด้วยการถักเคเบิล

ภาพที่ 4.56 การสร้างแพทเทิร์นเพื่อนำไปตัดแผ่นหนัง

การจัดวางตำแหน่งไฟเพื่อให้แสงสว่าง

ผู้วิจัยทำการติดตั้งไฟขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในตำแหน่งที่จะทำให้เกิดแสงที่กะทบกับชิ้นงานเพื่อให้เกิดที่ผ่านลายสาน ทำให้เงาได้เกิดลวดลายจักสานจากที่ผู้วิจัยสานด้วย

ภาพที่ 4.57 การวางตำแหน่งไฟ

งานสำเร็จ

ภาพที่ 4.58 ผลงานสำเร็จขั้นที่ 1 การนำไปใช้

การตกแต่งผลงานที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 2 ชุดที่ 2 อิริยาบถการพองตัว

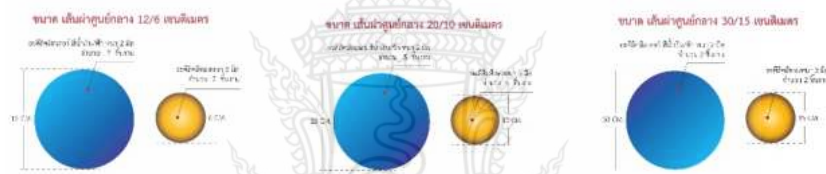
เทคนิคจักสาน

เทคนิคจักสานเป็นการใช้กระบวนเดียวกับแบบที่ 1 เป็นการสานไขว่กันไปมาสลับฟันปลา เพื่อให้เกิดช่องว่างในการให้แสงส่องผ่านออกมาจากโคมไฟ

เทคนิคการประดับกระจก

เทคนิคประดับกระจกเป็นการนำเอาวัสดุอะคริลิกที่มีความมันเงามาใช้เพื่อตกแต่งผลิตภัณฑ์ ทำให้เกิดความหลากหลายของวัสดุที่ใช้ในการตกแต่งชิ้นงาน ซึ่งเป็นเทคนิคที่มีความคล้ายคลึงกันกับเทคนิคการประดับกระจก และเป็นการตกแต่งขึ้นโดยการใช้น้ำมันผสมสานกันกับ ระหว่างเทคนิคจักสาน เทคนิคการทำปอมๆ เทคนิคการติดกระจก

ขบวนการที่ 1 จัดทำแบบ เป็นภาพร่างเพื่อกำหนดขนาดของชิ้นงานที่จะทำการตัดลงบนแผ่นอะคริลิกมิลเลอร์ด้วยเครื่องเลเซอร์

ภาพที่ 4.59 แบบร่างชิ้นส่วนที่จะทำการตัดด้วยเครื่องเลเซอร์

ขั้นตอนที่ 2 การนำไปประกอบ นำชิ้นส่วนที่ได้จากตัดด้วยเครื่องเลเซอร์มาทำการเจาะเพื่อหาตำแหน่งสายไฟ นำพาสตุมารองได้อคิลิกระหว่างสองแผ่น เพื่อที่จะได้ทำการซ่อนไฟไว้ได้แผ่นอคิลิทั้งสองติดตั้งลงบนชิ้นงานด้วยการยึดติดกับโครงสร้างด้วยกาวอีพอกซี

ภาพที่ 4.60 แผ่นนอกรีตที่ได้จากการตัดด้วยเลเซอร์

การจัดวางตำแหน่งไฟเพื่อให้แสงสว่าง

ผู้วิจัยทำการติดตั้งไฟขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในตำแหน่งที่จะทำให้เกิดแสงที่กะทบกับชิ้นงานเพื่อให้เกิดที่ผ่านลายสาน ทำให้เงาได้เกิดลวดลายจากสานจากที่ผู้วิจัยสานด้วย

ภาพที่ 4.61 การวางตำแหน่งไฟ

งานสำเร็จ

ภาพที่ 4.62 ผลงานสำเร็จขั้นที่ 2 การนำไปใช้

**วัสดุที่นำมาใช้ในการตกแต่งผลงานที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 3 ชุดที่ 5 การตัดทอน
การตกแต่งด้วยเทคนิคจักสานและเทคนิคการทำปอมๆ**

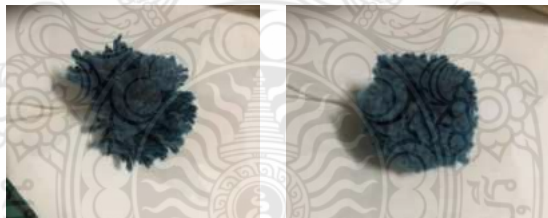
การตกแต่งด้วยเทคนิคจักสานนั้นเป็นกระบวนการขั้นตอนเดียวกันกับขั้นที่ 1 ซึ่งแต่ในขั้นที่ 2 นี้มีการจัดวางลายให้ถักไปในทิศทางเดียวกันของแต่ละกลุ่มสีที่ใช้

การทำปอมๆ เป็นการใช้วัสดุที่มีลักษณะเป็นเส้นยาวมาใช้ในการตกแต่ง แต่เป็นการใช้เทคนิคการทำปอมๆ เพื่อใช้ตกแต่งในส่วนที่ไม่ได้ทำการสาน

ขั้นตอนการทำปอมๆ เริ่มจากการเตรียมแบบที่จะนำไหมพรมม้วนโดยแบบที่จะนำไปม้วนไหมพรมนั้นจะต้องมีขนาดใหญ่กว่าขนาดของลูกปอมๆ ประมาณ 2-3 เซนติเมตร เพื่อที่เวลาตัดไหมพรมแล้วปอมจะเกิดความฟูและความหนาแน่นและได้ขนาดความกว้างตามที่ต้องการ เพื่อให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างวัสดุและเทคนิคกระบวนการในการตกแต่งผลงานขั้นที่ 2

ภาพที่ 4.63 การเตรียมแบบที่จะม้วนไหมพรม

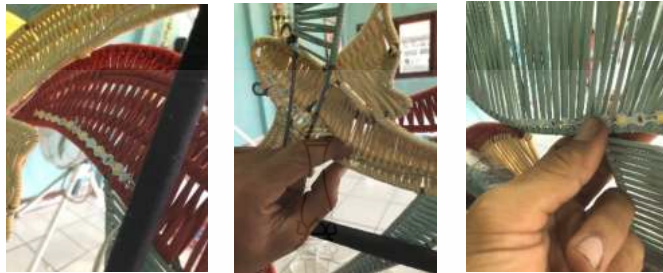
ภาพที่ 4.64 การตัดแต่งเพื่อให้เกิดความฟู

ภาพที่ 4.65 การนำลงไปประดับลงบนชิ้นงาน

การจัดวางตำแหน่งไฟเพื่อให้แสงสว่าง

ผู้วิจัยทำการติดตั้งไฟขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในตำแหน่งที่จะทำให้เกิดแสงที่กระทบกับชิ้นงานเพื่อให้เกิดที่ผ่านลายสาน ทำให้เงาได้เกิดลวดลายจักสานจากที่ผู้วิจัยสานด้วย

ภาพที่ 4.66 การวางตำแหน่งไฟ

งานสำเร็จ

ภาพที่ 4.67 ผลงานสำเร็จขั้นที่ 3 การนำไปใช้

การตกแต่งผลงานที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 4 ชุดที่ 4 การเผชิญหน้าคู่ต่อสู้ การตกแต่งด้วยเทคนิคจักสานและเทคนิคการเย็บหนัง

เทคนิคจักสานเป็นการใช้กระบวนเดียวกับแบบที่ 1 แบบที่ 2 และ แบบที่ 3 ซึ่งจะมีการตกแต่งเพิ่มเติมด้วยเทคนิค การเย็บหนัง เป็นการเย็บกับโครงสร้างของตัวงาน เพื่อทำการปิดทับและลดช่องว่างที่เกิดจากการสานการเย็บหนังเป็นการช่วยกำหนดการออกของแสงไฟ โดยผู้วิจัยจะวัดขนาดเพื่อทำการตัดแพทเทิร์นบนกระดาษเพื่อที่จะนำไปวางเป็นแบบตัดบนชิ้นหนัง

ภาพที่ 4.68 แพทเทิร์น (Pattern)

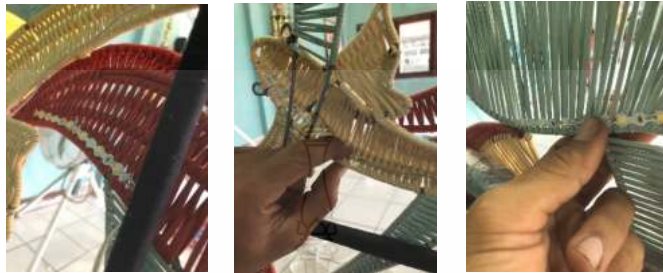
เมื่อได้ชิ้นส่วนหนังตามที่ต้องการแล้วจึงนำชิ้นส่วนหนังนั้นมาทำการเจาะรู โดยการตอกด้วยอุปกรณ์ที่เรียกว่า ตู๊ดตู่ หรือตัวตอก ตามจุดมาร์คที่ต้องการและจึงนำหนังที่ทำการตอกเสร็จไปเย็บเพื่อตกแต่งลดรอยให้เรียบร้อย จึงนำมาประกอบกับโครงสร้างที่กำหนดไว้และทำการปิดหลังแผ่นหนังด้วยแผ่นซับใน และลงสีเป็นอันเสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 4.69 การเตรียมชิ้นงานหนัง

การจัดวางตำแหน่งไฟเพื่อให้แสงสว่าง

ผู้วิจัยทำการติดตั้งไฟขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในตำแหน่งที่จะทำให้เกิดแสงที่กะทบกับชิ้นงานเพื่อให้เกิดที่ผ่านลายสาน ทำให้เงาได้เกิดลวดลายจักสานจากที่ผู้วิจัยสานด้วย

ภาพที่ 4.70 การวางตำแหน่งไฟ

งานสำเร็จ

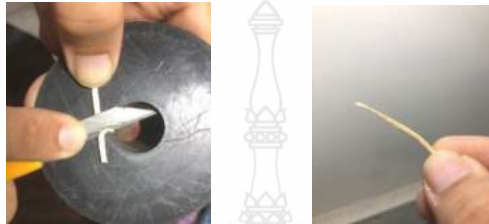

ภาพที่ 4.71 ผลงานสำเร็จขั้นที่ 4 การนำไปใช้

การตกแต่งผลงานที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 5 ชุดที่ 1 รูปแบบการว่ายน้ำ

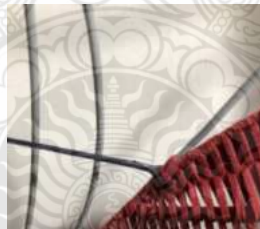
การตกแต่งด้วยเทคนิคจักสาน

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมหนังเส้นที่จะใช้ถักวัดความขนาดความยาวให้ได้ตามที่ต้องการ ทำการปาดปลายเส้นทั้งสองด้าน การปาดปลายเส้นนั้น เพื่อให้สะดวกต่อการเริ่มและการต่อ จะไม่ทำให้หนังเส้นที่เกิดจากต่อแล้วมีความหนาจนเกินไป

ภาพที่ 4.72 การปาดหนังเส้น

ขั้นตอนที่ 2 นำปลายที่ปาดไว้ด้านใดด้านหน้ามาทำการคอมโครงสร้างที่จะทำการสาน โดยให้ปลายของหนังเส้นยาวเลยโครงสร้างมาเพื่อจะทำการทากาว และนำไปประกบติดกันเพื่อไม่หนังเส้นเกิดการเคลื่อนตัวในขณะที่ทำการสานเส้นตั้ง

ภาพที่ 4.73 การเริ่มเพื่อทำการสานเส้นตั้ง

ขั้นตอนที่ 3 ทำการถักโดยถักในรูปแบบ สลับฟันปลา แต่การถักผู้วิจัยจะทำการม้วนหนังเข้ากับโครงสร้างก่อนหนึ่งรอบเพื่อเป็นการยึดหนังเส้นไม่ให้เกิดการเคลื่อนที่ และเพื่อให้เกิดช่องว่างเพื่อที่จะนำเส้นนอนมาทำการต่อไป

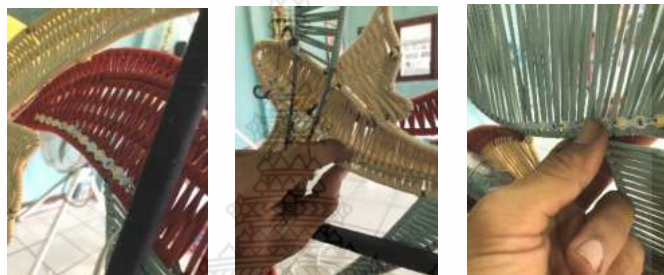

ภาพที่ 4.74 การยึดเส้นตั้งกับโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 4 การเดินเส้นนอน เป็นการเดินเส้นขัดระหว่างเส้นตั้งกับเส้นนอน โดยสลับกันในรูปแบบ เส้นนอนอยู่ล่าง เส้นตั้งอยู่บน และเส้นนอนอยู่บน เส้นตั้งอยู่ล่าง ทำแบบนี้สลับกันต่อไปเรื่อยๆจนผลงานเสร็จสมบูรณ์

การจัดวางตำแหน่งไฟเพื่อให้แสงสว่าง

ผู้วิจัยทำการติดตั้งไฟขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในตำแหน่งที่จะทำให้เกิดแสงที่กะทบกับชิ้นงานเพื่อให้เกิดที่ผ่านลายสาน ทำให้เงาได้เกิดลวดลายจักสานจากที่ผู้วิจัยสานด้วย

ภาพที่ 4.75 การวางตำแหน่งไฟ

งานสำเร็จ

ภาพที่ 4.76 ผลงานสำเร็จขั้นที่ 5 การนำไปใช้

การทดสอบความพึงพอใจต่อการใช้งานคอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ

4.1.4.1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริโภคทั่วไป การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง การศึกษา
กลุ่มผู้บริโภคทั่วไป คือผู้ที่พักอาศัยอยู่ในโรงแรมและคอนโดต่างๆ ในเขตกรุงเทพและปริมณฑลหรือผู้ที่
เข้าร่วมงาน ที่มีอายุ 31 ปีขึ้นไป โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามการประเมิน
ประสิทธิภาพของผลงานคอมพิวเตอร์จักษุแบบจากธรรมชาติ เป็นเครื่องมือวัดประเภตามาตรฐาน
ประมาณค่า ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบแบบสอบถามมี 3 ตอน
ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 แบบประเมินรูปแบบผลงาน การสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตารางผลสรุปแบบประเมินความพึงพอใจกลุ่มตัวอย่าง

แบบที่	รูปแบบโคมไฟ	จำนวนความสนใจ
1		27
2		25
3		21
4		14
5		13

ตารางที่ 4.12 ตารางสำรวจกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์

จากการศึกษารวบรวมข้อมูล จากภาคเอกสารภาคสนาม แนวทางทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางประกอบการสร้างสรรค์ผลงานโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติเป็นการนำเอาเนื้อหาที่มีความสอดคล้องและเกี่ยวข้องมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อนำไปทดสอบความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลงานการสร้างสรรค์ โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

ชั้นที่ 1 โคมไฟจักสานรูปแบบที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 1 ชุดที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์

ภาพที่ 4.77 โคมไฟจักสาน ชุดที่ 2 อิริยาบถการผสมพันธุ์

ชั้นที่ 2 โคมไฟจักสานรูปแบบที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 2 ชุดที่ 3 อิริยาบถการพองสู้

ภาพที่ 4.78 โคมไฟจักสาน ชุดที่ 3 อิริยาบถการพองสู้

ชั้นที่ 3 โคมไฟจักสานรูปแบบที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 3 ชุดที่ 5 การตัดทอน

ภาพที่ 4.79 โคมไฟจักสาน ชุดที่ 5 การตัดทอน

ชั้นที่ 4 โคมไฟจักสานรูปแบบที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 4 ชุดที่ 4 การเผชิญหน้าคู่ต่อสู้

ภาพที่ 4.80 โคมไฟจักสาน ชุดที่ 4 การเผชิญหน้าคู่ต่อสู้

ชั้นที่ 5 โคมไฟจักสานรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 5 ชุดที่ 1 รูปแบบการว่ายน้ำ

ภาพที่ 4.81 โคมไฟจักสาน ชุดที่ 1 การว่ายน้ำ

ตารางสรุปผลค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์โครมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

รายการประเมิน	N=100		
	X	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบผลิตภัณฑ์โครมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ			
1.1 รูปแบบสามารถใช้งานได้จริง	0.88	4.43	มาก
1.2 รูปแบบมีความเฉพาะตัวในระดับใด	0.88	3.40	ปานกลาง
1.3 รูปแบบง่ายต่อการใช้สอย	0.50	4.47	มาก
1.4 รูปแบบมีความแตกต่างจากรูปแบบอื่นที่เคยพบเห็น	0.69	4.30	มาก
1.5 รูปแบบมีการนำเสนอตลาดลายจักสานในระดับใด	0.55	4.60	มากที่สุด
รวม	0.70	4.24	มาก
2. ความงามในผลิตภัณฑ์โครมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ			
2.1 ความงามในด้านรูปแบบรูปทรง	0.92	4.47	มาก
2.2 ความงามมีความแตกต่างจากรูปแบบที่เคยพบ	0.88	3.87	มาก
2.3 ความงามในด้านลวดลายจักสาน	0.62	4.53	มากที่สุด
2.4 ความงามในด้านสีสันทัน	0.87	3.63	มาก
2.5 ความงามในรูปลักษณ์ที่ทรงคุณค่า	0.95	4.20	มาก
รวม	0.85	4.14	มาก
3. การใช้งาน			
3.1 ง่ายต่อการติดตั้ง	1.10	4.00	มาก
3.2 มีความปลอดภัย	0.89	3.73	มาก
3.3 น้ำหนักเบาสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย	0.68	4.27	มาก
3.4 สะดวกต่อการทำความสะอาด	1.06	3.53	มาก
3.5 สะดวกต่อการบำรุงรักษา	0.68	4.07	มาก
รวม	0.88	3.92	มาก

รายการประเมิน	N=100		
	X	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. ประโยชน์ใช้สอย			
4.1 ให้แสงสว่างที่เพียงพอ	0.40	4.80	มากที่สุด
4.2 มีสีสันทาสวยงาม	0.60	4.20	มาก
4.3 มีลวดลายที่สวยงาม	0.49	4.40	มาก
4.4 มีความร่วมสมัย	0.66	4.40	มาก
4.5 มีเอกลักษณ์เฉพาะตน	0.49	4.40	มาก
รวม	0.53	4.44	มาก
5. การบำรุงรักษา			
5.1 การบำรุงรักษา หลอดไฟ	0.88	4.40	มาก
5.2 การบำรุงรักษา วัสดุหลัก	0.75	4.20	มาก
5.3 การบำรุงรักษา ผนังเส้น	0.48	4.37	มาก
5.4 การบำรุงรักษา สวิตช์ไฟ	0.62	4.47	มาก
5.5 การบำรุงรักษา ปลั๊ก , สายไฟ	0.50	4.57	มากที่สุด
รวม	0.64	4.40	มาก
รวมทั้งหมด	0.72	4.22	มาก

ตารางที่ 4.13 ตารางสรุปผลค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์

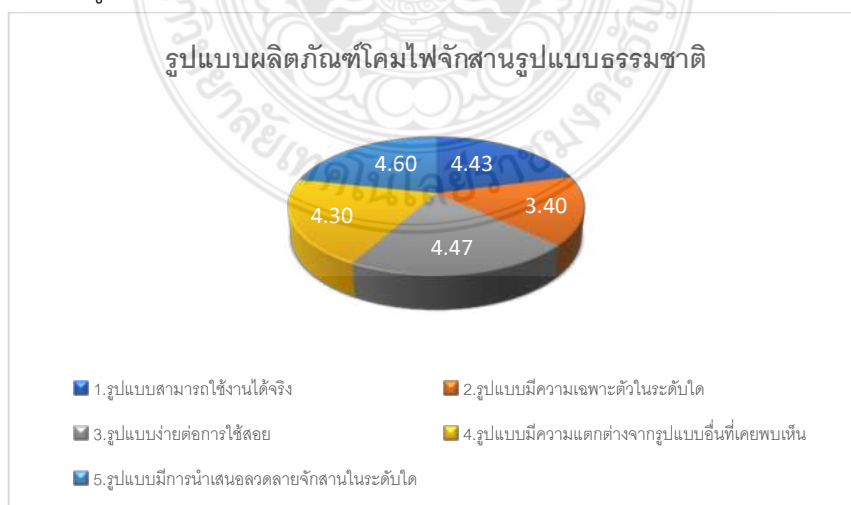
ตารางสรุปผลค่าเฉลี่ยผู้บริโภคต่อผลงานการสร้างสรรค์โคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติ

รายการประเมิน	ผลค่าเฉลี่ย
1. รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติ	
1.1 รูปแบบสามารถใช้งานได้จริง	4.43 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 3
1.2 รูปแบบมีความเฉพาะตัวในระดับใด	3.40 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 5
1.3 รูปแบบง่ายต่อการใช้สอย	4.47 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
1.4 รูปแบบมีความแตกต่างจากรูปแบบอื่นที่เคยพบเห็น	4.30 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 4
1.5 รูปแบบมีการนำเสนอลดทลายจักสานในระดับใด	4.60 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1
2. ความงามในผลิตภัณฑ์โคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติ	
2.1 ความงามในด้านรูปแบบรูปทรง	4.47 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1
2.2 ความงามมีความแตกต่างจากรูปแบบที่เคยพบ	3.87 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 4
2.3 ความงามในด้านลดทลายจักสาน	4.53 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
2.4 ความงามในด้านสีสัน	3.63 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 5
2.5 ความงามในรูปลักษณ์ที่ทรงคุณค่า	4.20 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 3
3. การใช้งาน	
3.1 ง่ายต่อการติดตั้ง	4.00 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
3.2 มีความปลอดภัย	3.73 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 4
3.3 น้ำหนักเบาสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย	4.27 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1
3.4 สะดวกต่อการทำความสะอาด	3.53 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 5
3.5 สะดวกต่อการบำรุงรักษา	3.87 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 3

รายการประเมิน	ผลค่าเฉลี่ย
4. ประโยชน์ใช้สอย	
4.1 ให้แสงสว่างที่เพียงพอ	4.80 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1
4.2 มีสีสันทาสวยงาม	3.20 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 3
4.3 มีลวดลายที่สวยงาม	4.40 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
4.4 มีความร่วมสมัย	4.40 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
4.5 มีเอกลักษณ์เฉพาะตน	4.40 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
5. การบำรุงรักษา	
5.1 การบำรุงรักษา หลอดไฟ	4.40 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 3
5.2 การบำรุงรักษา วัสดุหลัก	3.20 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 5
5.3 การบำรุงรักษา ผนังเส้น	4.37 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 4
5.4 การบำรุงรักษา สวิตช์ไฟ	4.47 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
5.5 การบำรุงรักษา ปลั๊ก , สายไฟ	4.57 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1

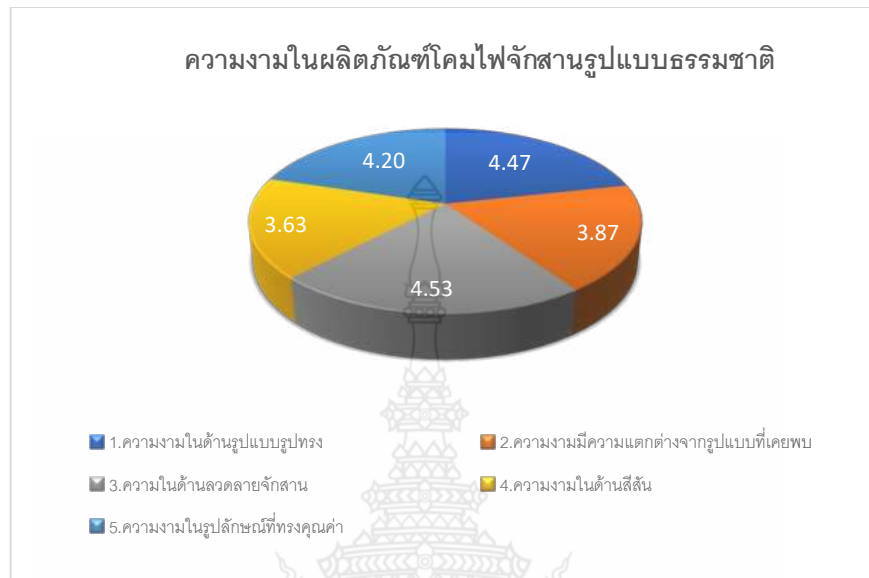
ตารางที่ 4.14 สรุปผลค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้บริโภค

รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ การทดสอบผลความพึงพอใจในด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติผลปรากฏว่า รูปแบบสามารถใช้งานได้จริงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.60

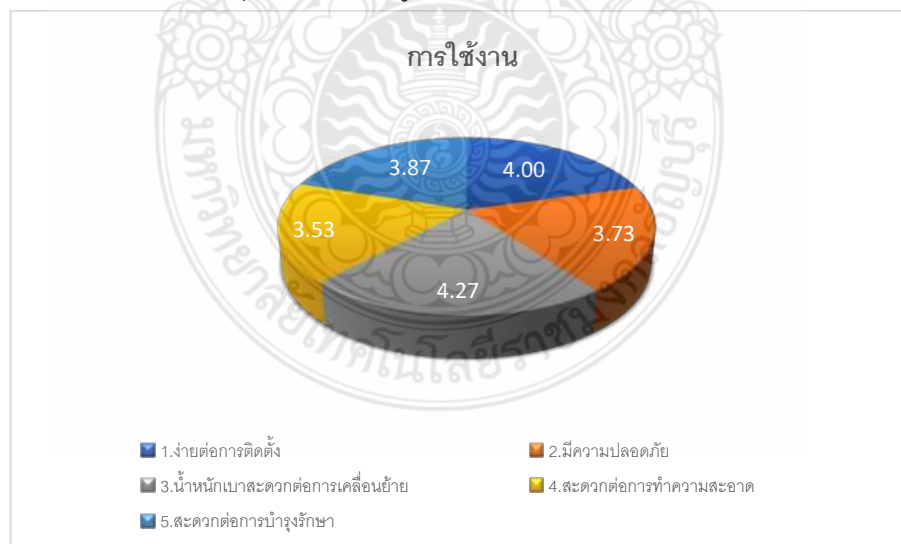
ภาพที่ 4.82 ภาพแสดงผลค่าเฉลี่ยด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

ความงามในผลิตภัณฑ์ครีมไฟจกसानรูปแบบธรรมชาติ การทดสอบผลความพึงพอใจในด้านความงามในผลิตภัณฑ์ครีมไฟจกसानรูปแบบธรรมชาติ ผลปรากฏว่า ความงามในด้านลวดลายจกसानมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.53

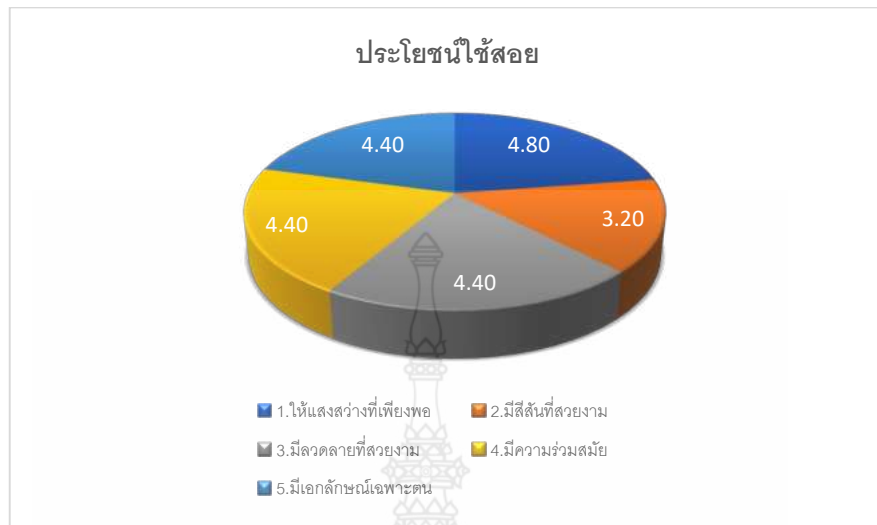
ภาพที่ 4.83 ภาพแสดงผลค่าเฉลี่ยด้านความงามในผลิตภัณฑ์ครีมไฟจกसान

การใช้งาน การทดสอบผลความพึงพอใจในการใช้งาน ผลปรากฏว่า น้ำหนักเบาสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27

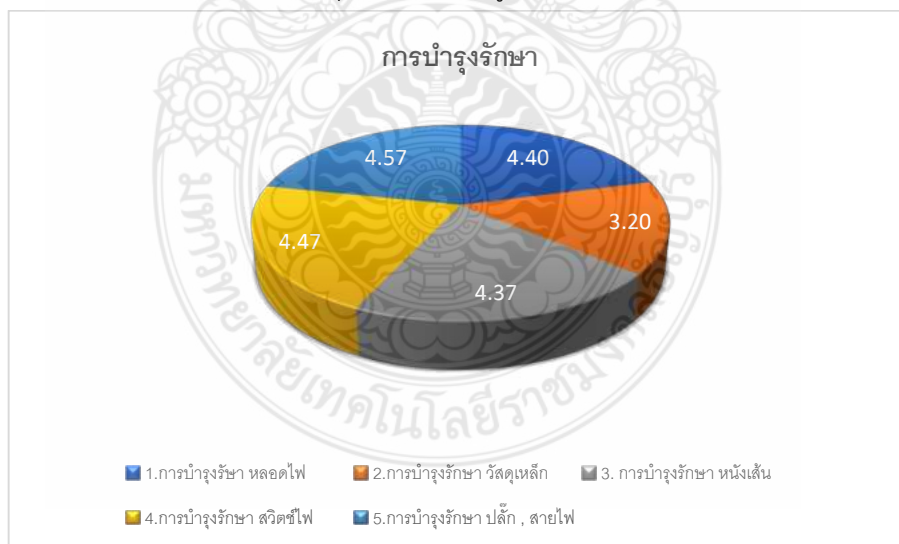
ภาพที่ 4.84 ภาพแสดงผลค่าเฉลี่ยด้านการใช้งาน

ประโยชน์ใช้สอย การทดสอบผลความพึงพอใจในด้านประโยชน์ใช้สอยผลปรากฏว่า ให้แสงสว่างที่เพียงพอมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.80

ภาพที่ 4.85 ภาพแสดงผลค่าเฉลี่ยด้านประโยชน์ใช้สอย

การบำรุงรักษา การทดสอบผลความพึงพอใจในด้านการบำรุงรักษาผลปรากฏว่า การบำรุงรักษา ปลั๊ก, สายไฟมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57

ภาพที่ 4.86 ภาพแสดงผลค่าเฉลี่ยด้านการบำรุงรักษา

ตารางสรุปผลค่าเฉลี่ยผู้บริโภคต่อผลงานการสร้างสรรค์โคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติ

รายการประเมิน	ผลค่าเฉลี่ย
1. รูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติ	
1.1 รูปแบบสามารถใช้งานได้จริง	4.43 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 3
1.2 รูปแบบมีความเฉพาะตัวในระดับใด	3.40 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 5
1.3 รูปแบบง่ายต่อการใช้สอย	4.47 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
1.4 รูปแบบมีความแตกต่างจากรูปแบบอื่นที่เคยพบเห็น	4.30 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 4
1.5 รูปแบบมีการนำเสนอลดทลายจักสานในระดับใด	4.60 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1
2. ความงามในผลิตภัณฑ์โคมไพจักสานรูปแบบธรรมชาติ	
2.1 ความงามในด้านรูปแบบรูปทรง	4.47 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1
2.2 ความงามมีความแตกต่างจากรูปแบบที่เคยพบ	3.87 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 4
2.3 ความงามในด้านลดทลายจักสาน	4.53 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
2.4 ความงามในด้านสีสัน	3.63 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 5
2.5 ความงามในรูปลักษณ์ที่ทรงคุณค่า	4.20 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 3
3. การใช้งาน	
3.1 ง่ายต่อการติดตั้ง	4.00 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
3.2 มีความปลอดภัย	3.73 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 4
3.3 น้ำหนักเบาสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย	4.27 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1
3.4 สะดวกต่อการทำความสะอาด	3.53 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 5
3.5 สะดวกต่อการบำรุงรักษา	3.87 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 3

รายการประเมิน	ผลค่าเฉลี่ย
4. ประโยชน์ใช้สอย	
4.1 ให้แสงสว่างที่เพียงพอ	4.80 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1
4.2 มีสีสันทาสวยงาม	3.20 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 3
4.3 มีลวดลายที่สวยงาม	4.40 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
4.4 มีความร่วมสมัย	4.40 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
4.5 มีเอกลักษณ์เฉพาะตน	4.40 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
5. การบำรุงรักษา	
5.1 การบำรุงรักษา หลอดไฟ	4.40 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 3
5.2 การบำรุงรักษา วัสดุหลัก	3.20 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 5
5.3 การบำรุงรักษา ผนังเส้น	4.37 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 4
5.4 การบำรุงรักษา สวิตช์ไฟ	4.47 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 2
5.5 การบำรุงรักษา ปลั๊ก , สายไฟ	4.57 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1

ตารางที่ 4.6 สรุปผลค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้บริโภค

สรุปผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในผลงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์และนำไปสู่กระบวนการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงาน โดยการใช้ศิลปหัตถกรรมจักสานมาเป็นกระบวนการในการตกแต่งโคมไฟ ทั้งในด้านความงาม และประโยชน์ใช้สอย เพื่อใช้ในการทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อผู้บริโภค โดยตั้งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำแบบสอบถามจำนวน 100 คน โดยใช้รูปแบบหลักๆดังนี้ 1.อิริยาบถการว่ายน้ำ 2.อิริยาบถการผสมพันธุ์ 3.อิริยาบถการพองตัว 4.อิริยาบถการต่อสู้ 5.การตัดทอน มีผลสรุปได้ดังนี้

การทดสอบผลความพึงพอใจในด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติผลปรากฏว่า รูปแบบสามารถใช้งานได้จริงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.60

การทดสอบผลความพึงพอใจในด้านความงามในผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ ผลปรากฏว่า ความงามในด้านลวดลายจักสาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.53

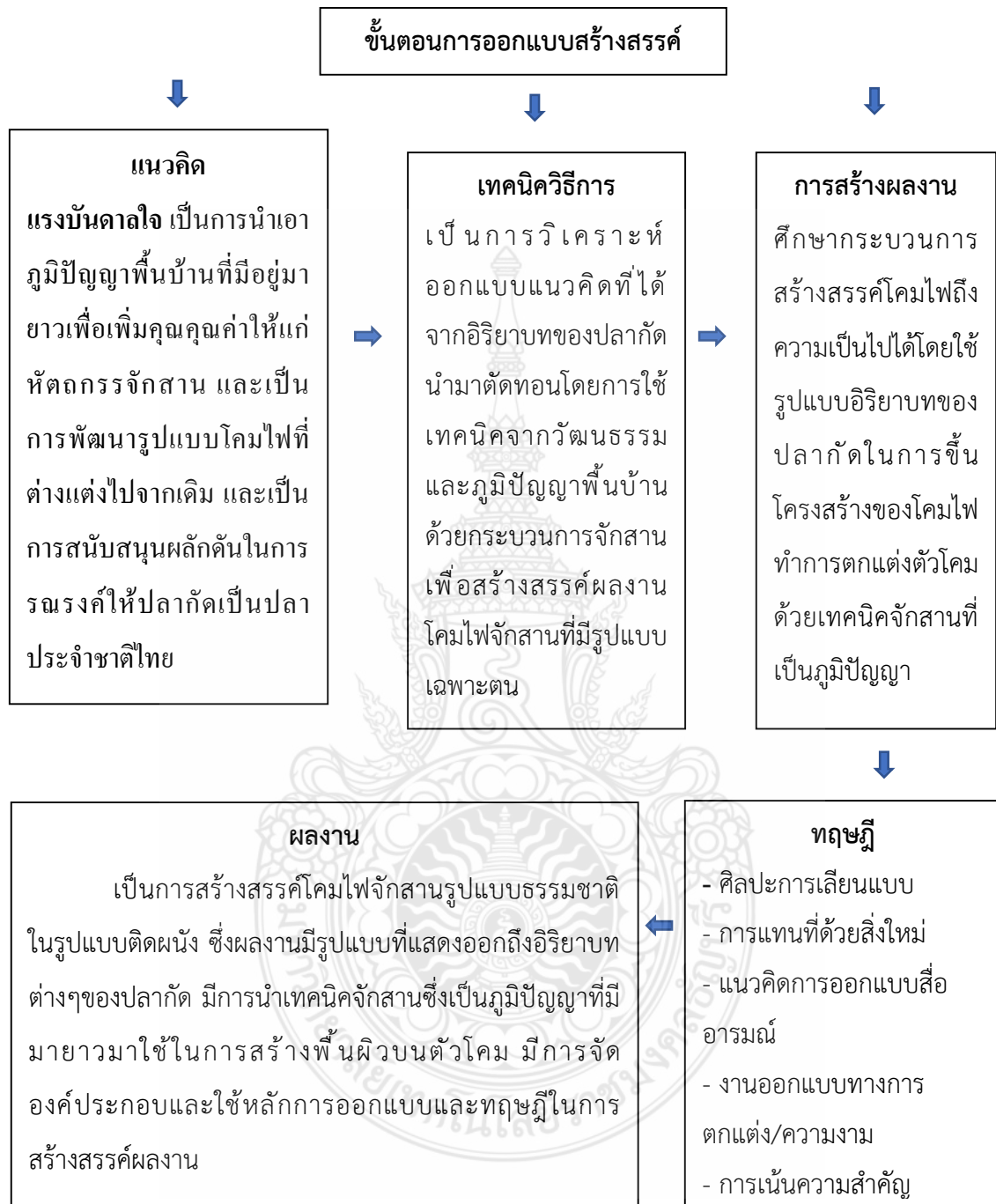
การทดสอบผลความพึงพอใจในการใช้งาน ผลปรากฏว่า น้ำหนักเบาสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27

การทดสอบผลความพึงพอใจในด้านประโยชน์ใช้สอยผลปรากฏว่า ให้แสงสว่างที่เพียงพอมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.80

การทดสอบผลความพึงพอใจในการบำรุงรักษาผลปรากฏว่า การบำรุงรักษา ปลั๊ก,สายไฟมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57

ผลรวมการทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อผลงานการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ และทำแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์พัฒนาสร้างสรรค์ผลงานจากความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน โดยกำหนดคำถามความพึงพอใจในผลงานดังนี้ 1ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ 2ด้านความงามในผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ 3ด้านการใช้งาน 4ด้านประโยชน์ใช้สอย 5ด้านการบำรุงรักษา ผลปรากฏว่า ผลงานความพึงพอใจในด้านประโยชน์ใช้สอย ให้แสงสว่างที่เพียงพอมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4

สรุปองค์ความรู้ในขบวนการทำงานการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

สรุปองค์ความรู้ผลงานที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 1 ชุดที่ 2 อริยาบถการผสมพันธุ์

ผลงานการสร้างสรรค์ผลงาน ชุดที่ 2 อริยาบถการผสมพันธุ์ เป็นผลงานที่นำเอาแนวคิดด้านภูมิปัญญาหัตถกรรมจักสาน มาใช้เป็นเทคนิคหลักในการตกแต่งผลงานในกระบวนการเป็นการใช้ทฤษฎีการตัดทอน มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในการนำเอาจุดเด่นที่คล้ายคลึงของเทคนิคการจักสาน โดยผู้วิจัยเลือกนำเอาเส้นแนวนอน ซึ่งในกระบวนการจักสานเส้นแนวนจะเป็นเส้นที่ทำหน้าที่ขัดกับเส้นแนวตั้ง โดยการนำเส้นแนวนอนมาทำพื้น (จำนวนรอบแล้วแต่เราจะเป็นคนกำหนด) กับโครงสร้างชิ้นงาน และจึงทำการดึงเส้นเชือกที่พันกับโครงสร้างอีกด้านหนึ่ง แต่ต้องระวังต้องให้เส้นอยู่แนวที่ขนานกัน เพื่อป้องกันการบิดของเส้น

ในผลงานจะถูกแบ่งสัดส่วนในการใช้วัสดุที่แตกต่างกันมาสร้างผลงานดังนี้ ใช้เส้นลายสานจำนวน 40 เปอร์เซ็น ใช้แผ่นหนังจำนวน 30 เปอร์เซ็น และ เป็นแผ่นกระจกสี จำนวน 20 เปอร์เซ็น ผลงานมีจังหวะลีลาในการใช้วัสดุที่แตกต่างกัน การใช้แผ่นหนังและแผ่นกระจกสี ในการสร้างสรรค์ผลงานนั้นมีการเลือกใช้หลักการทางทฤษฎี การแทนที่ด้วยสิ่งใหม่ จึงทำให้ผลงานมีความน่าสนใจ การนำแผ่นหนังมาใช้นั้นเป็นการปิดพื้นที่ว่างที่ผู้วิจัยไม่ได้เลือกทำการสานเพื่อลดการกำเนิดของแสงที่สาดออกมา การใช้กระจกสีมาผสมผสานกับการใช้แสงที่กระทบกับแผ่นกระจก จึงทำให้เกิดการสะท้อนกระทบซึ่งของแสง ทำให้ผู้วิจัยสามารถควบคุมปริมาณของแสงที่จะเกิดขึ้นให้เพียงพอต่อความต้องการได้

ภาพที่ 4.87 โครงสร้างการเน้นถึงจุดสำคัญ ชุดที่ 2 อริยาบถการผสมพันธุ์

องค์ประกอบในการสร้างสรรค์ เป็นการเอาทฤษฎีการเน้นความสำคัญ (Emphasis) เป็นการนำเอาหลักองค์ประกอบ เช่น เส้น สี รูปทรง และลักษณะพื้นผิว มาผสมผสานโดยใช้หลักการออกแบบทฤษฎี การตกแต่ง/ความงาม ซึ่งผลงานมีรูปแบบที่เน้นถึงจุดเด่น จากจุดกึ่งกลางของงาน เพื่อเป็นจุดนำสายตาและกระจายออกเป็นระยะยัดไป ในผลงานมีการเว้นช่องว่างและวัสดุที่ต่างกัตามหลักทัศนธาตุ เพื่อช่วยเพิ่มหรือลดปริมาณแสงที่ออกมาได้เพื่อให้ผลงานเกิดความเป็นเอกภาพผสมกลมกลืนกันสะท้อนอารมณ์ ความรัก ความอบอุ่น

สรุปองค์ความรู้ผลงานที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 2 ชุดที่ 2 อิริยาบถการพองสู้

ผลงานมีความหลายในการเลือกใช้วัสดุที่จะนำมาตกแต่งผลงาน มีการแบ่งสัดส่วนในการใช้วัสดุในอัตราส่วน 80/20 วัสดุที่เลือกในอัตราส่วน 80 นั้นเป็นวัสดุหนึ่งเส้นนำมาถักเพื่อปิดและเปิดช่องว่างให้มีการสลับซับซ้อนกันไปมาจนสุดชิ้นงาน ผสมผสานกับการใช้วัสดุคิลิคมิลเลอร์ที่มีความมันวาวทำให้ผลงานเกิดการสะท้อนขึ้นระหว่างแสงกับผู้ชมผลงาน

ภาพที่ 4.88 โครงสร้างการเน้นถึงจุดสำคัญ ชุดที่ 3 อิริยาบถการพองสู้

การจัดวางผลงานเป็นใช้การเน้นถึงจุดสำคัญระหว่างจุดศูนย์กลางของผลงานด้วยหลักความสมดุล และสัดส่วนตามความเป็นจริง ความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ ทำให้ผลงานเกิดความเป็นเอกภาพอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการสร้างสรรค์ผลงานการจัดวางทิศทางการทำงานของรูปทรงให้มีความพุ่งทะยาน เข้าหาจุดที่น่าสนใจของผลงาน เพื่อเป็นการแสดงออกของเนื้อหาที่มีความโดดเด่นของอิริยาบถปลากัด ผสมผสานกับ ความอบอุ่น โดยมีการใช้องค์ประกอบของทัศนธาตุกับตัวปลากัดด้วยการใช้ทางของปลากัดแผ่กระจายออกในการผูกเรื่องราวเชื่อมโยงกัน ผลงานจะมีรูปทรงนุ่มนวลทำให้ผลงานเกิดมิติในหลายรอบด้านเมื่อพบเห็น ไม่ว่าจะการมองทางตรงหรือด้านข้าง เพื่อเป็นดึงดูดสายให้เกิดความสนใจไม่ว่าจะทางตรงหรือด้านข้าง การให้แสงของผลงานมีการตกกระทบซึ่งด้วยการนำเทคโนโลยีเลเซอร์คัดแผ่นอคิลิคมิลเลอร์เพื่อลดระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงาน และยังเป็นทางเลือกใหม่ด้วยการใช้นวัตกรรมการผลิตอคิลิคมิลเลอร์มาแทนที่การใช้กระจกสีเพื่อให้ชิ้นงานมีน้ำหนักที่เบาขึ้น ลดการเกิดอุบัติเหตุระหว่างการใช้งานได้อีกด้วย การให้แสงที่กระทบอคิลิคมิลเลอร์แล้วผู้วิจัยได้จัดให้การแสงไปกระทบกับกระจกสีที่ติดอยู่บนตัวปลาโดยใช้แผ่นกระจกขนาด 1 เซนติเมตรเพื่อเลียนแบบเกร็ดปลาทำให้ผลงานมีความประสานสัมพันธ์กลมกลืนกับทิวทัศน์ทำให้เกิดเอกภาพทั้งเนื้อหาและรูปทรง ที่มีปริมาตรลื่นไหลไปกับที่ว่างของอากาศอันเป็นทักษะและความคิดเห็นที่ต้องการสื่อแสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่น

สรุปองค์ความรู้ผลงานที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 3 ชุดที่ 5 การตัดทอน

การสร้างสรรคผลงานการผสมผสานของวัสดุที่ต่างกัน โดยได้นำแนวความคิดการสร้างผลงานของศิลปิน มาเป็นแรงบันดาลใจในเลือกใช้วัสดุตามหลักทัศนธาตุด้วยอัตราส่วน 80/20 เป็นการใช้นั่งเส้นในการสาน 80 เปอร์เซ็นต์ และลูกปอมๆ 20 เปอร์เซ็นต์ ผลงานเกิดความสมดุลสร้างระยะในตัววัสดุที่นำมาใช้

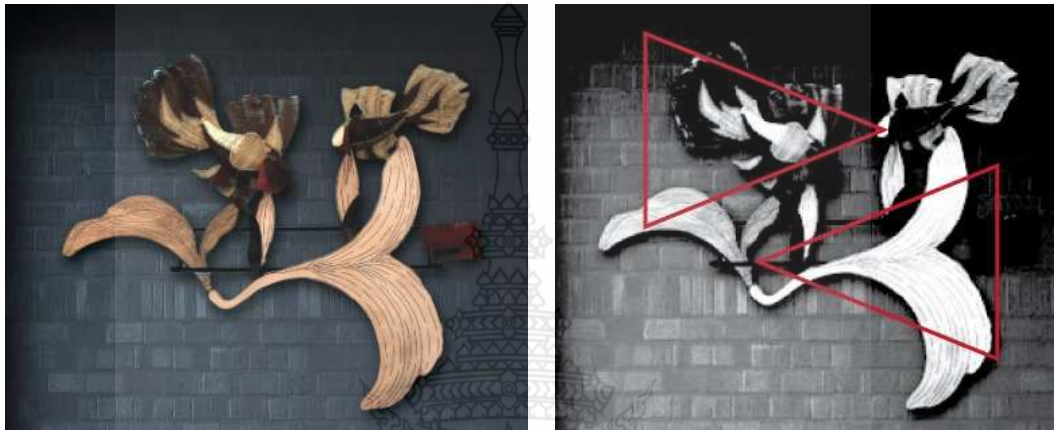

ภาพที่ 4.89 โครงสร้างรูปสามเหลี่ยมชุดที่ 5 การตัดทอน

โดยการจัดวางให้เป็นโครงสร้างรูปสามเหลี่ยมด้วยหลักการความสมดุล และสัดส่วนตามความเป็นจริง ทำให้สะท้อนความรู้สึกมั่นคง เป็นเอกภาพ ทิศทางของการจัดรูปทรงที่พุ่งประสานเข้าหาจุดที่น่าสนใจของภาพ การใช้ไฟที่กำหนดให้แสงผ่านส่องออกมาระหว่างเส้นสาน เพื่อเป็นการแสดงออกของเนื้อหา ความรัก ความอบอุ่น

สรุปองค์ความรู้ผลงานที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 4 ชุดที่ 4 การเผชิญหน้าคู่ต่อสู้

ผลงานเป็นการผสมผสานของวัสดุที่มีความแตกต่างกัน โดยใช้การแบ่งเปอร์เซ็นต์ในนำมาใช้ในการตกแต่งผลงาน อัตราส่วน 80/20 ปั้นการเลือกใช้นั่งเส้นเพื่อการสาน อัตราส่วน 80 เปอร์เซ็นต์ของการพื้นที่ และเป็นการใช้แผ่นหนัง อัตราส่วน 20 เปอร์เซ็นต์โดยการตกแต่งแผ่นหนังด้วยเทคนิคการเย็บเพื่อสร้างพื้นสัมผัสที่ต่างกันอย่างออกไป

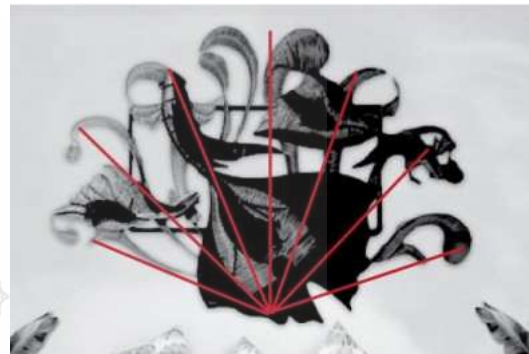
ภาพที่ 4.90 โครงสร้างรูปสามเหลี่ยมชุดที่ 4 การเผชิญหน้าคู่ต่อสู้

การจัดวางผลงานโครงสร้างรูปทรงสามเหลี่ยมที่พุ่งสวนทางเข้าหากัน ทำให้ผลงานเกิดความ เป็นเอกภาพ ความสมดุล สร้างจุดสนใจในผลงานที่หลากหลายทำให้ผลงานเกิดความน่าสนใจสะท้อนมุม ในหลายมิติ

สรุปองค์ความรู้ผลงานที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับ 5 ชุดที่ 1 รูปแบบการว่ายน้ำ

การตกแต่งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ เทคนิคเดียวคือเทคนิคการจักสาน แต่มีการแบ่งอัตราส่วนการใช้สีที่ 70/20/10 เป็นการใช้สีแดงในอัตราส่วน 70 เปอร์เซ็นต์ สีครีมในอัตราส่วน 20 เปอร์เซ็นต์ และสีฟ้า 10 เปอร์เซ็นต์ มีการใช้ทฤษฎีการเลียนแบบมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 4.91 โครงสร้างการเน้นถึงจุดสำคัญ ชุดที่ 1 รูปแบบการว่ายน้ำ

รูปแบบผลงานเป็นมีการเน้นถึงจุดสำคัญ ถ่ายทอดเชื่อมโยงไปถึงจุดตรงด้วยการใช้ตัวปลากัดทอดยาวเส้นไหลไปเชื่อมโยงกับลวดลายน้ำและปลาอีกสองที่ทำการว่ายเข้าหาจุดเด่น มีความเป็นเอกภาพ กันอย่างลงตัวสะท้อนถึง อารมณ์ ความรัก ความอบอุ่น การกำหนดทิศทางของแสงเป็นการใช้หนึ่งเส้นในการช่วยปิดและเปิดปริมาณที่แสงจะส่งออกมาให้มีเงาที่ได้ทำการสานไว้อย่างเป็นเอกภาพอันหนึ่งอันเดียวของผลงาน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา โดยมีการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ นำไปสู่การอภิปรายผลการดำเนินการวิจัย และข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 การอภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับโคมไฟรูปแบบธรรมชาติ เป็นการนำเอาโคมไฟรูปแบบติดผนังมาใช้จึงทำให้เกิดความเหมาะสมต่อการนำไปใช้งานในสถานที่ๆ มีพื้นที่จำกัด ลักษณะของโคมไฟติดผนังนั้นผู้วิจัยได้นำเอาเทคนิคการซ่อนไฟและการจัดวางตำแหน่งของหลอดไฟมาใช้เพื่อให้แสงที่เกิดขึ้นได้ทำงานร่วมกับพื้นผิวของชิ้นงานที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ทำให้เมื่อเปิดใช้งาน ผลงานจะสร้างแสงและเงาที่ผลัดผ่านออกมาจากพื้นผิวที่ผู้วิจัยได้กำหนดและเว้นช่องว่างเอาไว้ ทำให้ผลงานสามารถสะท้อนอารมณ์และความรู้ทั้งในยามเปิดและปิดการใช้งาน

5.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคจักสาน ผู้วิจัยทำการเลือกใช้ลวดลายสาน คือลายขัดหนึ่งซึ่งเป็นลายพื้นฐานของงานจักสาน ลายขัดหนึ่ง จัดเป็นลายแม่บทของการสานที่เก่าแก่ที่สุดของมนุษย์ เริ่มรู้จักการจัก สาน เช่น การนำไม้มาขัดเพื่อเป็นขอบเขตของบ้านหรือทำเป็นรั้ว ลายขัดเกิดจากการขัดกันของเส้น ตอกในแนวตั้งและแนวนอนอย่างละเส้นด้วยการขัด ซึ่งสามารถช่วยส่งเสริมมูลค่าให้กับลายสานอีกด้วย

5.1.3 การสร้างสรรค์โคมไฟจากเทคนิคจักสานรูปแบบจิตนาการจากธรรมชาติ ผู้วิจัยจัดทำโดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ถึงการนำไปพัฒนากระบวนการผลิตโคมไฟจักสานโดยวิเคราะห์ กระบวนการในการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ ด้วยการนำเอาหลักการทางทฤษฎีการลอกเลียนแบบ ผสมผสานกับหลักการและองค์ประกอบศิลป์ มาใช้ในการออกแบบผลงาน การคัดเลือกประเภทการใช้งานโคมไฟที่เหมาะสม และมีความร่วมสมัย ซึ่งในผลงานมีการนำเสนอรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานในมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม โดยการนำเอาเทคนิค

จักสานซึ่งเป็นเทคนิคทางด้านศิลปหัตถกรรมที่มีมายาวมาใช้ในการสร้างสรรค์เป็นตัวโคมไฟเพื่อใช้ในการบดบังปริมาณของแสงที่เกิดขึ้น ทำให้ผลงานเกิดความสุนทรีย์ สะท้อนถึงความสุข และความสวยงาม สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการสร้างต้นแบบโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเรียนรู้ไปพัฒนากระบวนการผลิตโคมไฟจักสาน โดยวิเคราะห์กระบวนการในการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสาน ตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

5.2.1 ด้านรูปแบบโคมไฟธรรมชาติเพื่อนำมาใช้ออกแบบสร้างสรรค์โคมไฟจักสาน ผู้วิจัยพบว่าโคมไฟนั้นหมายถึง อุปกรณ์ที่ควบคุมการกระจายแสงของหลอดไฟและป้องกันไม่ให้หลอดไฟได้รับอันตราย พัฒนาจากภายในทั่วไปมาเป็นไฟเฉพาะจุด คือ ให้แสงสว่างเฉพาะที่ การใช้งานก็จะแตกต่างกันออกไป ใช้เป็นอุปกรณ์ประดับตกแต่งทั้งภายในและภายนอกสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำนาญ ห่อเกียรติ, 2540 น.10 ในการสร้างสรรค์ผลงานผู้วิจัยได้เลือกใช้โคมไฟประเภทติดผนัง และหลักการใช้งานประโยชน์ใช้สอย เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบัน ผู้คนส่วนใหญ่มักเลือกพักอาศัยตามโรงแรมหรือคอนโดเป็นหลัก ด้วยเหตุผลสภาพของความสะดวกสบายใกล้ที่มีพื้นที่ในการสร้างที่อยู่อาศัยคับแคบ การออกแบบโคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติประเภทติดผนังนั้น สามารถช่วยประหยัดพื้นที่ใช้สอยในแนวราบ และยังสามารถเพิ่มความงามให้แก่ผนังที่อยู่อาศัยอีกด้วย

5.2.2 ด้านลวดลายจักสานที่นำมาสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบร่วมสมัย ได้รับอิทธิพลมาจาก วิจิต ไซยวงศ์ ผู้บุกเบิกกระแสหัตถกรรมร่วมสมัยคนแรกในประเทศไทย ได้สร้างผลงานหัตถอุตสาหกรรมจากความสามารถด้านศิลปะไทย ที่นำไปสู่การพัฒนาหัตถกรรมแบบเดิม ๆ ให้กลายเป็นผลงานประยุกต์ร่วมสมัย ผู้วิจัยจึงทำการศึกษางานหัตถกรรมทางด้านการจักสาน พบว่าเครื่องจักสานเป็นการประกอบกันของวัสดุเพื่อให้เกิดแรงยึดซึ่งกันและกันและยากที่จะสามารถแยกออกจากกันได้ โดยองค์ประกอบของการจักสานนั้นจะประกอบด้วย เส้นแนวตั้ง เส้นแนวนอน และโครงสร้าง มาจัดสลับกันไปมาเพื่อให้เกิดแรงยึดกันจนเกิดเป็นแผ่นเป็นผืนอย่างเป็นระเบียบ ซึ่งลวดลายจักสานนั้นผู้วิจัยได้เลือก ลายขัด มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเนื่องจากลายขัสนั้นเป็นลายพื้นฐาน ซึ่งอาจจะเป็นลวดลายเบื้องต้นของการทำเครื่องจักสานที่เก่าแก่ที่สุด ลักษณะของลายขัดเป็นการสร้างแรงยึดระหว่างกันด้วยการขัดกันกับตอกหรือวัสดุอื่นสอดคล้องกับแนวคิดของ สนไชย ฤทธิโชติ, น.179 เป็นการนำเอาภูมิปัญญาที่มีมายาวนานมาประยุกต์ใช้ร่วมกันเพื่อผลงานมีความร่วมสมัย

5.2.3 ด้านการสร้างสรรค้โคมไฟจักสานรูปแบบจิตนาการจากธรรมชาติในรูปแบบโคมไฟติด

ผนัง ผู้วิจัยพบว่า ในการสร้างสรรค้ผลงานมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัย กรกต อารมณดี เป็นผลงานเพื่อการตกแต่งส่งเสริมภาพลักษณ์ โดยใช้เทคนิคการทำวาว และจักสานหัตถกรรมพื้นบ้านมาเป็นแม่บทในการสร้างสรรค้ ซึ่งในการสร้างสรรค้ผลงานผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆมาใช้ร่วมกับการออกแบบดังนี้ 1)ศิลปะคือการลอกเลียนแบบ (Art as Imitation) ทฤษฎีนำมาทำการออกแบบเป็นผลงานที่สร้างสรรค้โดยใช้รูปแบบจากธรรมชาติเป็นตัวแปรต้นในการออกแบบของผลงานนำมาดัดทอนดัดแปลงในบางส่วน เพื่อให้ผลงานเกิดความเหมาะสมในการนำไปใช้ 2)งานออกแบบทางด้านการตกแต่ง/ความงาม (Decorative-Aesthetic) ในผลงานจะไม่เน้นถึงการใช้งานที่หลากหลายซึ่งผลงานจะเน้นไปถึงหลักสุนทรีย์ ด้านความงามเพื่อให้ผลงานเกิดความโดดเด่น 4)ศิลปะและงานฝีมือ (Art and Craft Movement) ผลงานจะมีการใช้เทคนิคทางด้านศิลปหัตถกรรมการจักสาน มาใช้ในการตกแต่งสร้างสรรค้ผลงาน 5)การแทนที่ด้วยสิ่งใหม่ (Substitute) ด้วยการผสมผสานของการรังสรรค์วัสดุ ความแตกต่างกันเพื่อลดและเพิ่มจุดสนใจให้กับชิ้นงาน และในผลงานงานมีการนำความคิดสร้างสรรค้ทางด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาจากแบบดั้งเดิม ผสมวิทยาการความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกี่ยวข้อง คล้องกับงานวิจัยของ ปานฉัตร อินทร์คง, 2560, น.57 เป็นการนำภูมิปัญญาการจักสานซึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีมายาวนาน มาใช้ประกอบในการสร้างสรรค้พื้นผิวของโคมไฟ เป็นผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานที่มีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค้รูปแบบมาจาก อิริยาบถของปลา กัด ด้วยการนำหลักการจัดองค์ประกอบมาใช้ในการสร้างสรรค้ผลงานสอดคล้องผลงานการสร้างสรรค้ของ ชลุด นิ่มเสมอ, 2559, น.43 โดยใช้หลักทัศนธาตุ เช่น เส้น สี ลักษณะพื้นผิว น้ำหนัก แสงและเงา มีการนำทฤษฎีเน้นความสำคัญด้วยทิศทางทัศนียภาพ (Perspective) เป็นการเน้นจุดที่น่าสนใจด้วยทิศทางของ Perspective โดยใช้หลักทัศนียภาพไปสู่จุดศูนย์กลางจุดทัศนียภาพ ทำให้ภาพเกิดจุดเด่นของภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ชูรี, 2553, น.44 นำมาผนวกใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ผลงานเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกของผู้บริโภค และมีรูปแบบร่วมสมัย

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อศึกษาครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาทดลองในเรื่องของการนำวัสดุอุปกรณ์ที่มีความเห็นสมควร ทั้งในการขึ้นโครงสร้างและการสร้างพื้นผิวบนโครงสร้าง ในด้านรูปแบบควรลดความหยักโค้งของรูปแบบผลงาน และการติดตั้งไฟและการเก็บซ่อนสายไฟที่ใช้ประกอบกับผลงานให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมและสวยงาม สร้างความปลอดภัยให้กับผู้บริโภค

บรรณานุกรม

- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2559). **สุนทรียศาสตร์ หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชลุต นิมเสมอ. (2541). **องค์ประกอบศิลป์ของศิลปะ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์
- นวลน้อย บุญวงษ์. (2542). **หลักการออกแบบ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปานฉัตต์ อินทร์คง. (2560). **การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม แนวคิด รูปแบบ และกาวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: อันลิมิต พรินต์ติ้ง จำกัด
- วิณะ จุฑะวิภาต. (2552). **ศิลปะพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2539). **ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: ตันอ่อน แกรมมี่ จำกัด
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2536). **มรดกพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เอ้าส์
- สกล ภูงามดี. (2547). **ศิลปปริทัศน์**. กรุงเทพฯ: บริษัทบุ๊ค พอยท์ จำกัด
- สุชาติ เกาทอง. (2539). **หลักการทัศนศิลป์**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด
- สนไชย ฤทธิโชติ. (2539). **เครื่องไม้-หวาย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- สนไชย ฤทธิโชติ. (2551). **งานของที่ระลึกเครื่องไม้-หวาย**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เอ้าส์
- สมพร ฐรี. (2553). **การวิเคราะห์ทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด
- อาชัณ นิกสอน. (2558). **ศิลปะการออกแบบหัตถอุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปเพิ้ล กรุ๊ป
- อรัญ วานิชกร. (2559). **การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- แมมมอธ. (2544). **ศิลปะอาร์ตโนโว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมเจอร์อาร์ต
- The momentum. (2561). **ยาโยอิ คุซามะ**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.themomentum.co/yayoi-kusama-bio>. (5 กรกฎาคม 2561)
- wikipedia. (2561). **การเชื่อม**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.th.wikipedia.org>. (5 กรกฎาคม 2561)

ภาพผนวก ก.
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินรูปแบบผลงาน การสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. รูปแบบผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ					
1.1 รูปแบบสามารถใช้งานได้จริง					
1.2 รูปแบบมีความเฉพาะตัวในระดับใด					
1.3 รูปแบบง่ายต่อการใช้สอย					
1.4 รูปแบบมีความแตกต่างจากรูปแบบอื่นที่เคยพบเห็น					
1.5 รูปแบบมีการนำเสนอผลงานจักษุในระดับใด					
2. ความงามในผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ					
2.1 ความงามในด้านรูปแบบรูปทรง					
2.2 ความงามมีความแตกต่างจากรูปแบบที่เคยพบ					
2.3 ความงามในด้านผลงานจักษุ					
2.4 ความงามในด้านสีสัน					
2.5 ความงามในรูปลักษณ์ที่ทรงคุณค่า					
3. การใช้งาน					
3.1 ง่ายต่อการติดตั้ง					
3.2 มีความปลอดภัย					
3.3 น้ำหนักเบาสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย					
3.4 สะดวกต่อการทำความสะอาด					
3.5 สะดวกต่อการบำรุงรักษา					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. ประโยชน์ใช้สอย					
4.1 ให้แสงสว่างที่เพียงพอ					
4.2 มีสีสันทาสวยงาม					
4.3 มีลวดลายที่สวยงาม					
4.4 มีความร่วมสมัย					
4.5 มีเอกลักษณ์เฉพาะตน					
5. การบำรุงรักษา					
5.1 การบำรุงรักษา หลอดไฟ					
5.2 การบำรุงรักษา วัสดุหลัก					
5.3 การบำรุงรักษา ผนังเส้น					
5.4 การบำรุงรักษา สวิตช์ไฟ					
5.5 การบำรุงรักษา ปลั๊ก , สายไฟ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างสรรค์โคมไฟจกสานรูปแบบธรรมชาติ

รายการประเมิน	ความคิดเห็น			
	+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
1. การพัฒนารูปแบบโคมไฟจกสานรูปแบบธรรมชาติ				
1.1 รูปแบบสามารถใช้งานได้จริง				
1.2 รูปแบบง่ายต่อการใช้สอย				
1.3 รูปแบบมีการนำเสนอที่ชัดเจน				
1.4 รูปแบบสามารถเก็บรักษาทำความสะอาดง่าย				
1.5 รูปแบบสีสันแตกต่างจากทั่วไปในระดับใด				
2. ความงามในด้านเทคนิค				
2.1 ความงามในด้านจักสาน				
2.2 ความงามในด้านสี				
2.3 ความงามในด้านวัสดุที่นำมาใช้				
2.4 ความงามในด้านขนาดของเส้นจักสาน				
2.5 ความงามในด้านรูปแบบ ลวดลาย				
3. สร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์				
3.1 สร้างองค์ความรู้โดยใช้หลักการทฤษฎีในการสร้างสรรค์				
3.2 สร้างองค์ความรู้โดยใช้สีในการให้ความรู้สึก				
3.3 สร้างองค์ความรู้โดยใช้เส้นในการให้ความรู้สึก				
3.4 สร้างองค์ความรู้โดยใช้ที่ว่างในการให้ความรู้สึก				
3.5 สร้างองค์ความรู้โดยใช้แสงเงาในการให้ความรู้สึก				

รายการประเมิน	ความคิดเห็น			
	+1	0	-1	ข้อเสนอแนะแก้ไข
4.ความงามในการสร้างสรรค์โครมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ				
4.1 ความงามในด้านรูปแบบรูปทรง				
4.2 ความงามในด้านการใช้วัสดุ				
4.3 ความงามในด้านเทคนิคจักสาน				
4.4 ความงามในด้านรูปลักษณ์ที่ทรงคุณค่า				
4.5 มีความแตกต่างจากรูปแบบที่เคยพบ				
5. การใช้งานจริง				
5.1 มีความสะดวกต่อการใช้สอย				
5.2 ง่ายต่อการบำรุงรักษา				
5.3 ชิ้นงานมีความปลอดภัย				
5.4 ให้แสงสว่างที่เพียงพอ				
5.5 ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

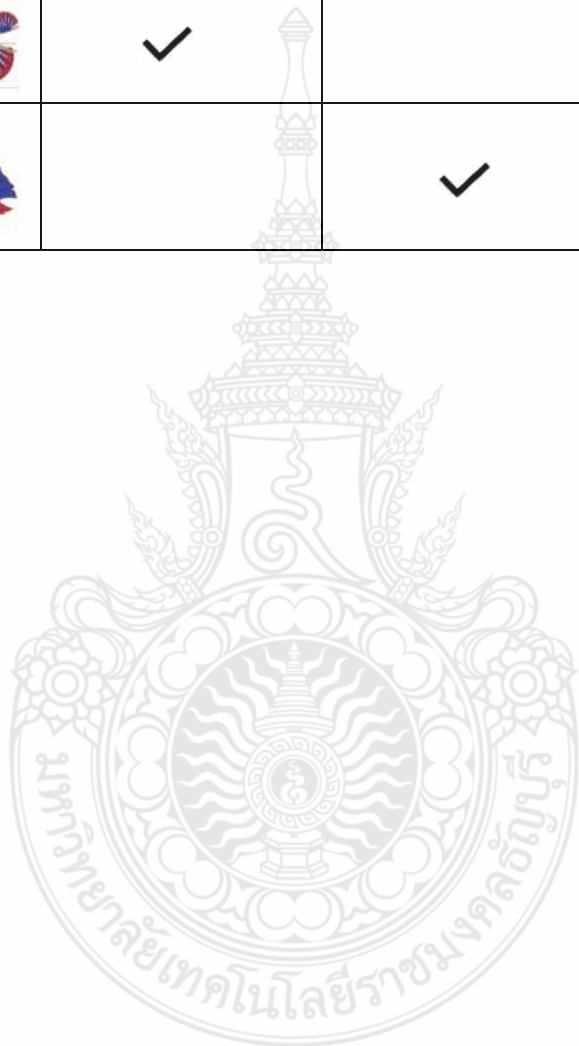
แบบประเมินผลงานภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ			
ภาพแบบร่าง	ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤช บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ชุดที่ 1 อริยาบถการว่ายน้ำ			
	✓		✓
		✓	

แบบประเมินผลงานภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ			
ภาพแบบร่าง	ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤช บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ชุดที่ 2 อริยาบถการผสมพันธุ์			
		✓	

แบบประเมินผลงานภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ			
ภาพแบบร่าง	ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤษ บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ชุดที่ 3 อิริยาบถการพองสู้			
	✓		
		✓	✓

แบบประเมินผลงานภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ			
ภาพแบบร่าง	ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤษ บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ชุดที่ 4 อิริยาบถการต่อสู้			
	✓		✓

แบบประเมินผลงานภาพร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ			
ภาพแบบร่าง	ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์	คุณคมกฤษ บริบูรณ์	ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
ชุดที่ 5 การตัดทอน			
	✓	✓	✓
	✓		
		✓	✓

การคัดเลือกลายสานที่ใช้ในการสร้างสรรค์			
ลาย	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทัศนศิลป์ ผศ.ปรีดา บุญรัตน์	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจักสาน คุณคมกฤช บริบูรณ์	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านออกแบบ ผศ.ดร.อรัญ วาณิชกร
1. ลายขัด 	✓	✓	✓
2. ลายทแยง 			
3. ลายขด 		✓	✓
4. ลายอิสระ 	✓		

ภาคผนวก ข
การเก็บข้อมูลภาคสนาม

สรุปการพบผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านงานทัศนศิลป์
ผศ.ปรีดา บุญยรัตน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สรุปการพบผู้ผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านงานจิตรสาน
คุณคมกฤช บริบูรณ์ ทายาทช่างศิลปหัตถกรรมด้านงานจิตรสาน

สรุปการพบผู้ผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ
ผศ.ดร.อรรณ วาณิชกร อาจารย์ประจำวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หนังสือเอกสารขอเข้าพบผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ยว ๐๖๔๙.๐๙/๑๒๐๑

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
เลขที่ ๓๙ หมู่ ๑ ถนนรังสิต-นครนายก
ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๓๐

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญ วาณิชกร

เนื่องด้วย นายสิทธิ ศาสณพัทธกิจ รหัสนักศึกษา ๑๑๖๐๗๐๗๐๙๑๐ - ๗ นักศึกษาระดับปริญญาโทภาคพิเศษ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ได้รับอนุมัติในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จากฐานรูปแบบธรรมชาติ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ปานฉัตต์ อินทร์คง เป็นที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้พิจารณาแล้วเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านการจักสานเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ศึกษาข้อมูลจากท่าน เพื่อให้ในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร อรุณี)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษาคณะฯ

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๙ ๓๒๙๘

โทรสาร ๐ ๒๕๔๙ ๓๒๙๘

ที่ ฮว ๐๖๔๙.๐๙/๑๒๐๓

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
เลขที่ ๓๙ หมู่ ๑ ถนนรังสิต-นครนายก
ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๑๐

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริย์ วาณิชกร

เนื่องด้วย นายสิทธิ ศาสณพัทธกิจ รหัสนักศึกษา ๑๓๖๐๙๐๗๐๙๑๐ - ๗ นักศึกษาระดับปริญญาโทภาคพิเศษ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ได้รับอนุมัติในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ปานฉัตต์ อินทร์คง เป็นที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้พิจารณาแล้วเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านการจัดงานเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ศึกษาข้อมูลจากท่าน เพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร สิริ)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษาคณะฯ

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๕๙ ๓๒๙๔

โทรสาร ๐ ๒๕๕๙ ๓๒๙๔

ที่ ฮว ๐๖๔๙.๐๙/๑๒๐๓

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
เลขที่ ๓๙ หมู่ ๑ ถนนรังสิต-นครนายก
ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๑๐

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อทำวิจัย

เรียน คุณคมกฤช บวรวิวัฒน์

เนื่องด้วย นายสิทธิ ศาสณพัทธ์ รหัสนักศึกษา ๑๓๖๐๗๐๗๐๙๑๐ - ๗ นักศึกษาระดับปริญญาโทภาคพิเศษ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ได้รับอนุมัติในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการสร้างสรรค์คอมพิวเตอร์จักษุแบบธรรมชาติ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ปานฉิห์ อินทร์คง เป็นที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้พิจารณาแล้วเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านการจักสานเป็นอย่างดี จึงขออนุญาตศึกษาข้อมูลจากท่าน เพื่อให้ในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร อู่อึ้ง)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษาคณะฯ

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๙ ๓๒๙๘

โทรสาร ๐ ๒๕๔๙ ๓๒๙๘

หนึ่งแบบคำร้องขอตรวจบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ศูนย์พัฒนาศักยภาพด้านภาษาและอุตสาหกรรมบริการ คณะศิลปศาสตร์ (LIS CENTER)

กรุณากรอกเอกสารด้วยตัวบรรจง

แบบคำร้องขอแปลหรือตรวจบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract)

ชื่อ - นามสกุล นาง สิริ วัฒนศิริ รหัสประจำตัวนักศึกษา 116070709010-7
คณะ ศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชา/วิชาเอก ศิลปวัฒนธรรมและงานวิจัย
โทรศัพท์ 0809412086 Email : sitti.1621@gmail.com

เป็นนักศึกษาระดับ ( )ปริญญาโท ( )ปริญญาเอก

ชื่อเรื่อง

ภาษาไทย การสร้างสรรค์โมเดลรูปแบบธรรมชาลิ

ภาษาอังกฤษ

อาจารย์ที่ปรึกษา อ. ดร. นันทิพย์ อินทพรศิริ Email :

ได้ผ่านการสอบวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ เมื่อวันที่ ..... มีความประสงค์ขอ

☒ แปลบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

☐ ตรวจ / แก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ระยะเวลาการแปลหรือตรวจ / แก้ไขบทคัดย่อ

☐ ประเมินทวน ภายใน 3 วันทำการ

☒ ประเมินปกติ ภายใน 5 วันทำการ

โดยอาจารย์ที่ปรึกษาลงนามรับรองความถูกต้องของรูปแบบ ชื่อเรื่องและเนื้อหาของบทคัดย่อแล้ว และได้แนบบทคัดย่อภาษาไทย และ/หรือภาษาอังกฤษ พร้อมไฟล์งาน (.doc) ทาง E-mail พร้อมแบบคำร้องนี้แล้ว

* ลงชื่อ..... (นักศึกษา)

(สิริ วัฒนศิริ)

วันที่ 9 / ธันวาคม / 2564

* ลงชื่อ..... (อาจารย์ที่ปรึกษา)

(อ.ดร. นันทิพย์ อินทพรศิริ)

วันที่ 9 / ธันวาคม / 2564

1. ความเห็นศูนย์พัฒนาศักยภาพด้านภาษาและอุตสาหกรรมบริการ

รับบทคัดย่อนักศึกษาพร้อมไฟล์งาน (.doc) เพื่อดำเนินการส่งให้คณะกรรมการตรวจฯ

เมื่อวันที่...../...../.....

ลงชื่อ..... (เจ้าหน้าที่)

(.....)

วันที่...../...../.....

วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ

การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 12
The 12th Rajamangala University of Technology National Conference
"๙ ราชมณฑลขับเคลื่อนนวัตกรรม นวัตกรรมสู่กิจ ปุณณวดีเทคโนโลยีสีเขียวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน"

การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

Creating a Natural Wicker Lamp

สิทธิ ศาสณพิทักษ์ และ ปานฉัตร อินทรคง*

Sitti santsanapitak and Panchat Inkong*

ภาควิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

Master of Fine Arts Program in Visual Arts and Design, M.F.A Visual Arts and Design,

Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thanyaburi, Pathumthani, THAILAND

Corresponding Author E-mail: sitti_s@rmutt.ac.th

Professor Panchat Inkong, Ph.D.

Faculty of Fine and applied Art Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

*Corresponding Author E-mail: panchat_i@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาโคมไฟรูปแบบธรรมชาติเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานโคมไฟจักสาน 2) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลายจักสานเพื่อนำมาใช้พัฒนาผลงานโคมไฟจักสานให้มีรูปแบบร่วมสมัย 3) เพื่อสร้างสรรค์โคมไฟจากเทคนิคจักสานรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาติในรูปแบบโคมไฟประดิษฐ์

กลุ่มตัวอย่างและผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทัศนศิลป์จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านออกแบบจำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเครื่องจักสานจำนวน 1 คน และผู้ที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานรวม 100 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจในการสร้างสรรค์โคมไฟจักสานรูปแบบธรรมชาติ

ผลวิจัยพบว่า โคมไฟรูปแบบธรรมชาติที่นำมาใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานโคมไฟจักสาน ต้องสามารถใช้งานได้จริงมีความสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน มีการจัดวางลวดลายจักสานในชิ้นงานได้อย่างประณีตสวยงาม ส่วนเทคนิคการจักสาน มีการจัดวางลวดลาย การใช้สีได้อย่างมีเอกลักษณ์และคุณค่า โดยลวดลายพื้นฐานเป็นลายแม่น้ำที่นำมาใช้เป็นลวดลายต้นแบบในการจัดวางลวดลายด้วยรูปแบบการสานขัดทั้งแนวตั้งและแนวนอนสลับกันได้อย่างสวยงาม และการสร้างสรรค์โคมไฟเทคนิคจักสานรูปแบบจินตนาการจากธรรมชาติ เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานมีความสะดวกสบาย ด้วยการออกแบบให้มีเส้นโค้งในจุดเชื่อมต่อวัสดุเข้าด้วยกัน และออกแบบแสงสว่างเป็นจังหวะตามโครงสร้างของรูปทรงโคมไฟให้มีความงามด้วยจังหวะลีลาของเส้นสายของรูปทรงโคมไฟได้อย่างสวยงาม

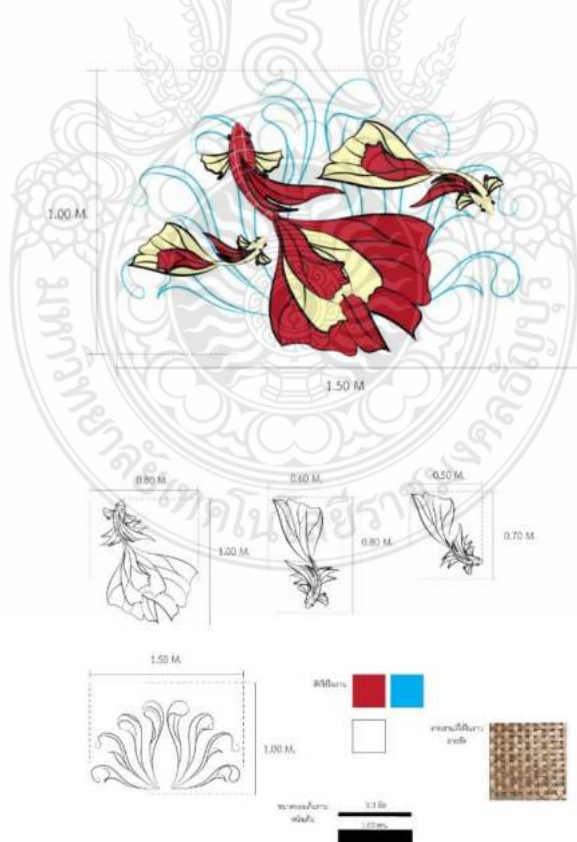
คำสำคัญ: โคมไฟ จักสาน รูปแบบธรรมชาติ การสร้างสรรค์

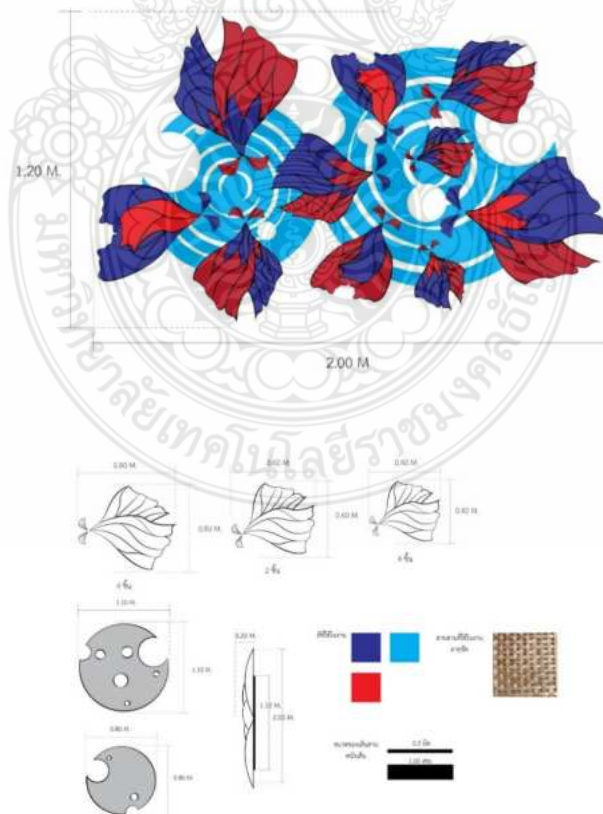
ประกาศนียบัตรการเข้าร่วมการประชุมระดับชาติ

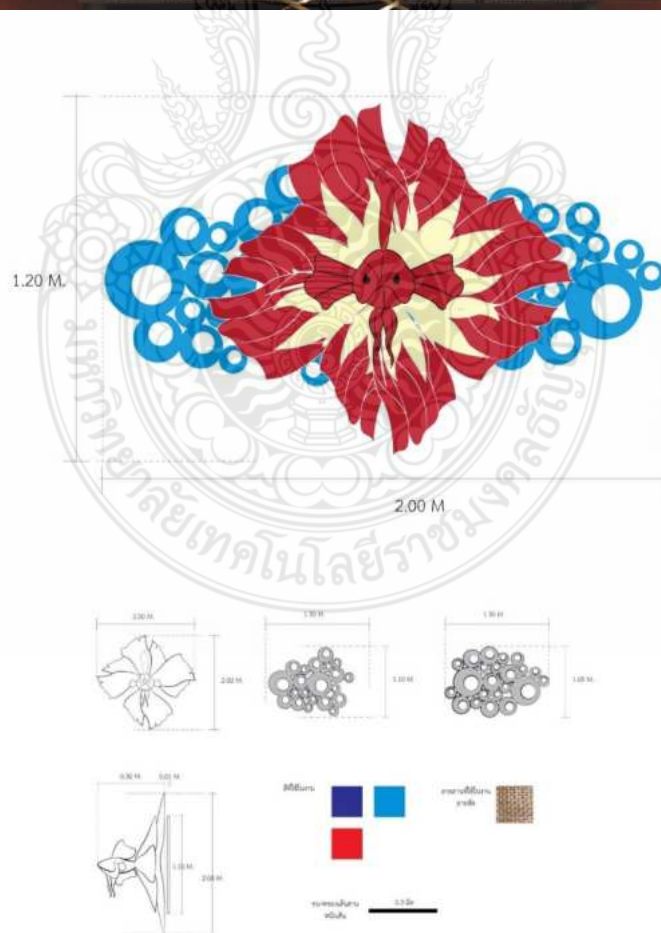

ภาคผนวก ค
ผลงานการสร้างสรรค์

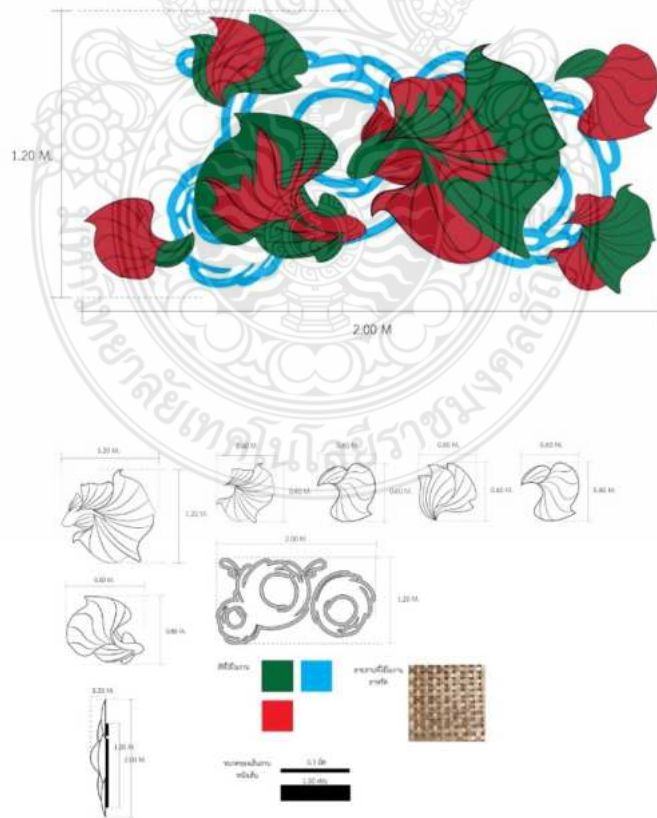

ประวัติผู้เขียน

ประวัติผู้เขียน	นายสิทธิ ศาสนพิทักษ์
วัน เดือน ปีเกิด	16 สิงหาคม 2533
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 4 ซอยเสรีไทย 28/1 ถนนเสรีไทย แขวงรามอินทรา เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร 10230
การศึกษา	ปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาทัศนกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ประสบการณ์การทำงาน	ออกแบบและผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ปี 2560 - 2565
เบอร์โทรศัพท์	08-0941-2086
อีเมล	sitti_s@rmutt.ac.th

